

fidelity

Skandinavisk High-End magasin

6/2011 9. årgang
November/desember

54

STJERNEKRIG? Devialet D-Premier Star Wars på Blu-Ray

STOR LYD, SMÅ HØYTTALERE:
B&W PM1/ PSB Imagine Mini

5 LÅTER LIKT?
USB-Dac'er

Hi-Fi messer: Oslo og Horten

NOK 98,-/DK 89,-/SEK 89,-

INTERPRESS NORGE

ISSN 1503-4291

9 771503 429032

RETURUKE: 52

Glimmer og gråstein: PINK FLOYD SPECIAL
Skeive Skiver • Blanda drops • Kurt Lassen favoritter
Blått & Rått • Hauk • Vidar Busk på vinyl!

Musikk!

”Det beste kjøpet”

«Denne separate pre/power kombinasjonen saboterer alle våre forsøk på å utbasunere enbokserens fortreffelighet. For både lav pris og massevis av krefter gjør sammen med glimrende lydkvalitet dette til det kanskje beste kjøpet!»

Fidelity nr. 48

Parasound Halo A21 + P3

Norwegian Custom Media Solution

Tlf: 67 57 85 55 / e-mail: info @ncms.no

www.ncms.no

Venstrehåndsjobb?

Idet vi går i trykken for denne utgaven av Fidelity, det siste før vi kan skrive 10'ende årgang på omslaget, får vi en mail fra en leser som mener at presentasjonen av den kostbare Coltrane 2 i siste blad var et typisk venstrehåndarbeid. Siden jeg har ironisert over et konkurrerende blads noe lettvinte omtale av den samme, dukket følgende tilsvaret opp i hodet mitt ved to-tretiden i natt. (Alle i redaksjonen ler forøvrig høyt når redaktøren får nerver i innspurten, hellig overbevist om at nå går alt på trynet.)

"Coltrane 2 var ikke noe venstrehåndsjobb, bare et raskt førsteinntrykk, noe som tydelige ble signalisert i den såkalte "stickeren", båndet som innleder til overskriften. Dessuten var dette bare en oppgradering, riktignok omfattende, av en høyttaler vi har testet grundig tidligere. Nettopp fordi L&B hadde "kuppet" oss ved å anmelde denne høyttaleren etter en formiddags lytting hos produsenten, gjorde at jeg fremskyndet en presentasjon av Coltrane selv om den knapt var helt ferdig innspilt."

Tanken var at vi så i dette nummeret skulle presentere vårt nye referanseanlegg hvor denne høyttaleren ville få fornyet oppmerksomhet. Men da vi enda ikke har mottatt den siste av to-tre ulike forsterkere vi vurderer til vårt nye anlegg, må dette utsettes til neste blad. Til gjengjeld benyttet vi Coltrane 2 i betydelig grad sammen med den revolusjonerende forsterkeren Devialet. Og denne har vi i hvert fall IKKE tatt på med silkehansker! Ikke minst må jeg berømme den viktige "second opinion" skrevet av Trond Torgnesskar som bekrefter den uhyre presise klangkarakteristikken på denne digitalforsterkeren; den første utenom rørtypen som tilfredsstiller denne tidligmusikkspesialistens krav til korrekt klangstruktur.

Men hør her; i dette bladet tester vi også en relativt prisgunstig amerikansk transistor USB dac, forøvrig som første blad i verden. Denne oppviser OGSÅ ekstrem klangpresisjon som hittil har vært forbeholdt utstyr med rør i analogdelen. Det er altså på tide å sluke noen kameler når det gjelder vedtatte "sannheter" om ulike teknologier.

Jeg har også tillatt meg noen personlige refleksjoner fra Finse for drøye 30 år siden da hele Star Wars serien, verdens mest sette film, endelig er kommet på Blu-Ray. For en fantastisk bedring av kvaliteten på de eldste filmene, enten men tidligere har opplevd disse på kino eller på video! At redaktøren av et visst high-end lydblad i sin tid ikke visste at han med "The Empire Strikes Back" var med på verdens første film med Dolby Digitallyd, er muligens lite å skryte av...

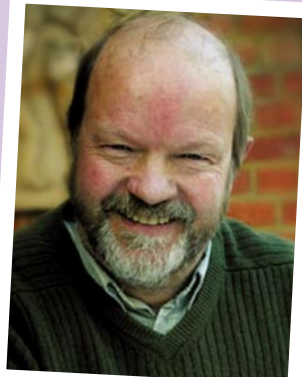
Derimot vil jeg skryte litt av musikksidene våre – for ikke å snakke om – Hauk – som jeg synes til dels er vanvittig morsom lesning som til og med kan være veldig nyttig. Takk Kurt, Håkon, Jan, Tore Dag og Stein Arne som krydrer dette bladet med freske fraspark!

Som gammel filmprodusent prøver jeg forøvrig å sette sammen et blad med en rytmisk tilnærming mellom lang og kort, lett og mer dyptpløyende; og i en rekkefølge som skal være noenlunde trygg og forutsigbar, men likevel med overraskelser. Men vi er ikke mange, vi har også annet vi må prioritere, og vi synes ukene mellom to blader simpelthen går vanvittig fort. Men vi gjør uansett vårt absolutt ytterste for at Fidelity skal bli NESTEN like bra som vi alltid håper på. Kompromisser; selvsagt. Venstrehåndsjobbing; nix.

Jeg håper derfor at dette nummeret ikke er helt på trynet. I hvert fall ikke i forhold til folketallet, som vi alltid sa det på folkeskolen...

Uansett, ha en flott høst!

Knut V

fidelity

www.audiofidelity.no

Ansvarlig redaktør

Knut Vadseth
knuvadse@online.no
Tlf: 22 55 25 75/ 90 18 80 24

Skribenter i dette nummer

Arne Christian Damhaug
Kurt Lassen
Jan Myrvold
Tore Dag Nilsen
Stein Arne Nistad
Håkon Rognlien
Anders Rosness
Trond Torgnesskar
Knut Vadseth

Foto

Knut Vadseth

Grafisk design

Idéverkstedet AS, tlf: 32 11 70 80
www.ideverkstedet.no

Trykk

Printall

Annonseavdeling

Tlf: 32 76 88 39 (22 44 38 12)

Annonsemateriell

annonse@ideverkstedet.no

Kontakt redaksjon

post@audiofidelity.no

Diskusjonsforum

www.audiofidelity.no

Abonnement service:

MediaConnect AS
Postboks 265 Økern, 0510 Oslo
Tlf: 23 36 19 38, faks: 23 36 19 01
fidelity@kundetjeneste.no

Etterbestilling av tidligere utgivelser:

www.audiofidelity.no
post@audiofidelity.no
Tlf: 22 55 25 75

Etterbestilling av artikler som PDF:

Pris: Kr. 50 pr side – sendt på e-post
Oppstart kr. 100 pr. blad.
kristin@ideverkstedet.no

Utgiver

Forlaget Fidelity AS
Halvdan Svartestgt. 8, 0268 Oslo
ISSN 1503 4291

Det må ikke kopieres fra dette bladet uten tillatelse fra rettighetshaver. Denne bestemmelse gjelder også enhver form for elektronisk, mekanisk eller annen type gjengivelse. Brudd på bestemmelsene vil bli anmeldt og medfører erstatningskrav.

Innhold

fidelity 54

nr 6/2011

26

Hi-Fi portrettet:
Leif Olofsson, Marten Design

54

Musikkomtaler:
Blanda akustiske drops

6

Brev

30

Messer: Oslo & Horten

56

Musikkomtaler:
Skeive skiver

8

Devialet D-Premier:
2x240 w integrert forsterker

42

Plinius Hautonga:
Integrert stereo forsterker

58

Musikkomtaler:
Kurt Lassen favoritter

18

Sec. op: Devaliet D-Premier

46

Star Wars på Blu-Ray

60

Musikkomtaler:
Blått & Rått

22

B&W PM1 minimonitor

52

Musikkomtaler:
Godt norsk

62

Musikkomtaler:
Vidar Busk & His True Belivers

Hauk

Sec. op: Utvidet lyttetest med 4 USB Dac'er

Selvbygg: dynaBel SB 2,5

Budsjettreferansen:
Test av Cambridge Azur 751BD

Sec. op: Calyx DAC 24/192

Dataprogram: Amarra 2.2

Budsjettalternativet:
PSB Imagine Mini

Sec. op: Wyred4Sound DAC 2

Stax SR 009 + SRM 007t II
elektrostatisk hodehøytalere

Sec.op: Oppo Blu-ray Disc Player
BDP-95EU

Sec. op: Hegel HD20

APL S-dac asynkron
usb digitalkonverter

Malmin Mi 10.1 og Mi 11 pre
og effekttrinn

Sec. op: Electrocompaniet
Prelude PD 1

Neste Nummer

Brev til fidelity

Kabler

Hei. Jeg kom opp i en diskusjon med noen studioteknikere ang kabler, og hvorfor kabler(både signal og høyttalerkabler) ikke er noe tema i profesjonelle lydstudioer. Enten virker det eller ikke liksom. Disse karene hevder at de gjennom mange års lytting aldri har klart å høre forskjell på kabler, og avfeier meg kontant når jeg prøver å ymte frampå at jeg ofte synes det er enkelt å høre forskjell på kabler i hifi-system. Det finnes også(som du sikkert vet) mange eksempler på blindtester og div måle-tester som taler mot at de fleste faktisk kan høre forskjell på kabler. Her er feks en høyttalerbygger som uttaler seg:

<http://www.verber.com/mark/ce/cables.html>

Jeg lurar altså på hva du, som gammel ringrev i bransjen, har som kommentar til dette. Er det placebo, eller kan det dokumenteres at kabler virkelig betyr noe?

Mvh
Bjørn Ove Hagset

Hei Bjørn Ove!

Interessant det der. Det er jo bare å sette inn ulike kabler. Hører du forskjell er det forskjell. Hører du ikke forskjell skyldes dette enten at resten av utstyret er for dårlig, eventuelt har en feil et eller annet sted i lydkjeden. Eller at det ikke er noen forskjell og da kan man jo sove godt med urørt bankkonto.

For å være helt ærlig så mener jeg at kabler gjør en betydelig forskjell. Men det er lett å blande sammen forskjeller og forbedringer. Og det er viktig å vite at hjernen din prøver å holde på det gamle lydbildet når man brått skifter til noe nytt. A/B test er derfor helt håpløst, på samme måte som man ikke må prøvesmake to kvaliteter vin uten å skylle munnen i mellom. Blindtest gjør også at man føler at man blir satt på prøve, hvilket gjør at man tviler på egne sanser.

Selv hørte jeg ikke at man skiftet fra stereo til mono ved en prøvelytting hos B&O. Jeg var fokusert på helt andre ting langt inni lydbildet. Men for å avslutte; hør på kabler på et godt anlegg under avlappende forhold. Hører du da ikke forskjell så har du et problem mindre. Uansett kan det være grunnlag for å kritisere enkelte produsenter og forhandlere for å skru prisene altfor høyt for visse merkevarer. Men selger de andre produkter med for liten avanse, må de jo tjene pengene sine et sted?

mvh, Knut

Hei

Takk for svar. Jeg hører forskjell, men det som forundrer meg er at studioteknikere sier de ikke hører forskjell, og at hele greia bare er tull fordi det ikke kan dokumenteres via målinger. Det forundrer meg også at de blir så provosert når denne diskusjonen kommer opp.

God helg

Bjørn Ove

Effektforsterker

Hei jeg er ute etter noen tips/anbefaling av effektforsterker. Jeg har i dag en Parasound hca 3500 ca. 13-14 år gammel vurderer og bytte ut denne. Jeg har av annet utstyr som jeg skal beholde: meridian 808i cd/forforsterker, monitor audio pl300, monitor audio plw 15 sub, chapter referanse xlr og høyt.kabel. Kan strekke meg til kr. 50 000 for en ny effektforsterker. Har du noe råd/tips om hva jeg bør se og høre litt nærmere på ???

På forhånd takk. Mvh. Runar Kasta

Hei!

Det må da opplagt bli en ny Parasound Halo 250 watter til ca. Kr. 25 000 med 10 år garanti! Enda litt bedre, men ikke helt ulik er 2x180 watt fra Electrocompaniet, en veldig undervurdert forsterker pga. den mer enn dobbelt så dyre Nemo som i virkeligheten er en brokoblet AW180. Denne er dog mer for akustiske instrumenter i naturlig settinger enn f.eks. Disco.

Mvh Knut V

Hei igjen. Fikk noen tips fra deg for en stund siden vedr. kjøp av effektforsterker. Jeg holder meg til Parasound, men det ble en JC1. Jeg vet at du har testet denne. Jeg vurderer å bytte ut nettkablene. Har du noen forslag til en overkommelig pris. Bruker audioquest nrg 3 nå.

Mvh. Runar Kasta

Hei igjen!

Hvorfor ikke en Kimber strømkabler fra samme importør som Parasound? Disse finnes fra ganske rimelige, og funker mer enn greit i forhold til prisen. Men jeg har selvfølgelig ikke noe fasitsvar på slike spørsmål.
KV

Lyddæmpning

Hej! I sidste nummer af bladet var der en meget positiv anmeldelse af Nordosts sorte koner, der kan fås fra 995-2500 NOK pr. stk, og samtidig efterlyste redaktionen erfaringer med vibrationsdæmpere hos læserne. Jeg skal gerne komme med mine, og de er tilmed så billige at man næsten skammer sig over at give dem videre.

Jeg har også afprøvet cones (såvel af stål som keramiske) af fabrikatet Cold Ray, men i mit set up og med mit bløde trægulv lød var effekten ikke et par tusindlapper værd. Så hørte jeg om det svenske firma Sonic Designs dæmpefodder i gummi, som fås til såvel apparater som til højttalere, og det var den perfekte løsning. Lydbilledet blev i den grad strammet op, og der blev styr på bassen. En kraftig forbedring til små penge - 300 DK for et sæt med 8 fødder til højttalere og det samme for 4 fødder til apparater. Så for ca. 1.500 DK kan man effektivt vibrationsdæmpe hele sit anlæg - en noget billigere løsning end Nordosts sikkert fine cones. Gummifødderne dur ikke på et hårdt gulv. Her får man den modsatte effekt. Lydbilledet bliver upræcist, og bassen mudrer. Men på et blødt og gyngende trægulv er det den optimale løsning.

Torben Poulsen, Frederiksberg, Danmark

Takk for dette tipset. Slike brev liker både vi og våre lesere!
mvh, Knut

Dålig kundservice

Hej Fidelity, jeg har købt er tidning de seneste åren, nu har min återförsäljare stängt, så därför har jag inte kunnat köpa de senaste numren. Jag beställde då nr 52 och 53 via er hemsida, det är drygt två veckor sedan. En vecka efter beställningen skickade jag ett mail till er kundtjänst och undrade om det gick bra att skicka tidningar till Sverige och hur lång tid det kan ta. Det tog tre dagar innan de svarade och då undrade de om jag var abonnent, jag fick inget svar på mina frågor. Jag upprepade då mina frågor men har inte fått något svar ännu. Nu ställer jag frågan direkt till er, går det att köpa nr 52 och 53 om man bor i Sverige, hur lång tid kan det ta och hur mycket vill ni ha betalt för denna tjänst. MYCKET tacksam för svar.

M v h Björn Wiklander, Sverige

Hei

Kundeservice har ingenting med eldre blad å gjøre. Det er utelukkende jeg som prøver å gjøre dette mellom slagene. Nå har jeg hatt lungebetennelse i 2 uker og skal prøve å få ut et nytt blad til levering trykken neste fredag. Beklageligvis går det utover din bestilling. Jeg har forøvrig funnet frem dine blader etter å ha fått mail fra nettopp Kundetjeneste om dette. Jeg er litt usikker på om 2 ukers ventetid er så ille, uansett, men kunden har jo alltid rett.

Det koster oss mer enn det vi tjener på å drive en slik service, eller mangel på samme som du omtaler det. Men bare porto er NOK. 85 for 1-2 blad, og vi får ofte kjeft fordi det er så dyrt. Og det er det jo, dessverre.

mvh, Knut V

Att vänta ett par veckor på tidningarna är helt ok, de är värda att vänta på, det jag tycker är dåligt är att det tar så lång tid att få ett svar från er kundtjänst. Nu kommer jag att prenumerera istället. Krya på dig och tack för ditt snabba svar, ni gör för övrigt ett fantastiskt bra jobb med tidningen.

M v h Björn Wiklander

Kabling til Martin Logan

Hei Knut! Er periodevis fast leser av Fidelity (både papir og nett), og har opp gjennom tiden fått med meg en god del av stoffet om Martin Logan.

Jeg har i flere år hatt et par Martin Logan Quest men er nå i ferd med å anskaffe ML Spire. Resten av anlegget har også gjennomgått utskiftninger de siste to årene mens det har vært stille på kabelfronten i lange tider.

Er derfor litt nysjerrig på hvilke erfaringer dere har gjort dere rundt dette, både når det gjelder høyttalerkabler og signalkabler. Resten av anlegget mitt består av DP C1b, DP A1b og Wadia 302.

På forhånd takk for evt. anbefalinger og tips.

Best regards. Arnstein Heggen

Hei

Dette er jo egentlig helt umulige spørsmål, i alle fall blir svarene kanskje mindre pålitelige enn hva mange tror. Her finnes ikke et fasitsvar.

Men uansett ville jeg prøvd den dyreste kablen fra Transparent Audio (evt. MIT) jeg kunne ta meg råd til, da denne reduserer den litt lyse klangen i ML i de fleste rom jeg har hørt dem. Men det er egentlig lite annet å gjøre enn å prøve ulike løsninger i ditt eget oppsett.

mvh. Knut

Hej Knud

Har ikke endnu modtaget sidste nye nummer, men det kommer jo nok. Kunne derimod forstå på jeres forside, at I endnu ikke har en test klar med Devialet D. Når testen alligevel ikke er klar synes jeg ligeså godt I kan vente til I har den nyeste version. Hermed mener jeg den hvor man har WIFI modulet klart. Dette hørte jeg forleden i sammenligning med almindelig spdif overførsel fra en Mac, med WIFI ovf. som absolut vinder. Indtil videre fungerer det imidlertid kun i 16/44, så det er åbenbart ikke helt klart endnu. De gutter tager sig virkelig den tid det nu må tage.

Med venlig hilsen Jørgen Skadhauge

NLE 22 RIAA Amplifier

- ★ Passer til alle MC / MM pick-uper
- ★ Pick-up output 100 μ V - 10 mV
- ★ Pick-up modstand 10 Ω - 47 k Ω
- ★ Pick-up kapacitet 100 pF- 400 pF
- ★ Pick-up kanalbalance i 1 dB trin
- ★ Alt indstilles direkte på bagsiden
- ★ NLE 15 Power Supply medfølger
- ★ Ubalanceret / balanceret output
- ★ Dual mono i hele elektronikken
- ★ Ultrakort og støjsvag signalvej
- ★ Ingen strømstød i pick-upen
- ★ Lydgengivelse i referenceklasse

Salg til Norge og Island
www.aboutmusic.se

Ren lyd "fri af lysnettet"

NLE 22 opfylder alle RIAA behov og koster mindre end mange gode pick-uper. Ny komplet teknik med nem optimal pick-up indstilling. NLE 15 Audio Power Supply er "fri af lysnettet". NLE 15 overfører energi fra lysnettet uden direkte elektrisk forbindelse. NLE 22 har derfor unik lydgengivelse, som er helt ren, detaljeret og dynamisk. NLE 22 RIAA Amplifier koster kun (inklusiv MVA/moms) DKK 14.800,-

Salg til Sverige og Finland
www.aboutmusic.se

Du har musikken 🎵 Vi har teknikken

N.L. Elektronik mener, at hvis man skal drikke vin af helt rene glas, så skal man også nyde musik på hi-fi anlæg, som lyder helt rent. Vi synes, at det kun er musikerne som skal bestemme musikken og at teknik ikke er kunst. Teknik er naturvidenskab, som vi udnytter til at lave hi-fi apparater, som gengiver musikken helt rent, detaljeret og dynamisk.

"NLE 22 er det bedste købet jeg vet om når det gjelder high-end pladespillerforstærkere."

Gunnar Brekke "fidelity" nr. 47

Salg til Danmark
N.L. Elektronik Tlf.: +45 45 88 44 12

En reise i ROMMET...

Dette rålekre designproduktet fra Frankrike er noe av det beste vi har hørt når det gjelder å gjenskape det musikalske rom i 2 kanaler samtidig som naturlig klang, den absolutte stillhet og mangel på forvrengning sprenger etablerte yttergrenser.

TEKST OG FOTO: KNUT VADSETH

Sitat: "Dette er den mest innovative og avanserte hi-fi forsterkeren på årtier. Å lytte til denne forsterkeren er å nyte musikken som aldri før der den tryller frem en minneverdig fremføring ut av løse luften. Hi-Fi vil aldri bli helt det samme etter dette!"

Det mest bemerkelsesverdige med disse superlativene, er at de IKKE er skrevet av reklameavdelingen til Pierre-Emmanuel Calmel og hans designteam hos franske Devialet. De er forfattet av EISA-juryen av 2010 som er en ganske tøff gjeng temmelig drevne hi-fi journalister fra hele Europa.

CONCORDE?

Og blant mange av de samme journalistene på HIGH-END i München både ifjor og i år, var det like klart en oppfatning av at dette prosjektet nærmest måtte sammenliknes med det ekstreme forspranget franskmenn fikk da de i sin tid konstruerte og bygget overlydsflyet Concorde, en teknisk bragd langt forut for sin tid.

Jeg snakket i München også med internasjonalt kjent forsterkerkonstruktør som uventet nok ikke kom med bakholdangrep på froskeeterne, men tvert imot stønnet av ærefrykt over en god ide som var gjennomført i stor skala med militær presisjon. Og med budsjetter han mente måtte være så store at den franske stat måtte antas å stå bak med forskningsmidler.

Men samtidig var det mange publikummere som litt skuffet mente at forsterkeren låt en smule pinglete på Magico og andre tungdrevne høyttalere, og atter andre hevdet at den også måtte dårligere enn de oppgitte 240 watt. Den store diskusjonen gikk likevel om hvorvidt dette var verdens beste forsterker slik som mange påstod at den låt. Eller om det bare var en livsstilsgreie, slik som mange hevdet at den så ut som...

VERDENS BESTE?

Litt av problemet med Devialet D-Premier er nettopp dette dilemmaet; skal den vurderes utfra tidligere tester og omtale som mener den betingelsesløst er "verdens beste", eller skal man stikke fingeren i jorden å finne ut hva D-Premier egentlig tilbyr for pengene. For selv om dette "bare" er en 240 watts effektforsterker, er prisen i Europa på drøye 100.000 kroner slett ikke

ublu om kvaliteten er god nok.

For effektforsterkeren er jo bare en liten del av det hele; det rålekre designet og den minimale størrelsen og moderate vekten må jo ha en verdi i seg selv i forhold til en stygg rørslede; om da lyden holder mål. Og så er her en fullverdig analog/digital forforsterker med en råketter fjernkontroll som via radiobølger kontrollerer det hele. Og her er også en DAC som antagelig er langt bedre enn den som sitter i CD-spilleren din, selv om denne er en hundretusenkroners sak kjøpt for få år siden. Og denne DAC'en er også forbedret for USB, HDMI og streaming, noe som oppgraderes med gratis software når tiden kommer, antydningssvis i løpet av vinteren.

Og så er her inkludert en bra RIAA både for MM og MC, ferdig programmert for supertilpasning for en rekke kjente pickuper som får helt optimale arbeidsforhold. Med den lydkvaliteten jeg fikk høre bare på en enkel demonstrasjon for drøye året siden, skulle alt dette tilsi at forforsterkeren alene ville være verd minst 50 tusen kroner, RIAA-trinnet 10-20. Og hva med det fantastiske designet og den minutøse størrelsen som også sparer deg for en liten formue i kabler; verdi 20-30 K? Og enda har vi ikke prissatt DAC'en med sitt betydelige potensiale i nåværende og fremtidige oppsett...

Poenget er altså at det nærmest er nesten urimelig å forvente at den 240 watt store forsterkeren i tillegg skal være "verdens beste", eller en av verdens beste, slik det går gjeteord om. Devialet Premier er etter min mening svært konkurransedyktig selv om effektforsterkeren bare skulle gjøre en grei jobb i grenselandet mellom god hi-fi og nøktern high-end. Alt utover det blir som bonus å regne...

SERVOSTYRING

Nå er det ikke bare fagpressen og publikum som har hausset opp Devialet som "verdens beste". Også sjefsguru Calmel må påta seg sin del av de ekstreme forventninger ved å oppgi at hans mål hele tiden har vært nettopp det å lage verdens beste forsterker. Han og kolleger, alle opprinnelig ansatt i det store telekonsernet Nortel, fikk patent på det Columbi egg det er å ta det beste fra analogteknologien, klasse A forsterkning uten overgangsforvrengning, for så å forsterke signalet fra denne ved hjelp av digitale teknologi. Lydsignaturen skulle da bli typisk "analog", mens digitalforsterkningen utelukkende skulle øke dette signalet uten å introdusere noe egenlyd. Calmel sammenlikner dette med servostyringen av en bil: Servoen forsterker dine kommandoer slik at bilen er lett å kjøre, men det er fremdeles du som er sjåføren.

Som alle andre gode ideer var avstanden mellom teori og praksis mye større enn man ante, og en hel forskningsavdeling sitter til slutt med 4 omfattede patenter og et enormt forbruk av kaffe med melk for forsterkeren kunne presenteres for drøye året siden. Siden betydelige deler av hele prosessen er softwarebasert, er det gjennomført noen eventyrlig komplekse regneoperasjoner for å styre lydsignalet og å sikre at det hele ikke brenner opp i løpet av et uheldig nanosekund. For selv om Devialet er 5-10 ganger mer effektiv til å lage lyd fra påført energi, så er her kolossale krefter i sving og den lille boksen blir i bruk temmelig varm selv med en effektivitet på hele 85%. Tross alt betyr det at boksen fungerer som en 300 watts stråleovn. Det er omtrent som den elektriske ovnen du har på badet, bare at Devialet er enda mye mindre og dermed utskiller enda mer varme på den begrensede overflaten.

VARM KLANG?

Det er en masse å si om teknikken bak denne forsterkeren, men dette får vi komme tilbake til. For nå er det resultatet som teller. Selv om jeg har lest flere artikler fra utenlandske blader, så er det ikke lett å skjønne hvordan den låter, bortsett fra at alle virker rimelig begeistret uten særlig forklaring på hvorfor. Og en av de helt sentrale påstandene som florerer, er i hvertfall helt på trynet:

Det heter seg nemlig at Devalet Premier blir gjennomvarmt på 10 sekunder. Jeg antar at man med det mener at forsterkeren ikke trenger noen oppvarmingstid fra kald til optimal lydkvalitet, ikke bare at den slipper igjennom lyd. Og da vil jeg øyeblikkelig protestere og hevde at forsterkeren faktisk trenger 10 TIMER påslått for å fungere på sitt aller beste. Forøvrig er det en ganske betydelig forbedring av lydkvaliteten – med mine ører – mellom den første serien som ble sluppet ut og evaluert av bladene for et års tid siden, og den modellen som nå blir levert. I begge tilfelle går lyden en smule mot det noe varmere, uten at vi kan snakke om rørlyd av den grunn.

Uansett syntes jeg det låt mer enn

lovende da jeg for første gang fjernet 2 gampetunge rørforsterkere, et stort rør forsteg og en masse kabler for så å koble inn den integrerte D-Premier med direkte balansert digitalutgang fra Soulution CD/SACD spiller. Slike omkoblinger gruer jeg meg til omtrent som til oppvasken på hytta etter at naboen har vandret glade hjem til seg

« Dette er den mest innovative og avanserte hi-fi forsterkeren på årtier. Å lytte til denne forsterkeren er å nyde musikken som aldri før »

selv. Men denne gangen var oppkoblingen unnagjort på et par minutter! Så deilig å slippe alle de der boksene og kablene!

Men bi litt, som man sier i eventyrene. For i første omgang fikk jeg simpelthen ikke ut noe lyd...? Jeg sjekket alle koblinger; jo inngangvelgeren stod på AES balansert, spilleren gikk og viste spilte antall minutter og sekunder og SACD-plata... Hæh; sa jeg SACD?

Selvfølgelig får jeg ikke lyd ut av digitalutgangen med SACD! Her har griske Sony-advokater forlenget skutt seg selv i foten med kun å tillate analogutgangen fra en SACD-spiller. Og dermed må lyden konverteres frem og tilbake to ganger før høyttalerne kan begynne å røre på seg.

Men dette har jeg heller ikke oppfat-

tet som et problem med Devalet D-Premier ifølge uttallige artikler, selv om det selvfølgelig ikke er franskmennenes skyld. Men et helt tåpelig og unødvendig problem som man bare kan håpe løses med fremtidig aktivisert HDMI-inngang på Devalet'en. Så får vi i mellomtiden glede oss over den utrolige oppøsningen og finkornetheten vi også fikk med vanlige 16 bits CD-

plater. Pluss alt man kan få høyoppløselig fra nett og DVD Audio som akkurat av denne grunn kan oppleve en slags rennessanse blant high-endere...

LYD-ENDELIG!

Men så er vi endelig igang, men med helt kald forsterker, for å høre gjennom mange av de velkjente innspillingene vi stadig bruker som referanse. For også innspillingene bør være kjente i en

evaluering av utstyr da ulike innspillinger varierer minst like mye som den enkelte komponent under test. (Derfor er det også lett å la seg lure på hi-fi demonstrasjoner hvor selgerene skifter musikkspor for å overbevise om kvalitetsøkningen på det dyreste produktet.)

Selv om det manglet en smule baller og trøkk i forhold til mye av det beste- og tilsammen langt dyrere – vi er vant til, opplevde vi umiddelbart en oppløsning og en romgjengivelse som vi aldri før har opplevd i denne stua. Det var akkurat som når jeg skifter fra vanlig DVD til BluRay på mitt 3,5 meter brede kinolerret; bildet blir så utrolig mye skarpere, fargene renere og ikke minst tredimensjonaliteten så uendelig mye dypere og bedre på de fleste nyere filmer. Også med hensyn til lydbildet i finstua kunne jeg mye lettere fokusere på de ulike artistene og få med meg detaljer jeg tidligere ikke hadde hørt i samme grad. Og alle småtransienter fra slaginstrumenter, plukking av strenger og annet var dramatisk mye bedre enn før. Vi snakker altså om en liten revolusjon også på lydsiden.

ROMKLANG

Opptaksrommet var gedigent og fylte hele stua med romklang, og plasseringen av artistene var nøyaktig definert i bredde, høyde og dybde. Samtidig oppstod denne presist definerte direktlyden både foran og bak høytalerne, og langt utenfor på begge sider. Forbløffende nok var det også en større presisjon i plasseringen mellom høytalerne og absolutt null tendenser til såkalt "hull" i midten, en svakhet med mitt oppsett med ekstra stor avstand mellom høytalerne.

Likevel var jeg ikke helt overbevist; dette låt da LITT som de første ICE-

power forsterkerene vi testet ut for en 8-10 år siden; nydelig, tydelig og så absolutt lydmessig prydlig. Men også litt snilt? Her oppleves simpelt hen en mangel på musikalsk raushet, ikke minst når det gjelder de store og voldsomme crescendo med full pupp. Er det nok TRØKK i makroområdet? Også diskanten er nydelig oppløst, men samtidig låter det forbausende mye likt i overtonestrukturen, uansett opptak og instrumenter. Hm...

UTEN BOKSEHANSKER

Den påfølgende dag låter det som om gårsdagen forsterker var laget av Vasa knekkebrød, tørt og tynt, mens klangen fra dagens franskmann er som varmt hvetebrød av den lange, luftige typen med superfinkornet hvitt mel og sprø skorpe; en pariserloff! Samtidig mykt og krispt! Selv om lyden fremdeles er lys og luftig, er her ikke på samme måte som i knekkebrødvarianten fra igår en slags kjølighet i transient-toppene. Hele lydbildet har vokst i alle retninger, mellombassen er varmere og mer pregnant, men fremdeles slank, om ikke akkurat tynn.

Men selv om jeg savner litt mer fylldighet i mellombassen, må jeg vel innrømme at det er denne mangelen mangelen som gjør mellomtonen til det tydeligste og mest oppløste jeg noensinne har hørt. Dypbassen er derimot glimrende med en stramhet og presisjon sammen med betydelig ekspansjonsvillighet og mangel på imponator-faktorer som er veldig lovende. Og så er det denne plutseligheten, denne kjappheten med lynraske utsving som stopper like raskt, og like presist – uten overheng – som den starter. Er det dette som gjør at man savner opplevelsen av trøkk; det hele går simpelthen fortere. At også bassen virker slankere,

eller retttere mindre "feit" enn vi er vant til, oppfatter jeg nesten intuitivt må skyldes at forsterkeren ikke trekker med seg en masse støy vi er vant til blir med på lasset. Resultatet er imidlertid at bassen treffer mer fysisk i kroppss-regionene -som om boksehanskene er tatt av!

KORREKT OVERTONESTRUKTUR

Diskanten er også uten den anelse kjølighet som vi bokstavelig talt mente å høre i kald versjon, men fremdeles er jeg en anelse skeptisk. Dette selv om jeg jo tydelig hører en orkesterklang med en overtonestruktur og en farvelegging av ulike instrumenter som er dramatisk mye nærmere "virkeligheten" enn det jeg har hørt tidligere. Og det kan ikke være så gæærnt. Men mangler det fremdeles litt jovialitet og raushet i lydbildet?

Nå opplever jeg i mitt rom en anelse for mye nivå i øvre mellomtone om da dette ikke bare skyldes mangel på motvekt i mellombassen. Klangbalanse er ingen spøk, og her har vi åpnet opp oppover med noe mer informasjon i toppen enn hva vi er vant til, men helt uten fnidder og "knust glass" og andre forvrengningsformer som gjør at vi vanligvis foretrekker øvre halvdel av frekvensområdet litt forsiktig dempet.

Med det slanke, men faste lydbildet til Devialet, uansett hvor korrekt dette må vise seg å være, glemmer ikke bort selv den minste feil i resten av systemet. Og den avslører nådeløst når det benyttes ulike rom i samme opptaket. Men samtidig løser denne finkornede oppløsningen opp knuter og kanter i lydbildet. Og selv når det avdekket feil fra opptak og resten av utstyret, oppleves det pussig nok ikke mer forstyrrende enn tidligere. Forsviner forvrengningen så senkes også skuldrene!

DEVALIET OG COLTRANE 2

Å evaluere en forsterker sm Devialet sammen med en kompleks høyttaler som referansen Coltrane 2, er man simpelthen nødt til å akseptere visse fastsatte premisser. Som for eksempel at resten av utstyret i lydkjeden fungerer rimelig fornuftig sammen. Og at høyttaleren er noenlunde optimalt plassert i rommet. Dette forutsettes også å være godt kjent fra før. Selvsagt vet vi at resultatet kan forandres, til dels dramatisk, med andre kabler, nettfiltre, akustiske avisoleringsremedier, ulike typer slangeoljer- og alt det der. Av opplagte årsaker prøver jeg å holde slik ting på et minimum; det er meningsløst å "teste" en 3-tusen kroners forsterker med et 20 tusen kroners nettfilter, selv om enkelte forhandlere insisterer på akkurat det. Helt til jeg truer med å oppgi prisen på forsterkeren inkludert prisen på remediene...

Likevel kan bare 10-20 cm forandring på høyttalerplasseringen i vårt vanlige lytterom gi betydelige forandringen av lydbildet. Jeg må med det samme presisere at den perfekte plassering knapt nok finnes, mens nesten alle plasseringer er et kompromiss mellom best mulig bass og en mest mulig frigjort øvre mellomtone og diskant. Heldigvis har jeg testet så mange høyttalere at jeg ganske raskt "vet" hvor ulike typer høyttalere låter best. For store gulvstående høyttalere har jeg 2 plasseringer hvorav den ene prioriterer holografi og luftighet. Den andre gir et litt mindre rom, men med mer presis senterplassering og fremfor alt en noe mørkere klangbalanse med dypere og fyldigere bass og mindre fremtredene øvre mellomtone/diskant.

BASS OG/ELLER LUFTIGHET

Når det gjelder Coltrane 2 hadde jeg også 2 års erfaring med den nesten identiske opprinnelige modellen, og tok for gitt at disse ville oppføre seg noenlunde likt i den samme finstua. Jeg valgte derfor den luftige "holografiske" varianten uten nærmere utprøving. Dette var nemlig den overlegent beste plasseringen for den eldre varianten med alle de forsterkere jeg hittil har prøvet. Men selv om holografien er enestående, opplever jeg altså at Devaliet/Coltrane 2 i denne posisjonen låter litt tynt i forhold til andre forsterkere, som til gjengjeld ikke låter på langt nær så oppløst og holografisk.

Heldigvis har Coltrane en "bass-knapp" med 3 stillinger som jeg kunne stille på maks for å oppnå en litt fyldigere bass rundt 50-70 Hz uten å ødelegge det ekstremt store "rommet" og opplevelsen av å bli "sugd inn" i et absolutt tredimensjonalt lydbilde. Til slutt gjorde jeg likevel det jeg burde prøvd tidligere; jeg flyttet de nye Coltrane 2 litt nærmere hverandre og noe bakover i rommet til posisjonen med dypere og fyldigere bass og en litt mer dempet øvre mellomtone/topp.

Og plutselig var problemstillingen snudd på hodet; nå var Devaliet blitt en nesten mørk forsterker med superpresise transienter både på makro og mikronivå, men ikke fullt så sensasjonelt holografisk og oppløst som vi oppfattet den med den andre plasseringen. Selvsagt er Devialet egentlig begge deler, men hvilken side du fremelsker er det ikke minst din høyttaler og plassering av denne i rommet som vil bestemme.

THD 0,00025%!

Hvis Devaliet D-Premier er verdens beste forsterker, hvor bra er da 2 stk Devaliet brokoblet med tilnærmet dobbelt effekt i 8 ohm og halvert forvrengning? Fidelity er det første fagbladet i verden som har fått dobbelt sett med Devaliet på test, ferdig programmert til å kjøres brokoblet med alle kontroll fra den ene forforsterkeren som via en digitalkabel kommanderer også den andre. Hele oppkoblingen er gjort på et par minutter. I praksis er det fremdeles snakk om små dimensjoner, minst like lekkert utseende og en samlet vekt på mindre enn 14 kilo. Men nå har vi hele 400 watt til disposisjon og THD forvrengningen er sunket til 0,00025%! Om det er hørbart? Dette er uansett den mest detaljerte og ikke minst holografisk presise forsterkeren jeg har hørt, nettopp fordi den har så liten forvrengning at man enkelt kan skjelne mellom

direktlyden og romakustikken.

I praksis skjer imidlertid akkurat det som skjer med nesten alle andre brokoblinger jeg har prøvd: bassen strammes ytterligere opp og oppleves enda jevnere enn før og med mindre påvirkning av vanskelige høyttalerimpedanser. Den bæksvarte stillheten mellom transientene oppleves enda svartere og transientene virker om mulig enda mer blankpolert og fri for smuss, samtidig som diskanten synes å roe seg en anelse uten at opplevelsen av luftighet reduseres. Likevel var forskjellene mer "annerledes" enn entydig "bedre", med en anelse opplevd hardhet i øvre mellomtone, helt motsatt av hva teorien skulle tilsi????

FANTASTISK KINOFORSTERKER

Det er likevel lett å oppleve at lydbildet er "større" uten at man helt skjønner hvorfor da bassen ikke er mer dominerende, men samtidig entydig signaliserer mer latente krefter. Dette er som på en bil, selv i lovlig 80 km/t så merker man tydelig om man har mye reserver under panseret. Om forbedringen er verd dobbelt pris, våger jeg knapt å ta noe stilling til, da høyttalere og rommet er medvirkende til en konklusjon på dette. For vår del ville dette være en selvfølge for å kunne evaluere all slags høyttalere uten begrensninger.

Og i tilfelle Devaliet D-Premier er det i det minste så enkelt å prøve dette i praksis også for den vanlige kunde. Importøren gir deg to minnebrikker som omprogrammerer begge maskiner. Det hele er oppe og går på få minutter, men du må også koble om høyttaleruttakene slik som vi er vant til fra liknende brokoblinger. Produzenten er så overbevisst om at han har lagt inn alle tenkelige – og utenkelige – sikringer i dette systemet, at det er umulig å gjøre noen feil som ikke bare fører til stillhet og oppstandelse til nytt liv ved restart.

At det generelt blir bedre på flere parametre er utvilsomt. Om det er verd ekstra pengene og det ekstra bryet vil være mer tvilsomt for de mange. Skulle vi selv velge denne løsningen, har jeg for lengst tenkt ut et system hvor jeg til vanlig har en singel forsterker i stua og på hjemmekinoloftet (Dac'en er perfekt til å få det hel maksimale ut av 2 kanalers høyoppløseig filmlyd, og det med utrolig tredimensjonalitet!)

Ved viktige anledninger kan jeg så bruke begge i brokoblet konfigurasjon, eller kjøre 4 kanal surround på kinoloftet. Og det hele ved å ta en 7 kilos sak under armen opp eller ned en trapp og så plugge inn bare en strøm og en digitalkabel.

psb
SPEAKERS

Imagine mini

fra Kr. 4.995,- for paret
- aldri før har så mange -
- kunnet få så mye -
- for så lite -

LITT MALURT

Mens mange mener at CD-plata allerede er over og ut, har vi i Fidelity til vår egen forundring opplevd at en topp CD/SACD spiller (Soulution 745) er den beste signalkilden som kan kjøpes for penger- dessverre altfor mange av dem- om man også skal ta hensyn til at det virkelig finnes et rikt utvalg med både populær musikk og smalere musikk. Selv om spilleren gjensker CD-mediet slik at man knapt opplever den store forskjellen med SACD i 2 kanaler, er det frustrenede foreløpig ikke å kunne avspille SACD-platene via digitalutgangen og direkte inn på Devaliet.

Det er å håpe at fremtid bruk av HDMI-inngangen på Devialet også tillater SACD i all sin gloriøse prakt, sammen med DVD Audio og Blu-Ray lyd. Jeg har forsøkt å utnytte den gnistrende gode analogutgangen fra Soulution via topp kabler (Valhalla), men dette blir i forhold nesten som en facsimile uten den tredimensjonalitet og plastiske oppløsning som oppleves via digitalinngangen. En bedre løsning er det faktisk å bruke 16 bits sporet på våre mange SACD-plater, men det hele er for dumt! Selv om ikke franskmennene har skylda.

Et annet "problem" som langt på vei ble avhjulpet med en mindre justering av høyttalerplasseringen, var opplevelsen av at det særlig i singel versjonen av Devialet manglet litt kraft nedover samtidig som overtonestrukturen skilte lite mellom ulike opptak. Dette minner jo litt om de første ICE-power forsterkerne, og jeg har muligens vært litt forutinntatt. Men selv med sin fabelaktige oppløsning, hurtighet og generelle dynamiske kontrast, så manglet ofte det litt mer fandenivoldsk trøkk og den rausket som vi gjerne finner på gode- og store- rørforsterkere. Også presensnivået opplevde jeg i begynnelsen litt "snilt", men dette fortok seg etterhvert som jeg jobbet med produktet.

Likevel opplevde jeg lenge den dynamiske kontrasten som intellektuelt imponerende, men fysisk utilfredsstillende. Jeg savnet antagelig litt av det vante klirret og forvrengningen på transienttoppene som signaliserer at nå går det en kule varmt, gutta. Det virker på meg som ingeniøren på Devialet har skrudd lyden slik at dynamikken uansett skal passe inn i det fysiske formatet, akkurat som man kan gjøre i bildbehandlingen på iPhoto. Hvor ofte har jeg ikke skrudd opp detaljer i både

skyggeparti og høylys, for så å oppleve at det resulterende bilde virker blussere og kjedelig enn det ubehandlede!

Så langt er mitt viktigste ankepunkt mot Devialet- og da sammenliknet med mange ganger så dyre forsterkere- at D-Premier tenderer til å være en smule "flink" og prektig, mens jeg kunne ønske meg enda litt med kropp og trøkk. Men så har jeg heller ikke løftet en finger for å prøve ut ulike remedier som erfaringsmessig kan løfte lyden ytterligere som ulike underlag for akustisk isolasjon. Pluss diverse kabler, ikke minst signalkabler av digitaltypen som jeg VET kan gjøre mye med lyden. Og strømmensere og mye, mye mer. Men dette vil ta tid og er noe vi kan komme tilbake til i neste blad.

SISTE!

Av en eller annen grunn skjedde det mye med lyden etter at jeg gikk tilbake til vanlig stereo versjon. En liten justering av høyttalerplasseringen gjorde mer med dypbass og generell storhet i lydbildet enn hva 105000 kroner og en ekstra digitalkabel til en ny brokoble Devialet fikk til! Dette viser mer om hvor viktig det er å utnytte potensialet i rommet ditt ved å prøve flere

ulike plasseringer, enn å hevde at to monoblokker ikke er å anbefale. Dette har selvsagt med rom og høyttaler-effektivitet å gjøre, men hos meg låt det etterhvert meget tilfredsstillende med vanlig stereo oppkobling.

Og dynamikken gikk samtidig fra å være litt tantete, til å bli ekstremt fyrrig og potent. Hei, noen som tror at det hjelper lite med innbrenningstid også på forterkere! Som vanlig vet vi lite om hvor lenge et produkt har vært brukt når vi får det til test, men altfor ofte opplever vi at det blir stadig bedre under jevn bruk, selv om det har vært i andre redaksjoner før vi har fått det. Og først etter 3-4 uker begynte Devaliet D-Premier virkelig å synge. Ferdig spillbar etter bare 10 sekunder? Bullshit!

HALLELUJA!

Dette er kanskje det viktigste hi-fi produktet på mange år! Ikke bare fordi Devaliet D-Premier er en enestående god forsterker. Men særlig i brokoblet versjon er den helt i toppen når det gjelder både krefter og lydkvalitet blant verdens high-end monstre. Og D-Premier har en sensasjonell oppløsning og mikrodetaljering som oppleves like overbevisende for lyden som når man går fra DVD til Blu-Ray bilde på en stor skjerm eller lerret!

Enda viktige er det at forsterkeren har det hele uten masse kabler og dik-

kedarer, og at den kun 7 kilos tunge boksen med 85% driftseffekt faktisk er noe av det lekreste på hi-fi markedet. Dette betyr simpelthen at dette produktet burde interessere folk langt utenfor den etablerte hi-fi menigheten, og dette igjen kan bety være eller ikke være for en hardt presset bransje.

KONKLUSJON

Jeg startet denne artikkelen med å stille spørsmålet om Devialet D-Premier er verdens beste forsterker, slik som fagbladene mer enn antydte. Eller om den mer er en livsstilgreie slik som det elegante utseendet kan tyde på. Svaret er opplagt; dette er verdens beste forsterker i forhold til brukervennlighet, potensiale og altså utseendet! Og jeg er overbevist om at du egentlig bare betaler for effekttrinnet; forforsterkeren, RIAA'en, Dac'en og det utrolige kompakte og elegante utseende kan du tenke deg som en gedigen bonus!

For å sitere en berømt filmprodusent: "Jeg starter med et jordskjelv, og så øker jeg dramatikken vesentlig underveis..."

Vel, jeg startet mitt bekjentskap med Devialet som en forsiktig skeptiker som likevel mente at dette var et godt kjøp for mange. Denne forsiktigheten skyldes ikke minst tidligere erfaringer med klasse D-forsterkere. Pluss den erkennelse at en lydmessig forandring fra det gjengse kan være en felle. Det

er bare mora til 91 Stomperud som tror at sønnen er den eneste i troppen som går i takt!

Likevel var det fra første stund klart at flere parametre som detaljering og holografi, mangel på et varmende støyeteppe og en utrolig "plutselighet", alt var av ypperste klasse.

Men hva med "trøkket", fylldigheten, rausheten og kosen? Etter 4 uker har lyden vokst på meg. Jeg mener at et betydelig flertall av mine mange CD-plater nå låter bedre enn før. Litt annerledes, men entydig "bedre". Og mye viktigere: med en tettere formidling og forståelse av det kunstneriske uttrykket; både når det gjelder komposisjon, klangfarger og utførelse. Og for meg og Coltrane 2 høyttalerne holder det faktisk godt med den ene 7-kilos stereoversjonen.

Dette er derfor ikke bare det beste kjøpet for opplagt svært mange; dette kan være en av de aller beste high-end hi-fi produkter på markedet, uansett pris! ©

Pris: NOK 105 000

**Importør i Skandinavia:
Audionord A/B, Sverige**

**Agent/forhandler Norge:
Acoustic Tuning, Tr.heim**

Sec.op Devialet D-Premier:

Nyvaska ører

Noen ganger dukker det opp hifiprodukter nærmest fra ingensteder som setter relativt garvede hififolk helt ut, og som blir hypet opp til absurde høyder. Noen år etter er det ingen som snakker om dem lenger.

AV TROND TORGNESKAR

Så er det de uhyre få som ikke forsvinner inn i hifiglemselens totalt stummende mørke, fordi de faktisk har noe å tilføre. Noe som flytter noen, eller kanskje ganske mange grenser, gjør ting anderledes og faktisk har en berettigelse. De blir nærmest instantklassikere over natta.

Og hva er vel mer naturlig enn at når noe flytter grenser, kommer det fra Frankrike? Jean Hiragas lekegrind, og hjemlandet til Audiomeca, Kora og Jadis. Landet som gav oss Citroen DS, Concorde, Serge Gainsbourg og kulturopplevelser nok til å forgylle selv den mørkeste, kaldeste vinterkveld..

Jeg regner med at den ærede redaktør har skrevet litt om tankegods og konstruksjon, så jeg skal ikke kjede dere med det, men gå rett til kjernen. Hvordan låter dette aluminiumssmykket av en høyteknologisk spekefjøl?

Koblet sammen med Fidelitys referansekomponenter

og gitt timesvis med oppvarming, skulle det vise seg å være duket for en høytidsstund i stua til Knut. Enda en. Det har vært noen i det siste, nemlig. Kommer denne til å gå over i historien som den største av dem alle?

Stjernefiolinist Joshua Bell er førstemann ut. Mendelssohns fiolinkonsert. Utgitt på Sony, mesterlig produsert av Arne Akselberg.

Det første sjokket kommer faktisk før musikken. Du hører at opptaksrommet er enormt i det mikrofonene åpnes, i det åndeløse sekundet før alt begynner. Når instrumentene gjør sin entre, kommer det neste. Bells fiolin er ekstremt tydelig avtegnet, rommet han står i er ikke bare enormt stort, det er også akustisk avtegnet på den måten at du hører bidrag, etterklang og beskaftenhet. Fiolinen hans har en nerve, en kropp og en måte å være tilstede i rommet på jeg aldri, aldri har hørt gjennom en forsterker som ikke er single ended og utstyrt med rør.

Eksepsjonell troverdighet!

ANDERS ROSSNES: Fantastisk fokus med den flotteste og sammen med Coltrane 2 det største og mest presise tredimensjonalitet jeg noensinne har hørt. Det mest imponerende er hvordan denne forsterker – eller kombo forsterker/høytaler – makter å gjengi kor uten et fnugg fedme, men med en presisjon i klangbalanse og oppløsning som gir en flotteste og mest naturlige korklang jeg noensinne har hørt blitt reprodusert.

Og mens redaktøren stresset litt med dynamikk og trøkk, eller mangel på det samme, mener jeg at dynamikken er glimrende absolutt over hele fjæla. Og så er

det suverene kontroll på hele frekvensgangen uten at noen deler blir for eksponert eller for dempet. Lyden er simpelthen forførende, men likevel rimelig nøktern med både surt og søtt i skjønn forening avhengig av opptak og musikktype. Dette er så realistisk at man for en gangs skyld sammenlikner med virkeligheten, ikke med dyrere hi-fi. Alt er absolutt på plass!

Tross en litt slank klangbalanse, opplever jeg likevel toppen som litt tilbakelemt, men totaliteten er enestående krisp og lekker med eksepsjonell høy troverdighet.

Buestrøk og intonasjon er påfallende tydelig, det er nesten så en stakkar kan høre tonen bygge seg opp, hvordan bue, strenger og kasse former den, hvordan den lever i rommet for tilslutt å dø ut i den rike akustikken. Orkesteret gis også denne skånselsløst ærlige behandlingen. Hvert enkelt instrument fremstår mot en så avsindig mørk og tyst bakgrunn at det ikke har noe å gjemme seg bak.

Devialets oppløsning og evne til å gi instrumentene virkelig autoritet og farger gjør at orkesteret får et album som gjør at det høres ut som en voldsomt samspilt gjeng med solister, men likevel et orkester. Alle med sitt bidrag og sin tolkning av notene. Summen av alt dette blir et orkester som jeg ikke kan huske å ha hørt det utenfor konsertsalen.

Det er sånn det høres ut i en konsertsal, mine herrer. Ikke komprimert ned, men fargerike, tydelige prestasjoner til orkesterets og publikums beste.

For meg har et anleggs grep på akkurat disse parame-

trene alltid vært lakmustesten. Er det troverdig? Låter det som en fremførelse? Har instrumentene stoffelighet, tilstedeværelse og klangfarger?

Det skal gudene vite at mange produsenter sliter med å få til. Det blir ofte en «Close, but no cigar»-opplevelse. Ikke denne gangen. Devialet Premier er så troverdig at nakkehårene reiser seg mer enn en gang i løpet av disse ettermiddagstimene. De sto i kontinuerlig giv akt, når jeg tenker meg om!

Bells virtuose spill er vibrerende vakkert. Knuts entusiasme er påfallende tydelig. Han sitter i alle fall ikke stille!

Det kanskje mest sjokkerende med lyden er likevel den enorme, totalt ubegrensede åpenheten. Opptaksrommet belyses ned i hver miste krok og inn i hver eneste cellokasse. Lyset er både mykt og strålende klart på en gang. Lyden har den ekstremt lettflytende, rene selvfølgeligheten over seg som du bare hører live, eller en veldig sjelden gang i oppsett som har fått bukt med endel støy-

og forvrengningsartifakter som vi vanligvis regner som uungåelige. Når ting høres skarpt ut og får en forsert dynamisk karakter, er det forvrengning og støy som gjør det sånn. Virkeligheten er mykere enn som så, renere og friere dynamisk.

Bells musisering og Akselbergs fantastiske opptak har en renhet over seg som det tar litt tid å fatte rekkevidden av, rett og slett fordi den er så uvant. Musikken puster fritt, fargerikt og uhemmet i et enormt, dypt rom. Plasseringen er så på millimeteren at det ikke er vanskelig å høre Bell snu seg eller heve og senke instrumentet når han spiller. Ikke er det vanskelig å høre at han spiller på et nærmest magisk instrument heller, en trehundre år gammel Stradivarius. La meg si det sånn, om du aldri har forstått vitsen med å eie flere innspillinger av ett og samme verk, vil Devialet vise deg hvorfor. Her er det som skjer så til de grader på musikkens premisser at alt som har med tolkning og fremførelse er noe du må forholde deg til. Dette er ikke forsterkeren for folk som bruker musikk til bakgrunnsunderholdning. Her er det bare å la seg involvere. Du har ikke noe valg.

En annen ting; Renhet og åpenhet må ikke forveksles med noen form for kulde, sterilitet og følelseskald presisjon. Åpenhet og gjennomsiktighet er ikke, og vil aldri bli, musikalitetens og klangfargenes polaritet. Devialet beviser at når ting gjøres riktig, besitter lyden både den grenseløse renheten OG kroppsligheten og tilstedeværelsen vi lar oss henrykke av når vi hører musikk live.

At Devialet Premier bringer en ganske grensesprengende oppløsning til torgs, betyr også at vektlegging og betoning er helt borte. På Bell-opptaket høres en sterk, lavfrekvent og forbigående romling midt i 3. sats. Gjennom Devialet var det påfallende tydelig at det var t-banen under opptaksrommet det var snakk om. Devialet besitter en lineærhet som skreller vekk alt fett og tendenser til romling nedover, og får de nyanskaffede Coltranehøytalerne til å oppvise enda mer uttrykksfullhet nedover enn noen annen forsterker jeg har hørt her har greidd å få til.

Så er det en annen gammel helts tur. Peter Gabriel med «The book of love». Stemmen har mye mer uttrykk enn jeg har hørt før. Pust, intonasjon og vektlegging av ord i teksten er nesten skremmende levende gjengitt. Samtidig

er det ikke i nærheten av å være fragmentert hifi-pingpong. Det er Gabriel som jeg kjenner ham, men med en enda større dose intimitet, tolkning og ren ytelse. Nærere på, rett og slett. Sånt finnes det bare ett ord for. Magi.

Igjen har instrumenter en vekt og en autoritet som er gåsehudfremkallende, helt uten å ta fokuset bort fra stemmen. Dette er presisjon og musikalitet på filligransnivå.

Datteren hans, som korer, har et rom rundt stemmen jeg ikke visste var der. Ofte låter det som om de deler mikrofon, men her er alt så generøst og lettflytende at det er fullt mulig å høre at hun er litt ute og sykler timingmessig et par ganger. Ingen distraksjon, bare sjarmerende. Fordi du gjennom Devialet hører på et musikalsk hele. Et ekstremt naturlig og farlig vannedannende musikalsk hele. De to telecom-ingeniørene bak Devialet må ha ganske inngående kjennskap til

«Igjen har instrumenter en vekt og en autoritet som er gåsehudfremkallende, helt uten å ta fokuset bort fra stemmen»

musikk! Det er forresten ingenting som tyder på at Devialet har noen som helst problemer med å drive Marten Coltrane II. Det glipper aldri på presisjon, musikalitet, renhet eller oppløsning. Selv det som skjer i de dypeste suboktavene har den gjennomskinlige tydeligheten som gjør det mulig å høre akkurat hva som skjer, og det med en så utenomjordisk sammenheng med resten at timing, rytme og fredrift gis en spenst og et fraspark av en annen verden.

Sting er plutselig frampå. I et live-opptak fra hans egen stue (sikkert et par dekar større enn din og min...) i Toscana kunne vi høre publikum kollektivt holde pusten før musikken startet, alt som skjedde i rommet, alle instrumenter, resonanser, feedback, publikums respons, glitrende musisering og avslappet, feelgood-groove. Alt på en gang, ingen fragmenter fikk mer vekt, helheten, rytmen og kommunikasjonen mellom musikerne var der. Den elektriske stemningen. Improviserte

solli trådte fram fra bakgrunnen og ble hele og pulserende. Jeg har hørt denne plata gjengitt som en uodynamisk og endimensjonal gymsokk av et fonogram. Her blomstret den opp i alle mulige farger og rytmer. Vanedannende, rett og slett. Og ekstremt imponerende, ikke minst.

Ingen av mine lytteseanser er komplette uten besøk av tidligmusikkens fanebærere. Rolf Lislevand forgyller øyeblikkene med sin improvisasjon over popmusikk fra femtenhundretallet, Nuove Musiche, utgitt på ECM.

Dette ensemblet har jeg hørt live noen ganger, Rolf alene sist i August. Denne instrumentparken kjenner jeg lydene av, for å si det sånn.

Lislevanns theroboe, eller basslutt, er et stort instrument med en ganske enorm klangbunn. Samtidig er hans vare og lette løp over strengene viktige å avtegne i all sin klangfargeprakt. Bildet av et «helt» instrument er ingen spøk å få til. Det blir som oftest mer av det ene eller det andre.

Gjennom Devialet er det gigantiske rommet, type flyhangar, som ofte finnes på Kongshaugs opptak fra Rainbow Studios, rett og slett påfallende. Det understreker den nesten eteriske kvaliteten i musikken, og frigjør det som skjer helt fra høytalere og rom forøvrig. De komplekse klangene fra gamle instrumenter brer seg ut med den ekstremt fascinerende blandingen av klang, uttrykk og kroppslighet, og bass og

perkusjon hadde en fysisk tilstedeværelse som var enorm. Denne plata kan jeg utenat. Samtidig har jeg aldri hørt den rikere, renere og mer naturlig åpent gjengitt enn her.

Det finnes forsterkere som gir instrumentene enda mer kropp, og kanskje enda litt mer klangfarger. Men da er det min ringe påstand at det går på bekostning av åpenhet og presisjon. Denne balansen mellom alle delene av en fremførelse, og evnen til å forene åpenhet, ekstrem oppløsning og detaljeringsgrad, klang og stoffelighet, rytme, dynamikk og følelsen av å være tilstede, alt uten et gram av akademisk distanse, er det virkelig magiske med Devialet Premier.

For første gang i historien har jeg virkelig seriøst lyst på en forsterker uten rør. Mulig det gjør meg til en overløper i enkelte kretser. Det blir jeg jaggu nødt til å leve med, for dette er det mest bemerkelsesverdige jeg har hørt, rett og slett. ©

TRÅDLØS LYD- OVERFØRING I CD-KVALITET

Med Audio Pro Wireless WF 100 er du ett skritt nærmere en verden uten ledninger.

WF 100 fungerer på både PC og Mac – uten lydforsinkelser og irriterende forstyrrelser. Svært enkel oppkobling til alle typer stereo/receivere fra laptop, iPod, telefon m.m. Rekkevidden er opp til 50 meter, og med flere mottagere kan du spille samme musikk i et ubegrenset antall rom.

Les mer på nebyhifi.no

audio pro

SOUND OF SCANDINAVIA

MAX LYD i miniformat

**Hva skjer når vi dobler prisen på en liten stativhøytaler?
Denne høytaleren er nærmest high-end med riktige betingelser.
Prisen er mer enn kroner og ører. Men i et mindre rom med
begrenset maxvolum kan dette være det aller beste kjøpet!**

TEKST OG FOTO: KNUT VADSETH

Jeg trodde første dette var en "budsjett" 805, den mest populære stativhøytaleren fra B&W gjennom tidene. For minst to generasjoner hi-fi entusiaster med dyr smak og litt mindre penger, har 805 i ulike versjoner vært storfavoritt på grunn av særdeles fyldig lyd, for et par år siden ble det anskje litt for "fett". Men stort sett fikk vi jazz- og klassiskelskere en usedvanlig troverdig repoduskjon av den akustiske virkelighet som vi kjenner den fra konsertsalen. Men noen rock- eller discohøytaler var 805 aldri.

FØRSTEINTRYKKET

Førsteintrykket av den flunk nye PM1 var selvfølgelig en henrykt begeistring over det helt usedvanlig lekre designet; en stadig viktigere del av hi-fi'en om man skal vinne nye venner, også blant damene. Prisen var kjent for å ligge et sted mellom den "luksus" budsjettkategorien vi skrev mye om i forrige blad, og den siste 805 med diamantdiskant i sin sedvanlige enebolig på toppen. Mye av årsaken til redusert pris i forhold til denne, er naturligvis at diskanten ikke er av den eksklusive diamant typen med en stiv og oppbrytningsfattig dome laget av industrideamant. Her snakker vi om en mer nøktern metaldome (aluminium) selv om konstruksjonen er videreutviklet fra tidligere varianter. Og Nautilus-huset er med på lasset.

Men så registrerer jeg det endelig; B&W har redusert størrelsen på Kevlar basselementet for å oppnå optimalt volum i et noe mindre kabinett. Min første tanke; skitt, der forsvant all bass under 70 Hz! Eller så er høytaleren særdeles tungdrevet samtidig som den knapt kan spille særlig høyt. På den andre siden; at B&W har våget dette skrittet kan vel også

tyde på at stadig mindre elementer kan spille stadig dypere og samtidig høyere uten å brenne opp spolen?

LYDEN

De tekniske data indikerte at PM1 er en usedvanlig tungdrevet høytaler med 84db oppgitt virkningsgrad ved 8 ohm. Til gjengjeld er den oppgitte frekvensgangen særdeles optimistisk, riktignok uten oppgitt avvik, med en båndbredde på 42-60.000 Hz. Jeg finner ikke noen opplysninger om steilhet i delefilteret eller maks lydnivå, men registrerer at her brukes dyre Mundorf M-Cap oljekondensator, og antar at B&W fortsetter suksessen med enkle 6 db fasekorrekte filtre. B&W betyr at impedansen aldri faller under 5 ohm, men min magefølelse mer en antyder at problemet med en liten kvalitetshøytaler som dette, er at folk flest kobler den opp med altfor billige forsterkere som ikke på noen som

helst måte utnytter potensialet. At vi hadde den rålekre Devialet i racket, opplevde jeg likevel som en overkill, ikke minst på grunn av prisen som er 5-6 ganger så høy som høytalerne.

Likevel; kombinasjonen var sjokkbra; et helt fantastisk "livsstil" anlegg med en oppløsning og holografi jeg aldri i verden hadde drømt om fra en så liten og rimelig høytaler. Også bassen er både jevn og gikk forbaus-

ende dypt i vårt relativt store testrom. Men nettopp fordi det låt så eventyrlig bra, ble jeg fristet til å skru opp litt for mye. Og dermed "bunnet" basshøytalerene med et stygt snerr ved dype basstrommer og paukeslag, og enkelte ganger også ved næropptak av kontrabass og bassgitar. På moderate nivåer, var dette likevel så tett på lyd kvaliteten jeg hadde frydet meg med på den rådyre Coltrane 2, at det knapt er til å fatte.

**«En oppløsning og
holografi jeg aldri i
verden hadde drømt
om fra en så liten og
rimelig høytaler»**

PM-1 høyttaler er helt opplagt i stand til å servere dedikert high-end lyd i litt mer beskjedne rom enn vårt testrom om man ikke forlanger altfor kraftige lydtrykk, og da helst på akustiske opptak som med jazz og klassisk musikk. Litt forbehold er det altså, og da vil mange mene at det slett ikke er "high-end" lenger. Semantikk! Selv om her ikke er noe disco-bass, så blir savnet av dybbass for de aller fleste det minste problemet. Her kan man følge bassgangen helt ned på de fleste akustiske instrumenter. Til og med orgelpipene blir gjengitt med en autoritet og tyngde helt nederst som man knapt trodde var mulig fra en så liten – og lekker – høyttaler.

Det viktigste er likevel den utrolige, high-end oppløsningen som vi knapt hadde hørt selv fra særdeles dyre forsterkere med et par å på baken. Mellomtonen er helt på høyde med det meste til mange ganger prisen, og selv den "rimelige" metalldommen fungerte berre lekkert med små kompromisser i forhold til det aller beste. Slik sett opplever jeg at B&W PM-1 ikke bare er high-end etter gårdsdagen krav, de holder altså følge med det aller beste av nyere forsterkerkonstruksjoner som den franske Devialet. Som konstruktøren av Coltrane 2 sier et annet sted i bladet; det er forsterkerprodusentene som nå må skjerpe seg!

Denne kombinasjonen av B&W og Devialet fører også til et storslagent lydbilde med en tredimensjonalitet de færreste har hørt på gode anlegg nesten uansett pris. Er det noe man kan etterlyse, er det muligens en tanke trøkk. Trøkk oppleves ofte som en motsetning til ekstrem oppløsning og mangel på forvrengning. Og mikrodynamikken fungerer uansett

veldig tilfredsstillende med god utklinging på PM-1. Men nettopp dette samtidig fyldige, detaljerte og forvrengningsfrie lydbilde, med en til dels sjokkerende dyp bass, gjør at man får lyst til å skru opp enda litt til.

Og plutselig ryker illusjonen ved spraklyder fra høyttaleren som indikerer bunning av et element. Gamle eiere av de opprinnelige Quad elektrostater, skjønner hva jeg snakker om. Men der gnistret det også fra statorene! Men for å være ærlig; jeg tror ikke disse legendariske beistene på noen som helst måte spilte "bedre" enn denne elegante småttingen fra B&W. Og det er ment mye mer som ros til sistnevnte enn en nedraking av en av verdens "beste" høyttalere fra hi-fi'ens barndom.

FORLANGER KVALITETSFORSTERKER

Selvfølgerlig prøvde jeg PM-1 også med andre forsterkere med helt forventet resultat. Det låt alltid helt fint, og det var alltid enkelt å høre begrensningene i forhold til det vi tidligere hadde identifisert av svakheter med disse på Coltrane og en rekke andre high-end høyttalere. Vi hadde dessverre ikke den fikse alt-i-ett forsterkere/CD-spilleren fra Aura Note tilgjengelig, men skulle gjerne ha prøvet ut denne med PM-1 i et meget sofistikert "life style" anlegg av superklasse. Men de 50 watt i denne er nok akkurat i grenselandet for en fornftig kombinasjon. Og selv om vanlig tommelfingerregel er å bruke omtrent like mye på signalkilde, forsterker og høyttaler, vil jeg i dette tilfelle anbefale å bruke enda mer på forsterkeren for å utnytte potensialet i høyttaleren.

Men ikke oppfatt dette kravet om god- og dyr- forsterker som en nødvendighet. PM-1 høyttaleren låter ikke spesielt dårlig med rimeligere forsterkere. Den låter bare så forbasket mye bedre enn forventet om forsterkeren ikke er en begrensning. Så er det bare å gjenta at bassen – eller mangel av bass – knapt nok vil være noe særlig problem på det meste av akustisk opptatt musikk. Kompromisset med denne B&W PM-1 er simpelthen hvor høyt man forlanger å kunne spille i hvor stort et rom.

Hvis kvalitet oppleves viktigere enn kvantitet, er dette en helt glimrende mini stativhøyttaler med klare high-end kvaliteter. Den låter akkurat like lekkert og delikat som den ser ut som! ©

Pris: NOK 18 996 (par)
Forhandler: Hi-Fi Klubben

TECHNICAL SPECIFICATIONS

- **Description:** 2-way vented-box system
- **Drive units:**
 - 1x 25mm (1in) reinforced aluminium dome
 - 1x 130mm (5in) woven Kevlar® cone bass/mid.
- **Frequency range:** -6dB at 42Hz and 60kHz
- **Frequency response:** 48Hz - 22kHz +/-3dB
- **Sensitivity:** 84dB spl (2.83V, 1m)
- **Nominal impedance:** 8 ohm (min. 5.1 ohm)
- **Crossover frequency:** 4kHz
- **Recommended:** 30W - 100W into 8 ohm
- **Dimensions:**
 - Height: 331mm (13in)
 - Width: 191mm (7.5in)
 - Depth: 250mm (9.8in) cabinet only
- **Net weight:** 9.3kg (20.5lb)

NDX

NDX er Naims første dedikerte nettverksspiller. Med teknikk fra Naims fantastiske DAC tilbyr den en avspillingskvalitet på absolutt referansenivå. Digitalkretsene bruker teknologi fra Naim DAC (bl.a. SHARC-prosessor) mens de analoge delene har akkurat den kvaliteten man forventer seg av et produkt i Classicserien.

Foruten musikkfiler lagret i nettverket kan NDX selvfølgelig også spille internetradio og til og med FM/DAB (via ekstramodul). De fine digitalkretsene kommer også til anvendning som en oppgradering for andre enheter gjennom de tre digitale inngangene (optisk, koax og BNC). Nettverkskoplingen kan skje enten via kabel eller trådløst hvilket gjør installasjonen veldig fleksibel.

Gjennom forskjellige oppgraderingruter kan ytelsen tas til nye høyder.

Se naim NDX og resten av våre produkter på rom Øst-6 under Hifi og Kringlydmessa 12. og 13. mars på Thon Hotel Triaden - Lørenskog

LJUDTEMA

Norge

Tlf. 22 64 45 06
info@ljudtema.no
www.ljudtema.no

Sverige

Tlf. 031- 40 17 00
info@ljudtema.se
www.ljudtema.se

Musical Innovation
by Malmin Audio Design

Cutting Edge Analog Audio Technology
Building on a legacy of high quality sound for 15 years.

Now we bring you the
MI 10.1 / MI 11 combo

MI 2 - Audio 30, "Ursus Arctos"

MI 4 - Audio 27, "Sounds like 250W"

MI 7 - Fidelity 2, "Musicality and Innovation"

MI 9 - Fidelity 42, "Unbelievable Transparency"

by Gunnar Brekke

by Håkon Rognlien

by Håkon Rognlien

by Jan Myrvold

mail: mail@musical-innovation.net

tel: +47 910 00 019

web: www.musical-innovation.net

DON'T MISS A BEAT!

THE FINEST ALL-IN-ONE SYSTEM. EVER

MAJIK DS-I

Nettverksspiller 24/192

6 digitale innganger

5 analoge innganger

MM RIAA

Chakra forsterker

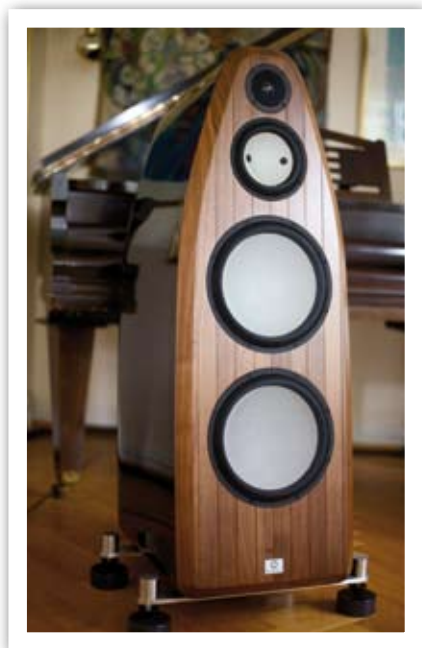
Dynamik strømforsyning

Software/firmware oppgraderbar

Kr. 26 000

Vibesgate 12, 0356 Oslo, Tel 22 60 11 02
info@kontrapunkt.no, www.kontrapunkt.no

Kontrapunkt

Coltrane 2

Coltranekonstruktøren forteller hvordan planen var en forsiktig oppgradering av den første Coltrane som allerede var en liten sensasjon. Men det meste ble enda bedre, større og dyrere med Marten Coltrane 2.

TEKST OG FOTO: **KNUT VADESETH**

Den første modellen av Coltrane, som jo også Fidelity har eid i et par år, gav Marten et internasjonalt ry. Flere hi-fi skibenter i USA og Europa mente at dette var en av de to, tre "beste" hjemmehøytalere i verden. For til tross for at den bare var moderat stor, kunne den spille høyt og storslått og med en presisjon som de færreste kunne drømme om å oppnå. Dette skyldtes selvsagt både det avanserte, men også produksjonsmessig særdeles kostbare kullfiberkabinettet, men også den gjennomførte bruk av Accutons Thiel-elementer som etter min mening er de suverent beste man kan få tak i. Dessverre er også prisen på disse keramiske elementene stratosfæriske, og mange av konkurrentene benytter disse -selv på sine topp prestisjemodeller- bare i mellomtone og diskant. Men ved også å benytte dem i bassområdet, greier vi å oppnå jevn dynamisk kontrast og oppløsning i hele frekvensområdet, bortsett fra selvfølgelig helt nederst hvor forvrengningen øker for alle systemer."

Sjefskonstruktør og medeier hos svenske Marten, Leif Olofsson, sitter i lytterrommet til Fidelity som han forøvrig mener er akustisk et av de beste ubehandlede rom han har hørt. Han er som oss ganske imponert av Devaliet som kontrollerer den nye Coltrane 2, men er også ivrig på å returnere så raskt som mulig til Tigerstaden for å vise frem den Frank Boström-konstruerte digitalforsterkeren fra "norske" Abletec som Martens har tatt frem og som vi hørte i München i sommer. Denne mener han gir optimale arbeidsbetingelser til Coltrane 2, men innrømmer gjerne at dette så absolutt gjenstår å prøve.

DIAMANTDOME

Han fortsetter med å fortelle om Coltrane 2 som ble et mye større løft enn forventet, men likevel var mye gjort med den første Coltrane, hevder han:

"Det vakte veldig oppsikt i high-end kretser da vi som en liten aktør også kom med en påkostet såkalt diamantdome i tillegg til kullfiberkabinettet og stive keramiske elementer. Denne skulle vi så videreføre til en ytterligere forbedret modell. Først og fremst håpet vi på enda bedre bass i det samme kabinettet da Accutone fotalte oss at de hadde utviklet en ny 11 tommer med fremragende egenskaper.

Denne ville kunne redusere forvrengning og øke den allerede meget bra dynamikken i bunnoktaven. Noe særlig dypere ville den ikke gå, da også den opprinnelige 9-tommeren går ganske lineært til 20 Hz i et vanlig rom, men enda litt mer trøkk og moro antok vi det skulle bli."

"Så begynte vi å jobbe med en forsiktig opp-

gradering av den allerede høyt kritikerroste Coltrane 1. Vi oppdaget at det å bytte ut to 9-tommere med den nye 11-tommeren var en ganske heftig forbedring i dynamikk og detaljering. Men hva om vi faktisk brukte TO 11-tommere? Det ble fort klart at dette fordret større kabinett, men tilvirkeren av kullfiberkabinettet fristet oss med at prisene på støpeformer og slikt var betydelig redusert siden vi var en av de første som utnyttet denne teknologien i høyttalerbygging. Selvfølgelig viste det seg at dette slett ikke ble så mye rimeligere enn forrige gang, men vi lot oss friste."

«Skal jeg være helt ærlig tror jeg det faktisk er forsterkerprodusentene som må skjerpe seg for å holde tritt med oss høyttalerbyggere»

STORE FORBEDRINGER

Leif Olofsson ler litt i barten før han fortsetter: "Nå hadde vi fått langt mer trøkk nedover, men samtidig ble overgangen til mellomtonen mer kritisk. For å opprettholde det økte lydnivået i delefrekvensen, måtte vi derfor også opp i størrelse på mellomtonen. For å kompensere for den smule trangere spredning, noe man automatisk får med større element, måtte vi tillemppe frontbaffelen en smule. Men det verste var at vi også måtte gjøre det samme med diamantdomen for å kunne tåle betydelig mer trøkk i nederste del av arbeidsområdet. Og det var dessverre også en betydelig meromkostning".

Leif tar en kunstpause før han slår triumfkortet i bordet med et innbildt smell i det avlutede rokokkobordet: "Og med alle disse forandringene hadde vi redusert støy, økt dynamikkenomfanget og oppnådd en vesentlig forbedring i oppløsningen; men bare om forsterkeren er like god som høyttaleren. Og jeg kan garantere at dette slett ikke lenger er noen selvfølge!"

Så legger han til: "Devialet låter jo fremragende på Coltrane 2 med noe av det beste av oppløsning og finkornethet jeg har hørt, men med en smule slank bass slik at fundamentet ikke er så solid som jeg kunne ønske det." (Jeg forandret høyttalerplasseringen en smule etter dette besøket, og kan forsikre at her nå er massevis av trøkk nedover med bare en hårfin reduksjon av luftighet i toppen. Red)

TREDIMENSJONALT LYDBILDE

"Selv om vi nå brukte større elementer, klarte vi likevel å få til en jevnere spredning i hele frekvensområdet, slik at lyden i enda mindre grad enn før IKKE synes å komme fra høyttaleren, men fra rommet bak, foran, over og på begge sider av disse. Og reduksjonen av støy og ulike forvrengninger er med på å skape et langt større holografisk bilde som faktisk nærmer seg virkeligheten. Sammen med et optimalt pyramideliknende kullfiberkabinett med veldig lite resonnanser, skaper dette også betydelig presisjon av artistenes plassering i det store lydbildet. Etter min mening er denne holografiske opplevelsen ganske unikt for Coltrane 2. Og det er vel også noe slik dere beskrev høyttaleren i forrige blad."

Fidelity har ettevert fått høyttalerne litt mer under huden, og vi har begynt å undres på om det er noe mer som kan gjøres for å få denne mellomstore konstruksjonen enda bedre?

"Jeg tror nok at vi kunne øke oppløsningen i mellomtonen en anelse ved å fjerne gitteret foran denne, men risikoen blir jeg da betydelig for at man ved et uhell ødelegger elementet. Med en tidligere modell hadde vi droppet dette gitteret, og fikk stadig krav om nytt element fordi det "plutselig" var blitt et hull i membranet uten at det kunne være noen naturlig forklaring på dette. Det plutselig bare var sånn. Og det var selvfølgelig vår skyld, mente kundene."

Leif ler hjertelig: "Pussig nok var det en betydelig overvekt av småbarnsførelere i denne kategorien klagere. Men er det noen Coltrane-kjøpere som IKKE har småbarn i huset og mener at de dermed har full kontroll på all klåfingerhet i all fremtid, så er det mulig å fjerne dette gitteret uten å bruke motorsag. Om du tør!"

VERDENS BESTE?

"Noen har også antydnet at man kunne fått ytterligere fart på overtonen ved å bruke rådyre bånddiskanter. Jeg skulle gjerne vært enig i det, det finnes knapt den bånddiskant i verden som er tilnærmet så kostbar som vår diamantdome. Men selv om bånddiskanter har mye for seg, er det etter min mening helt håpløst å få denne til å koble så godt til mellomtonen som den domen vi har valgt. Nå opplever vi at overgangen på Coltrane 2 er helt sømløs; vi snakker om et helt homogent og jevnt lydbilde fra bunn til topp. Med en hvilken som helst bånddiskant som vi kjenner til, ville det bli to ulike lyd karakteristikk med helt ulik klangfarger, helt ulik spredning og helt forskjellig impulshastighet og fase karakteristikk i forhold til resten av systemet."

"Så dere har liksom laget verdens beste hjemmehøyttaler i lille Sverige", spør Fidelity litt infamt.

"Mange mener at Volvo er verdens beste serieproduserte biler og at Volvo Amazon var langt forut for sin tid da den tok verdens mest kritiske bilkjørere med storm. Denne er gjentatte ganger kårets som verdens beste serieproduserte bil gjennom tidene, Og Volvofabrikken ligger bare noen steinkast unna våre lokaler", ler Leif Olofsson: "Men for å være helt alvorlig så har flere av de mest kjente high-end skribentene i verden ment at amerikanske Magico og svenske Marten for tiden lager de beste høyttalerne man kan kjøpe for penger. Og vårt rykte er i det vesentlige basert på den gamle Coltrane!"

"Som du selv har skrevet er Coltrane 2 bedre på alle punkter med hensyn til oppløsning, dynamisk kontrast, homogenitet, fokus, spredningskarakteristikk og ikke minst den holografiske presentasjonen av et absolutt tredimensjonalt lydbilde med realistiske dimensjoner. Skal jeg være helt ærlig tror jeg det faktisk er forsterkerprodusentene som må skjerpe seg for å holde tritt med oss høyttalerbyggere. High-end har utvilsomt kommet forbløffende langt de siste par årene, enten nå dette er på tross av eller på grunn av den såkalte finanskrisen. Uansett; nå er det bare det aller beste som er godt nok!" ©

WISDOM AUDIO

HJEMMEKINO OG 2-KANALSLYD I VERDENSKLASSE!

**ACOUSTIC
TUNING**
www.acoustictuning.com

RA
Renaissance Audio

NORSKAUDIOTEKNIKK

post@acoustictuning.com
www.acoustictuning.com

spotlight.no@hotmail.com

morten@norskaudioteknikk.no
www.norskaudioteknikk.no

UTVIDET BUTIKKMESSE I OSLO, PULS HI-FI:

Nærmest konserthuset!

Oslo Hi-Fi Center inviterte til utvidet butikkmesse med masser av eksotisk lydutstyr både i butikken som er nærmeste nabo til Oslo Konserthus, og i tilliggende lokaler.

TEKST OG FOTO: **KNUT VADSETH**

Savnet av en hi-fi messe i Oslo-området som også kan trekke musikkinteresserte publikummere utenom den etablerte hi-fi menigheten, har vært påtagelig helt siden Plaza-messen ble nedlagt for noen år siden. Årsaken til at denne viktige messen forsvant, skyldes i alt vesentlig den generelle mangel på samarbeide uten felles interesseorganisasjon som preger norsk hi-fi bransje, pluss den nesten totale mangel på annonsering og PR-fremmende tiltak av Plaza-messen, en nødvendighet om man skal kunne pirre menigmanns interesse i konkurranse med påhengsmotorer og stadig oppussing av egen bolig.

Oslo Hi-Fi center har i flere år arrangert sine butikkemesser, men i år mente tydeligvis sjefen Geir Tømmervik at tidspunktet var inne for å slå på stortromma og invitere også andre til å stille ut i tilliggende lokaler i hjertet av Tigerstaden, rett ved Oslo konserthus.

Messen ble arrangert med kort forvarsel uka før den tradisjonelle Horten-messa (se noen sider lenger bak). Dette førte dessverre til at bare et fåtall var representert begge steder, men Oslo Hi-Fi Center var faktisk en av disse. Det er liten tvil om at en hi-fi messe i Oslo har livets rett og kan vise seg å være helt nødvendig for en trengt bransje. Det betydelige antall publikummere som

kom, tross et godvær som vi har ventet hele sommeren på, viser også dette.

HI-FI GURUER

Og det var faktisk ganske imponerende å oppleve de mange smale aktører med særdeles interessante nisjeprodukter som hadde funnet sitt krypinn i konferansesenteret i Dronning Mauds gate. Også deltagelse av kjente hi-fi personligheter fra utlandet, beriket opplevelsen for de besøkende. Kombinasjonen Ken Ishiwata fra Marantz og de nye Blade høyttalerene fra Kef hadde vært en hit på de flotteste messer over hele verden. Men det var altså importøren Akustikk som presenterte en av ver-

Ungdommen er tilbake! Lamda
hodetelefoner på butikkmessen til OHC.

Nærmere konserthuset enn PULS Hi-Fi messe kommer du ikke!

Geir Tømmervik i det "aller helligste" med ny Audio Physic høyttaler.

dens mest kjente hi-fi personligheter og den kanskje mest spennende high-end høyttaleren for øyeblikket.

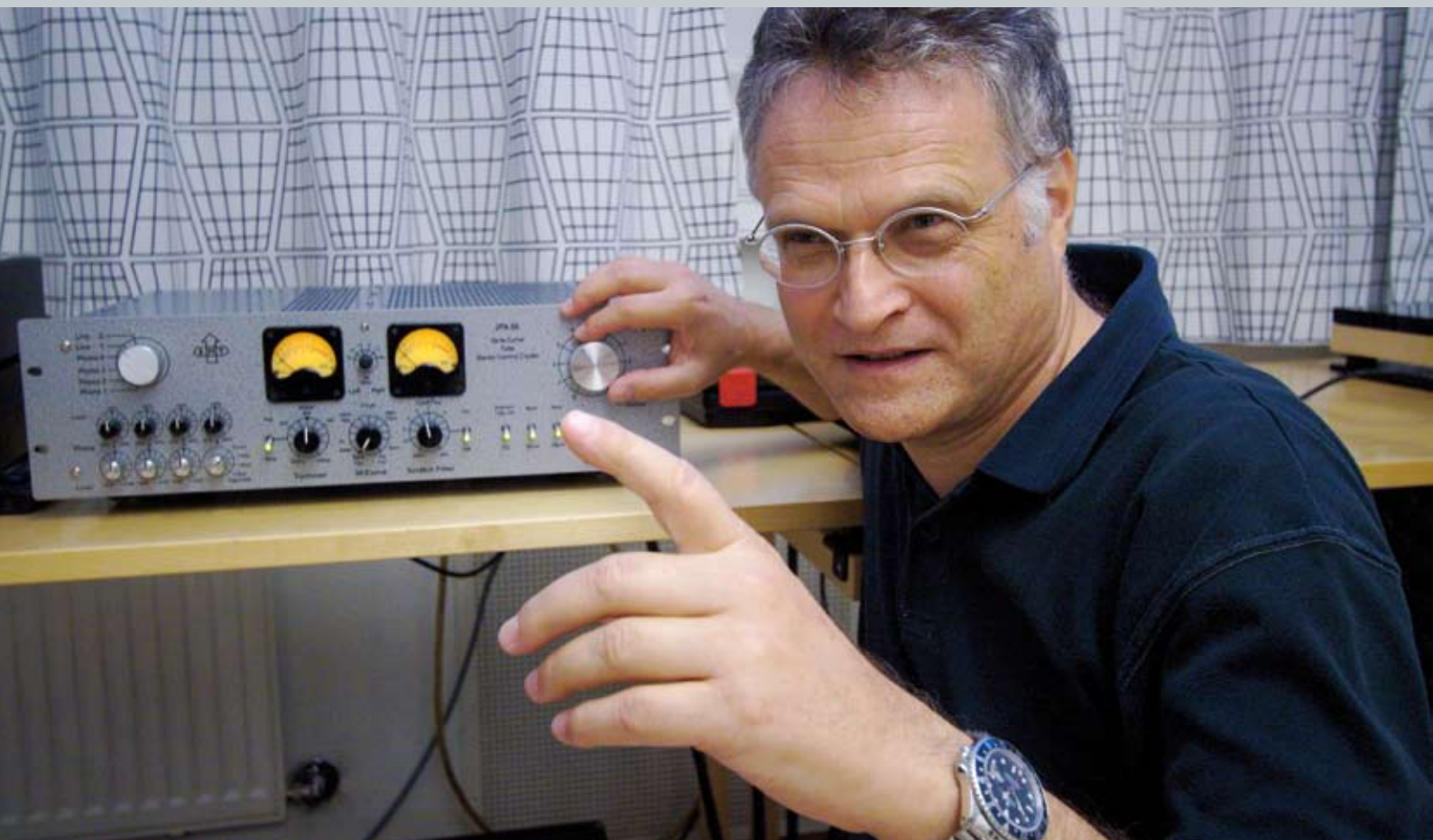
At ikke alle syntes at den karakteristiske Marantz-lyden var optimal til disse ekstremt oppløste, men også strømslukende høyttalerne, gjelder nesten all messelyd. Hvordan kan man forvente at en utstiller kan få til det optimale på en kveld, når vi entusiaster filer med detaljene i ukevis og månedvis uten å føle oss helt sikre på at vi er i mål!

Også sjefsdesigneren fra tyske EMT hadde tatt veien til Oslo via importør Zachariassen i Bergen. Og ikke bare er EMT noen av de mest dynamiske MC-pickup'er vi vet om, men firmaet har også tatt frem en ny forforsterker som må være noe av det mest spennende en vinylentusiast kan skaffe seg.

For på denne kombinerte forforsterkere og RIAA'en, har man rekonstruert nøyaktige frekvenskurver på eldre plateinnspillinger som ofte fravek RIAA-kurven med betydelige marginer. I tillegg er her selvsagt alskens muligheter med impedanstilpasninger og forsterkningsgrad. ►

Den nye Blade fra Kef trakk oppmerksomhet fra alle.

FORM OG FUNKSJON

Paul Mortensen fra PM Audio var også på plass både her og senere i Horten, og viste de siste varianter av de finske Gradient-høytalerene. Jøss så frekt og samtidig så eventyrlig form-følger-funksjon. Og i forhold til den faktisk ganske så moderate prisen, låt dette imponerende fint. Paul har også jobbet hardt med å finne gode forsterkere etter at Dynamic Precision mer eller mindre forvant fra markedet, og mener at han etter flere års intens søken har funnet frem til produkter i absolutt toppklasse. Og hans kjære Marion viste også frem sitt fremragende håndarbeid med førsteklasses kabler med Furutech terminaler. Og om det er fint å se på alle nydelige detaljer i dette håndarbeidet, er det enda bedre å høre på det!

Olav Flugsrud fra Audiocompagniet viste frem de imponerende elektrostatiske CLX referansehøytalerne fra Martin-Logan med sitt transparente utseende og like transparente lyd. Dessuten den minst like imponerende klasse A-forsterkeren fra Musical Fidelity som tross bekjedne 100 oppgitte watt er noe av det fysisk største som eksisterer på markedet. Dyrt, men bra. Bra og billig er imidlertid digitalkonverteren fra Antony Michaelson og MF som har fått året EISA-pris.

En annen høytaler med et tilnærmet elektrostatisk ytre, er en nyversjon av en gammel kjenning ved navn Apogee. Dette var "verdens beste" da Willy Tangen demonstrerte dem i Deichmannsgate på 80-tallet, men dessverre var det da enda ikke funnet opp en forsterker stabil nok til å drive disse fullrange båndelementene med tilstrekkelig stabilitet. Vi har nylig sett liknende konstruksjoner produsert i Hellas, men importøren bedyrer at dette er en direkte viderføring av Apogee'ene med en helt annen vektlegging av lyden, ikke bare å lage en kul høytaler. Og til prisen av snau kr.100.000 for paret, må da dette være et veldig interessant comeback?

BESTE SIDEN VIRGO

Nå skal vi heller ikke glemme de mange utmerkede demonstrasjoner i butikklokalene til OHC. Ikke minst låt det

fint med den siste modellen fra Audio Physics med doble mellomtoner som klarte et helt utrolig lydtrykk; fullstendig gullende rent. Den beste Audio Physic siden velmaktsdagene til Virgo'en! Og forsterkeri var norske Adyton med Burmester CD-spiller som signalkilde.

Burmester hadde forøvrig en meget skikkelig demonstrasjon på butikkplan. Og igjen er det høytaleren vi reagerer veldig positivt på. De relativt rimelige Burmesterhøytalere til rundt 100 Frognertiere, låter særdeles naturlig balansert og samtidig med utmerket detaljering, fullstendig uten å skrike "hi-fi".

Og igjen er det høytaleren vi legger merke til når vi besøker Trondheims mest berømte hi-fi guru; Geir Fredriksen. I flere år har han filt på sitt Adyton høytalerkonsept basert på en slank linjekilde med mange små fullfrekvens (tilnærmet) elementer. Tidligere har dette fungert med store, dyre og tekniske kompliserte oppsett med store subwoofere. Nå har han maktet å lage en komplett høytaler hvor sub'en er innebygget, og i hvert fall NESTEN like bra som noe av det ræste du kan kjøpe av aktive high-end sub'er. Det morsomme er at man enkelt hører hvordan dette systemet blir bedre og bedre, nå sist ved at også internkablingen er fra Nordost.

KONKLUSJON?

Uansett deltagelse og besøk; en slik utstilling som den vellykede PULS-messa, koster veldig mye for den enkelte utstiller og kan vel egentlig først forsvares om man legger sammen besøkstallene fra denne minimessen med Hortenmessa. Også Horten-messa henger jo etter neglene i forhold til antall besøkende. Spørsmålet blir egentlig hvordan man kunne kombinere det beste fra messa i Oslo med det beste fra Hortenmessen for å skape et levedyktig arrangementet som kunne engasjere både publikum og presse. Og som i tillegg til å ha en messe med samtlige aktører i Oslo-området minst en gang i året, også kunne alternere mellom de større byene. Men for å få til noe slikt må man altså snakke sammen...

Venstre side:
Tyske EMT med super
RIAA/forforsterker
for vinylentusiasten.

Over venstre:
Gjennomsiktig lyd med
gjennomsiktig høyttaler
fra Martin-Logan.

Over høyre:
Appogee er tilbake med sine
båndmoduler. Og nå har vi
forsterkere til å drive dem!

Høyre:
Vinyl fra Big Dipper.

Vi lar den (hittil?) ganske ubeskrevne, men glimrende rør-
forsterkeren fra tyske T+A dominere denne billedkavalkaden
fra butikkmessen i Oslo sammen med den morsomme "form-
følger – funksjon høyttaleren fra finske Gradient. Forøvrig
er det selvsagt "Monster" høyttalere Klaus og Claus viser
frem! Ellers var her innbyggingshøyt-taler fra Euphonia, ny
RIAA og CD-spiller (!) fra Parasound og etterhvert fornuftige
løsninger på musikklagring fra flere.

O'Horten 2011

Du vet sommeren i beste fall spiller på tillagt tid og den kalde fine tida for mer sjeelig betont innendørsaktivitet lurert rett om hjørnet

AV JAN MYRVOLD

Skipper Leif C og hans trofaste og særdeles nennsomt utvalgte fokkslaskbrødre Dale et co har kryssset fjorden, høye på spinat og forventninger, formodentlig med gyldig landlovsseddel og monetære fullmakter hjemmefra, som alltid blant de aller første til å ønskes velkommen inn i de rettroende sitt egne Valhall av den hellige dynamiske duo Sankt Terje/Sankt Jørgen med trofaste medhjelpere.

For oss i Fidelity er det samtidig like interessant å treffe våre lesere ansikt til ansikt, og jeg takker herved alle som tok seg tid til en prat. Spesielt er det hyggelig å få såpass mange hyggelige tilbakemeldinger som vi faktisk får, dere skal alle vite at nettopp det er til stor inspirasjon for en samlet skribentstab. Man kan nesten bli en smule forlegen av mindre. Takk også til alle med innspill til forbedringer og artikkelstoff generelt. Og husk – det er lov å prøve seg som gjesteskribent!

GOOD TIMES, BAD TIMES

Undertegnede - som dette år bare kunne bidra med sin fysiske tilstedeværelse den første av de to dagene – sitter igjen med et inntrykk av å ha sett de aller fleste ansiktene før, samtidig som noen av de mest forventede ikke var å skue. Det er jo tross alt et relativt lite og lett gjenkjennelig miljø vi tilhører, med et tilsynelatende uniformt demografisk tverrsnitt. Selvsagt har dette noe med økonomi å gjøre, både på privat og verdensøkonomisk nivå. Avansert, dedikert – og dermed gjerne relativt kostbar – elektronikk er jo forbeholdt de relativt veletablerte. Så kanskje skal man ikke på bransjens vegne bekymre seg altfor meget over gjennomsnittsalderen på publikumsmassen. Ungdommen kommer nok, bare den får noen flere år på baken.

Det er nok langt større grunn til å bekymre seg over den økonomiske situasjonen rundt om i verden, som garantert også vil merkes her til lands, uansett hvor mye olje vi klarer å pumpe opp fra havbunnen. Utlendingene har uansett snart ikke råd til å kjøpe den lenger. Og det finnes vel grenser for hvor mange sett av sine akk så velspillende Renaissance kabler Roald Mikkelsen kan eksportere. Etter en i mine ører absolutt overbevisende demo i Horten, likevel neppe nok til alene å holde offshorebransjen profitabel i all fremtid.

Vi nordmenn har i gjennomsnitt aldri hatt det bedre materielt sett enn nettopp per dags dato, og med dagens kronekurs kontra både euro, sterlings og dollar tilsier det jo at tiden er ypperlig for den med planer om å gå til anskaffelse av utenlandsk produsert høykvalitetselektronikk fra land der disse valutaene gjelder. I praksis skulle jo dette bety lavere innkjøpspriser for importørene, noe som igjen burde gjenspeiles i lavere priser over disk til sluttbruker. Og da burde jo de portable betalingsterminalene rundt om på de ulike rommene i Best Western Horten ha potensial for glødemodus helgen gjennom. Bare så forstemmende synd at produktet undertegnede selv har lagt inn ordre på, skal betales i den eneste valutaen som hele tiden har styrket seg mot det meste annet - sveitserfranc! Mer om det i nr 55.

Doxa og Knut Øystein Lauvland trengte knapt hjelp av Espen og hans fotside for å sparke dynamikk ut av slitne, gamle høyttalere med en nykonstruert 35 watter.

Frøde Olsen i Acoustic Tuning med nye høyttalere som siste trofe i et velfyllt knippe glimrende agenturer.

Rundslående lyd fra German Physics hos Høium Hi-Fi.

Messegeneral Terje Nilsen med morsom
plakat foran messelokalene i Horten.
Kollega Jørgen Gustavsen demonstrerte anlegg
for full sal og kunne ikke være med på bildet.

Roald Mikkelsen med de store Wisdom høyttalere og sine selvkonstruerte Renaissance sølvkabler i væske.

Forsman Vertical Split høyttalere i lekker norsk design blir også produsert i Norge.

Saken er uansett - uten at jeg kan vise til noen tall eller offisiell dokumentasjon som kan bekrefte eller avkrefte - sitter igjen med et inntrykk av at årets messe hadde et noe lavere publikumsoppmøte enn foregående år. I så fall kan man jo spørre seg om det er de makro-økonomiske mørke damper som holder deler av det totale publikumspotensialet passive.

LYD OG ULYD

Hvert eneste år er det like interessant å overhøre de ulike oppfatninger om hvilke utstillere som imponerer eller det motsatte. Her får man til fulle demonstrert at vår opplevelse og fortolkninger av hva som er god eller dårlig lyd - for ikke å snakke om musikk! - er av aller ytterste subjektive karakter. Slike forhold råder fra tid til annen også innenfor Fidelity-redaksjonen, vær dere sikre!

I prinsippet mener jeg det er urettferdig å trekke noen bastante konklusjoner ut fra hva man kan høre i arkitektoniske omgivelser i utgangspunktet designet for høylytt snorking med ulineær frekvensgang. For undertegnede har det derfor langt høyere verdi å kartlegge nyheter og om mulig avtale en testomtale av de mest spennende produktene hjemme i egne gemakker. Jeg tror vel også dette gjelder for de aller fleste av de som deltar i "sivil".

Et (mis)forhold som gjerne går igjen er at de fleste rommene er altfor små for å kunne få ut potentialet i utstyret som demonstreres. Andre rom - mer typiske konferanserom - er kanskje til og med for store, med alskens støyende lysarmaturer og ventilasjonsanordninger som forstyrrende irritasjonsmoment i tillegg. Dessuten har utstilleren kun hatt noen få timer til å rigge opp utstyret, og alle som har holdt på med hi-fi en stund vet hvor mye tid det kan gå med bare å finne optimal oppstilling av høyttalerne. Da blir det meningsløst å sitte og finlytte etter helt subtile nyanser på de ulike parametrene. Oftest blir det gjerne da slik at de mest avanserte oppsettene som gjerne koster millionen eller to, oppfattes som litt skuffende ut fra prislappen. Samtidig som de aller billigste da oppfattes som å bli enda "mer for pengene" i direkte sammenligning.

Jeg la også merke til at stadig flere benyttet seg av heldigitale løsninger på programkildesiden. Utviklingen går sin gang, samtidig som retrobølgen snart nærmest har antatt tsunamiske dimensjoner. Det som synes klare en noen sinne, er at både vinyl og nedlast-løsninger bare blir bedre og bedre for en stadig mer betalbar pris flere og flere kan se seg i stand til å betale.

PÅ GJENSYN

Vi vet vel alle at det aller meste som selges via seriøse forhandlere holder gjennomgående god kvalitet, samtidig som det også er en viss sammenheng mellom pris og ytelse. Uten at disse dimensjonene nødvendigvis konsekvent står i et balansert eller direkte proporsjonalt forhold. Vi får på arrangement som Horten-messa også små påminnelser om at gamle prinsipper - endog gammelt utstyr - fortsatt kan frembringe magiske øyeblikk. Det handler fortsatt i stor grad om fornuftig matching og tilrettelagte forhold. Dette helt simultant med en digital revolusjon, som nå også for alvor begynner å gjøre seg gjeldende innen forsterkerteknologien.

Til slutt vil jeg gi en honnør til arrangørene, som nok en gang med ekte entusiasme og uslitelig pågangsmot samlet hifi-norge til ett rike for en helg. Håper vi alle sees til samme tid neste år!

P.S. Og skipper Leif C og mannskap; - det er ikke nødvendigvis spinat, selv om boksen er grønn.

"Black Magic" Cables®

Nye kabler klare for levering nå!

Vi tilbyr meget godt innbytte mot dine gamle Black Magic kabler – og andre kabler.

Suksessen fortsetter og vi lover et kjempeløft og en musikkopplevelse av sjelden kvalitet.

Både REVELATION IC MKII og EMOTION leveres i Special Edition utgaver.

Se www.pmaudio.no for info om disse!

Seks år etter at PM Audio lanserte THE GIANT kommer Paul og Marion til å få resten av kabelbransjen til å svette igjen. Så god er nemlig den nye EMOTION-kabelen.

- Beste bassen jeg noensinne har hørt.
- Enormt stort og presist lydbilde.
- Luftig, detaljert og oppløst.

Disse kablene er så gode at de kan gjøre jobben i de dyreste og beste stereoanleggene, men billige nok til at de vil være en fornuftig oppgradering i langt flere. Dette er reinspikka referanseklasse.

Roy Ervin Solstad.....Hjemmekino 07/11

REVELATION IC MKII

EMOTION

Musikken blir gjengitt så insisterende via Black Magic EMOTION at man som lytter automatisk fokuserer og legger vekk det man eventuelt bedrev av andre sysler med hjernen. I min bok er det definitivt et kvalitetsstempel.

Powerpoint & JMK.....OAS Juli 2011

Kabelen engasjerer i sjelden grad og er en betydelig bidragsgiver til å gjøre musikken levende og sjelfull i eget anlegg. Ikke tilfeldig da, at den har fått det treffende og velfortjente navnet "EMOTION".

En utrolig bra kabel på alle måter som går rett inn i High-End land, men til langt hyggeligere pris enn hva som vanligvis møter en i dette landskapet.

"Dette er reinspikka referanseklasse".

Morty.....OAS Juli 2011

PM Audio

Adresse: Prestbakken 26
4645 Nodeland
Telefon: +47 - 38 18 31 15
e-mail: pmaudio@online.no

www.pmaudio.no

Billedkavalkade fra Horten

Bildene leses som tekst fra venstre mot høyre.

Oslo Hi-Fi center stilte også i Horten med et utmerket Burmester-anlegg. Men det som vakte virkelig engasjement, var de mange dupperditter som skulle forbedre lyden, som disse ledningsstumpene fra Nordost. Full test i neste Fidelity!

Mange mente at noe av den beste lyden på messa kom fra de nye stativhøytalerne til Wilson Benesch og importør Eric Finsaas hos Pilar Audio.

JFS Sound Systems i Drammen spilte på Parasound elektronikk og Canton høyttalere med godt resultat.

Anders deppet litt etter sin test av AVI minisystem (Fidelity nr. 53) da han angret på at han ikke skrot enda mer hemningsløst av dette systemet som importeres av Audioaktøren. Og superfint låt det med unge Nilsen som disc-jockey!

Knut Øystein Lauland har konstruert en helt nye lydkrets til sine nye forsterkere som reduserer typiske forvrengningsproblemer og samrøre mellom forsterker, kabel og høyttaler til et minimum. Og den nye 35 watteren låt MYE større enn spesifikasjonene. Og med en dynamikk som er i toppklassen.

Doxa forsterkere er ikke lenger så veldig rimelige, sistnevnte til snau kr.50.000. Men dette blir småpenger i forhold til prisen på den japanske Kondo rørforsterker til en halv million! Importør er Audioaktøren i samarbeid med danske Exotic Audio.

Kirkelig Kulturverksted er blitt en fantastisk samarbeidspartner til norske og svenske hi-fi messer, og skaper trivelig stemning med sitt platesalg.

Enda et bilde fra Burmesteroppsettet til OHC, nå med fokus på de nye dempeføttene fra Nordost og den spesielle strømrøreren fra Burmester som alene koster mer enn de fleste effektforsterkere. Men det virker etter vår mening, noe vi altså kommer mer innpå i neste blad!

På bildet under ser vi messens dyreste anlegg med utstyr fra bl.a. Audio Soullution. Det er nettsignaturen "Rosen" som fronter dette oppsettet fra det nye firmaet Audio Norge.

Gutta fra Stereofil stilte tidsriktig oppdresset da de demonstrerte de klassiske hornhøytalerne fra engelske Tannoy.

Montana stilte i år med aktive høyttalere, mens Exotic Audio hadde verdenspremiere på like amerikanske høyttalere fra Rockport.

Håkon Pharo Hanisch fra Poseires Art design poserer stolt med sine selvkonstruerte Sound Eye høyttaler med Seas elementer, mens Båsun Audio under er representert med lekker design under til en ny, norsk digitalforsterker.

HELvoksen HALVbror

Nedskalert Hiato eller oppgradert Plinius 9200?
Litt av begge deler, later det til.

AV JAN MYRVOLD

Det er ingen hemmelighet at den mektige Plinius Hiato gjorde et særdeles godt inntrykk på undertegnede da den var til test her i bladet for nøyaktig et år siden. Er tiden kanskje inne for rett og slett «å gå integrert»?

Erfaringene fra Hiato føles uansett såpass positive at man selvsagt takker ja til å låne Plinius' helt nye, integrerte modell Hautonga, da første eksemplar av det som i utgangspunktet later til å være en nedskalert utgave av nettopp Hiato ankommer Gardermoen's frakto-terminal. Og jeg kan bare sitere Edith Piaf; «non, je ne regrette rien»!

LILLEBROR

Bortsett fra de fysiske dimensjoner, har Hautonga en helt identisk eksteriørdesign som Hiato. Det er vel egentlig bare høyden – 120mm mot storebror Hiato's 170 – som utgjør et umiddelbart optisk detektabelt avvik. Går man den litt tettere etter i sømmene, samtidig som man aktiviserer hjernens senter for langtidshukommelse, husker jeg vagt

at det fantes en 3,5 mm jack-utgang på Hiato som her ikke er å spore. Nå forholdet det seg vel slik at Hautonga er mer en «upmarket» etterfølger av modellen 9200 – Plinius' mestselgende integrerte gjennom tiden – enn bare en nedskalert utgave av Hiato. Likheter med begge er uansett slående, rent visuelt.

Personlig finner jeg formspråket uhyre elegant, med det buede kabinettet som strekker seg i ett og samme stykke rundt begge fronthjørnene og vangene. Innenfor det elegante ytre sitter selve hovedchassiset, som virker minst like robust. Også dette helstøpt, uten sammenkoblinger. Selve produksjonsmetoden foregår med en avansert hydraulisk prosess. Og det hele handler selvsagt ikke bare om utseende, men også et stivere og mer vibrasjonsdempet kabinett. Vekten oppgis til 14 kg.

Ellers har den jo en sober ergonomisk layout hva betjeningspanelet angår. Nettbryteren er montert på apparatets bakside, og når den står i standby-modus blinker en koboltblå LED med hvilepulsfrekvens under-

tegnede gjerne skulle avlese på sine egne medisinske grafer. Inngangsindikatorerne lyser relativt skarpt i fosforhvitt, men på ingen måte ubehagelig.

Anskuer man apparatet fra baksiden, vil man naturlig nok kunne detektere enkelte mindre forskjeller fra Hiato, men som sin tyngre bror er Hautonga også en absolutt velutstyrt sak. Også yngstemann er utstyrt med doble sett høyttalerutganger, tilsynelatende av helt samme type og kvalitetsklasse, arrangert med god avstand mellom hver bindepost, slik at det går veldig greit og biwire selv med store kabelspader. Rett og slett eksemplarisk.

Når vi først er inne på utganger, har Hautonga ellers både en «pre out» og en sedvanlig utgang på linjenivå (1,5 V RMS til 47kOhm) for analoge opptaksremedier, begge via standard RCA-sokler. I tillegg har den de etter hvert ganske vanlige trigger inn/utganger for fjernstyring. Komfortabelt, spesielt for de som eventuelt vil bruke denne forsterkeren i et større hjemmekino- eller multimediaoppsett.

PRODUKTINFO

- Effekt: 2 x 200W v/8 ohm/280W v/4 ohm
- Frekvensrespons: 20Hz – 20kHz +/- 0.2dB (-3dB @ 5Hz og 70kHz)
- THD: typisk 0.05%
- Strømeffekt: 40A peak pr kanal
- Hum & noise: 90dB under målt uteffekt 20Hz – 20kHz
- Gain: Linjeinngang til høyttalerutgang 40dB
Phono inng til linje utg.
hhv 60/66dB lav/høy
- Inngangimpedans: 47kOhm
- Pre-out nivå: 1.5V til 47kOhm eller høyere
- Pre-out kildeimpedans: typisk 1.5kOhm
- Dimensjoner: 120x450x400mm (hbd)
- Vekt: 14kg

BENYTTET UTSTYR

- EmmLabs CDSA SE sacd/cd-spiller
- VPI Scout m JWM 9" arm og Ortofon Tango MC/Dynavector 17D3 MC pickup
- Graham Slee Elevator EXP/Era Gold step-up/RIAA
- Respons grand Artist høyttalere
- Kimber PK10 Gold nettkabler
- Nordost Frey/Kimber Hero signalkabler
- Kimber 8TC høyttalerkabler
- Finite Element rack
- CeraPuck/CeraBall dempeføtter

INNGANGER

Det finnes ingen digitale innganger så langt øyet ser, og denne forsterkeren er da også analog tvers igjennom. Ingen innbygd DAC her i gården. Hautonga er i standardversjon derimot utstyrt med i alt 5 analoge innganger på linjenivå, hvorav fem via RCA og en XLR. Sistnevnte må eventuelt aktiviseres med hjelp av en liten vippebryter. Verdt å merke seg er at dersom man konfigurerer den for å benytte XLR-inngangen, må man huske å deaktivere denne igjen før man kan benytte RCA-inngangen merket CD.

En av inngangene er en såkalt «home theater» bypass-inngang, som altså ruter signalet utenom forforsterkerdelen, slik at Hautonga kan benyttes som en ren effektforsterker. En veldig grei «bonusordning», selv om dette er mer regel enn unntak hos de fleste integrerte forsterkere av en viss pris- og kvalitetsklasse.

All disputt rundt den sjette inngangen føles derimot himmelstormende unødvendig. For Hautonga blir faktisk

levert med et innbygd RIAA som standard! Brukermanualen forteller at gain-innstillingen fra fabrikk er satt til «high», som i praksis betyr 66dB, som betyr at man faktisk kan benytte MC-pickuper med relativt lav output. Med et manuelt tiltak kan man selv justere gain ned til 60dB, dersom du benytter en MM eller aller nødigst såkalt (veldig) «high output» MC-pickup. Selv om konklusjonene i denne testomtalen hovedsakelig er trukket på grunnlag fra CD-avspilling, later dette RIAA-trinnet til å være av gledelig god kvalitet, men samtidig vanskelig og konstant ubesvart hvor mye man må betale for et separat et, for å oppnå samme nivå. Men trolig fra 5000 til 7000 norske må du nok minst regne med, dersom du også tar høyde for et ekstra sett kabler av seriøs kvalitet.

Grunnen til at jeg ikke tør trekke mer presise slutninger rundt dette, er først og fremst at jeg sitter med en følelse av at dette RIAA-trinnet faktisk trenger mer tid for å bli tilstrekkelig innspilt. Jeg kunne faktisk på aller første vinylsesjon – Cannonball Adderly's «Somethin' Else» i 220 gr «superpressing» – høre hvordan lydbildet ekspanderte og rommet fyltes med mer og mer luft for hver eneste omdreining! Totalt fikk jeg rundt regnet kun tretti timer med «peiskos» (les; vinylspilling) før forsterkeren ubønnhørlig måtte leveres tilbake. Av den snau måned den i det hele tatt var til min disposisjon, ble eget legeme nesten en hel uke oppbevart (takket være en liten «pit stop» i Belfast City General Hospital) i full isolasjon med gult smitteregime hos den marginalt underholdende hjemlige legevakt og medisinske overvåkningspost. Om det var god rekonvalesens å få komme hjem til sweetspot med doktors ordre om ro, hvile og god musikk? Vel – jeg er overbevist om at Hautonga (og øvrigt utstyr og platesamling) fungerte på meg, og det bedre enn noen ukesdosett full av bestselgere fra Norsk Medisinaldepot ville gjort.

ELEGANT

Sett med denne skribents øyne er det vi her har med å gjøre et estetisk stykke industriprodukt, også bedømt som en ren interiørartikkel. Og de fleste vil sikkert være samstemte i at den holder en noe høyere WAF enn Hiato, på grunn av en mer beskjedne størrelse. Men jeg skjønner fortsatt ikke hvorfor de ikke har maktet å få skruene på toppdekslet fullstendig innfelt.

Hautonga er forøvrig også å oppdrive i helsvart utgave. Er du en single mann på stående utkikk etter stasjonært femint selskap, skal du få et gratis tips med

på veien; – gå for børstet aluminium.

Plinius er ikke firmaet som helt uoppfordret pumper ut opplysninger om de ulike tekniske aspekter ved sin produktportefølje. Men de opplyser i det minste at strømforsyningen i Hautonga tar utgangspunkt i en 600 VA ringkjernetrafo, og at det er en klasse AB-design. Forsterkeren har en oppgitt utgangseffekt på 200W per kanal mot en last på 8 Ohm, som øker til 280W når motstanden halveres.

Det kan virke som den har en relativt høy grad av klasse A-operasjon. I alle fall blir den fort temmelig het under bruk, og den beholder en oppsiktsvekkende høy lunk også i standby-modus. Her er det definitivt viktig med god ventilasjon rundt apparatet. Den har sikringskretser som slår inn dersom forsterkeren når en arbeidstemperatur på 110 grader, og vil da i tilfelle sette seg automatisk i standby. Like automatisk vil den slå seg på igjen når den har fått hvilt seg til forsvarlig temperatur, men produsenten anbefaler uansett at man slår den helt av med hovedbryteren dersom et slikt fenomen skulle oppstå, og vente en stund før den slås på igjen.

Ellers fortelles det at det er lagt ned nytenkning rundt komponentplassering for å holde signalveiene så korte som mulig. De har visstnok også innført nye egendefinerte spesifikasjoner for internkabling, uten å nevne eksakt hvilke normer som gjelder.

Den medfølgende fjernkontrollen har også fått noen nye funksjoner, som for eksempel at man nå også kan aktivisere bypass-funksjonen fra godstolen. Ellers er det en særdeles solid og tung sak som med høy troverdighet kunne vært benyttet som mordvåpenrekvisitt i en hvilken som helst Derrick-episode. Selv sagt med gjennomført elegant design som matcher øvrige Pliniusprodukter, og kan også styre firmaets programkilder. Nok en gang må jeg gi karakteren «eksemplarisk». Like eksemplarisk som Hautonga i det store og hele har oppført seg rent mekanisk/operativt under hele hjemlånperioden.

Kritisk lytting er foretatt etter at forsterkeren først fikk spille seg varm i rundt 200 timer, og har vel et sted mellom 150 og 200 timer med total aktiv spilletid etter det. Som nevnt er hovedkonklusjonene basert på avspilling av SACD/CD fra min trofaste EmmLabs CDSA SE. Både programkilde og forsterker har vært koblet til lysnettet med Kimber PK10 Gold, og signalkabler har hovedsakelig vært Nordost Frey. Mellom Hautonga og referansehøyttaleren Respons Grand Artist er det hele tiden benyttet Kimber TC8.

MUSIKKLYTTING

Jeg drar fort kjensel på – og applauderer – den kontante transientformidlingen jeg ble mektig imponert over hos den større Hiato. Hautonga har absolutt ingen problemer med å ivareta det frapperende allegrammentiske aspekt gjennom verk som i Rimsky-Korsakovs «Tsar Saltan: The Flight of the Bumble Bee» tolket (og innspilt i 1958!) av Boston Pops Orchestra/Arthur Fielder, nyuttgitt på Living Stereo i SACD. Fra samme fonogram viser Hautonga at den også har plenty av krefter til å styre de middels lettdrevne Responsene gjennom mer komplekse utfordringer som Aram Khachaturians «Gayane» med den avsluttende satsen «Sabre Dance» med overbevisende orden og kontroll.

For øvrig noen som husker at nettopp «Sabre Dance» også var waliseren Dave Edmunds og hans Love Sculpture's første (og siste) topp fem-plassering på britiske hitlister.

Ble du nå nysgjerrig på Edmunds' versjon, finnes den på US-utgaven av albumet «Forms and Feelings» fra 1970, hvor han også tolker Bizets «Farandole», Holsts «Mars» og Kordas «Seagull» side om side med ting som Chuck Berry's «You Can't Catch Me». Fornøyet nok, men førstealbumet «Blues Helping» er etter egen mening mer interessant, og en oversett klassiker. Du får tak i begge enkelt fra for eksempel amazon.com for drøye \$10.

Digresjon og tekstreklame-tilbøyeligheter over, og tilbake til Hautonga, orden og kontroll. For det er nemlig et av glansnumrene til denne forsterkeren, at den klarer å holde ting på riktig plass i lydbildet selv under krevende oppgaver også fra mer moderne innspillinger som Porcupine Tree's «The Incident» og Tool's «10 000 Days». Dette for å nevne noen av de mer gjennomført gode produksjoner fra den progressive sjangerdelen av elektrisk musikk som er å oppdrive i undertegnedes private diskotek. Hautonga får frem selve stereoperspektivet på en særdeles grafisk måte, og instrumenter og stemmer plasseres meget presist. Den får Responsene til å tegne store tablær, og en moderne testklassiker som Radioheads «Amnesiac» brer seg utover hele rommet og nærmest omfavner lytteren fra alle retninger.

Hautonga mangler muligens ørlite grann av selve grunn-toneattaket til sin kraftigere storebror, men nå spiller jeg altså også med helt andre høyttalere som nok er en smule «snillere» og ikke

har det samme fysiske grunnlaget til å flytte samme mengde molekyllasse. Men Hautonga har til gjengjeld et fenomenalt smekk i mellombassen – ikke ulikt klassiske Krell-modeller, og har aldri noen problemer med å holde Persons perler under total kontroll. Ingen tegn til utflytninger eller puddingbass på noe tidspunkt. Tvert imot – den er særdeles rentspillende, og alle anslag på slagverkinstrumenter oppleves utpreget artikulert med uforfalsket realisme. Det samme med strengeinstrumenter som ligger i front av lydbildet – de presenteres med fortreffelig krisphet og nyanserikdom uten å bli fragmentert. Det er tydelig struktur og stofflighet i alle typer av metallyder, noe som også får frem tydelig messingrasp i Miles Davis' udødelige «Kind of Blue», uansett format.

«Hautonga har til gjengjeld et fenomenalt smekk i mellombassen – ikke ulikt klassiske Krell-modeller»

ALLES FAVORITT?

Til det kjedsommelige vil jeg gjenta at musikk og preferanser rundt lyd-gjengivelse er et utpreget subjektivt anliggende. Derfor finnes neppe den forsterkeren som alle og én vil samles om som den desiderte favoritt. Jeg antyder om Plinius Hiato at akkurat den muligens ikke er produktet som vil få hardcore SET-afficiadoen til å brenne alle papirene. Det er vel strengt tatt heller ikke Hautonga, selv om rør- og transistorbaserte forsterkere i dag generelt har nærmet seg i klangkarakter. De verste akilleshælene i begge leire er langt på vei leget, uten at alle de mest arketypiske kjennetegnene helt har forsvunnet. Hautonga kan stå som eksempel på at transistorbaserte forsterkere generelt har tydeligere diksjon og lengre utstrekning på frekvensfløyene enn hva de fleste noenlunde tilsvarende prisede rørbaserte kan vise til. Til gjengjeld vil noen kanskje innimellom

savne noe kroppslighet i mellomtonen, den organiske faktoren – det de med ølvom, sauskontaminert helsetrøye og benklær av terylene gjerne definerer som magi, og de med lange grå frakker og tykke brilleglass stempler som 2. og 3.-harmonisk forvrengning.

Men jeg antyder på ingen måte at Plinius Hautonga på noe tidspunkt føles hard, rufsete eller kornete i det typiske presensområdet, og jeg vil heller ikke anklage den for å tilføre noen utpreget «haloeffekt» på stemmer eller overtoner fra for eksempel strykerrekken i et orkester, slik som slettes ikke var uvanlig et tiår eller to tilbake. Tvert imot gjør den en direkte imponerende glatt og tilnærmet romantisk presentasjon av Jan Garbarek/The Hilliard Ensemble og deres banebrytende «Officium», hvor det bare er å slukke all elektrisk belysning og fyre opp det som måtte være av stearinlys rundt om i kåken.

Min påstand vil derfor heller være at Hautonga har adoptert mye av mellomtonetransparensen trioderørforsterkere tidligere var overlegent best på, selv om det er et godt stykke igjen til den temmelig nøyaktig fire ganger så dyre (transistorbaserte) darTZeel CTH akkurat her. Og dermed en direkte urettferdig sammenligning, som jeg forhåpentligvis kan si litt mer om i neste nummer.

SLUTTSATS

Med Hautonga har Plinius gitt alle de som finner den større Hiato noe utenfor budsjetttrammen et

brennhett alternativ, selv om også Hautonga befinner seg i en temmelig høy prisklasse. Vi snakker uansett om en særdeles velkonstruert sak med uangripelig byggekvalitet og stilrent design. Et produkt som bør appellere til den kvalitetsbevisste, og som garantert vil gi en eventuell kjøper uforfalsket eieglede på både kort og lang sikt.

Vel finnes det produkter i samme priskategori med langt flere tekniske og fremtidsrettede options, men Hautonga utligner alt slikt med solide kraftreserver og musikalsk lekenhet. En forsterker som absolutt bør vurderes av alle som liker å komme tett på utøverne, og som gjerne holder musikkksamlingen på fysiske format. Høyst sannsynlig en ny eksportsuksess fra lillebror down under.

Pris: NOK (ca) 40 000
Importør/forhandler:
Acoustic Tuning/
Norsk Audio Teknikk

SURROUND.NO

HØYTTALER-SPECIALISTEN

XTZ Divine 100.49 Walnut

"Champagne til bruspris!" - Fidelity 1/2011

"Divine er et par høyttalere som totalt redefinerer hva slags lydkvalitet det er mulig å få for pengene"

- Hjemmekino 4/2011

Hjemmekino
HIGH-END

Pris pr. par utrolige:

39990,-

2 stk. XTZ 99W10.16 Piano

Meget kompakt kraftpakke fra svenske XTZ. Med samme 400 watt forsterker som i den kritikerroste XTZ 99 W12.

PRIS NÅ KUN:

4980,-
pr par

XTZ 99.26 MKII Piano

Endelig er den her!
Etterfølgeren til testvinneren 99.26

PRIS KUN:

7990,-
pr par

XTZ 99 W12.18 ICE Pianolakk

Velspillende aktiv subwoofer for den kresne audiofile, utstyrt med ICEpower® 500 Watt RMS-forsterker.

PRIS KUN:

5990,-

XTZ 99.26 White

XTZ High End høyttaler.
Kun begrenset antall!

Før kr 6490,-

PRIS KUN:

4990,-
pr par

DYNAVOICE

Proson

YAMAHA

ONKYO

IMAGINATIVE SIGHT & SOUND

JBL

Surround.no er en nettbutikk som har spesialisert seg på høyttalere og hjemmekino-lyd. Vi er importør av XTZ, DYNAVOICE, PROSON og QLN. Vi sender med posten over hele landet. Gå inn på vår nettside www.surround.no for mer informasjon om våre produkter.

Surround.no / Industriveien 4, 2020 Skedsmokorset
15 min. fra Oslo / TLF: 63 87 34 00 / Mail: post@surround.no
Åpningstider: hverdager 10:00 - 18:00, Lørdag: 10:00 - 14:00
Webadresse: <http://www.surround.no/>

 SURROUND.NO
HØYTTALER-SPECIALISTEN

Stjernekrig på Finse

Skandinavias ledende hi-fi blad var så absolutt med både i London, San Fransisco og på Finse da verdens første film med digitallyd ble innspilt. Og hvem var det som hadde fest på rommet med Harrison Ford, Mark Hamill og Carrie Fisher?

TEKST OG FOTO: KNUT VADSETH

Foto: NASA

Begynte jeg å miste bakkekontakten? Jeg hadde nylig vært på reportasjetur i USA og fløyet over de snedekte fjellene i Rocky Mountains sammen med Jim Irwin, den første jordboer som hadde kjørt bil på månen. Solen var gått ned, og fullmånen kom opp over den taggete horisonten. "Der", sa Jim og pekte på den det mørkgule og helt sirkelrunde himmellegemet mot den mørkblå bakgrunnen: "Der oppe kjørte jeg flere kilometer med Roveren og så vår egen planet som en nydelig, dypblå klinkekule omgitt av myriader av stjerner."

Noen uker senere opplevde jeg den første Star Wars filmen på det enorme lerretet på Colosseum, og nå var jeg på "hemmelig" oppdrag på Finse; det var klokken 2 i den bæksvarte vinternatten og den litt introverte fyren med det spesielle arret på haken i det litt skjeve ansiktet stod plutselig i døråpningen til hotellrommet jeg akkurat hadde entret for første gang, bærene på tungt kamerautstyr og en masse klær og andre effekter for å holde meg i live i 20 kuldegrader på Finseplatået.

"Hei," sa han, "du har ikke noe whisky eller noe sånt? Vi har akkurat kommet fra USA og er en smule døgnville." Jeg hadde ikke noe ildvann, men en flaske rødvin fra minibaren gjorde nytten, og den omtrent 30 år gamle fyren fortalte at han egentlig var snekker og bonde, men at han hadde fått en grei jobb i dette filmprosjektet som delvis skulle taes opp her i Norge. Det var ikke før Mark Hamill og Carrie Fisher stod i døra og lurte på om det var åpent hus, at jeg skjønnte at det var Han Solo alias Harrison Ford himself som allerede nøt halvbra chilensk rødvin fra mitt ene tannglass.

Snekker, lissomm... ►

IMPERIET SLÅR TILBAKE

Etter en festlig natt med mye sang og preiking om alt og alle; noe av sladderet fra Carrie om Hollywood ble en internasjonal bestselger noen år senere, så møttes vi i spisesalen dagen etter hvor vi fikk utdelt de første ideer om den nye Star Wars filmen som skulle handle om en isplanet, derfor Norge og Finse. Opptaksplanene var nydelig tegnet som en tegneserie med skisser av antydte billedutsnitt sammen med replikkene. Om dette ble samlet inn etterpå for å hindre lekkasjer, kan være en forklaring på at jeg ikke finner en eneste av disse første planene for "The Empire Strikes Back". Men som innleid stillsfotograf fikk jeg jobbe ganske fritt bortsett fra at de fleste bildene selvsagt gikk til en pool i London. Noen fikk jeg likevel beholde, hvorav flere offentliggjøres for første gang her i Fidelity i forbindelse med relanseringen av filmen på Blu-Ray i disse dager.

Senere ble jeg invitert til å besøke Star Wars gjengen både i London og utenfor San Fransisco, sistnevnte sted hvor man bl.a. lagde de mange animasjonssekvensene med de store tekniske monstre med mine bilder fra Finseplatået som bakgrunn. Det som imidlertid gjorde mest inntrykk på meg, var med hvilken utrolige enkelhet man "skapte" det store universelle rommet, for eksempel i åpningssekvensen hvor tusener av stjerner danner bakgrunn for de liggenede rulletekster før det enorme romskipet tordner inn i bildet.

Man tager en sortmalt papplate ca. 2-3 meter bred og stikker den full av huller med en syl. Noen huller blir små, og stikker man dem tett i tett blir det fjerne stjernetåker. Andre stikker man litt dypere, inn til sylskaffet, slik at hullet blir litt større. Dermed slipper igjennom mer lys. Så tar man en lyskaster og belyser platen bakfra mens man beveger lampen litt frem og tilbake om man skal ha stjernene til å blinke, slik vi opplever det fra jorda. Sett forfra har man kreert et univers langt borte i både i tid og sted...

VERDENS FØRSTE

At "Imperiet slår tilbake" var den første filmen i verden med flunkende ny digitalteknologi i 6 kanaler, hørte den vordende sjefredaktør i Fidelity ikke et ord om på Finse, men til gjengjeld inspirerte oppholdet på Norges tak noen av de dyktigste pyrotekniske eksperter her hjemme til de første tanker om en spillefilm med norsk villmark. "Orions belte", ble senere en gedigen norsk suksess! Og gjetten om ikke en av de mange norske statistene bar på en idé om et nytt forlag som skulle bli en virkelig konkurrent til de allerede etablerte. Godt jobba, fotsoldat Juritzen! Den seriøse fiksjonsforfatteren Tom Egeland, forteller han har skrevet flere autografer som statist på Star Wars enn som en av Norges bestselgende forfattere.

Men dette er jo bare minner som blir spill levende av å se de første opptakene fra Finse i Blu-ray. Aldri har de første Star-Wars filmene vært sett og hørt med så eventyrlig bra kvalitet som med denne komplette utgaven med 8 plater til snau hundre kroner stykket. Her gjengis Finseplatået som du aldri før har sett det!

Riktignok er noen av kampsekvensene ikke fullt så skarpe som de mer kontrollerte interiøropptakene fra Pinewood utenfor London, men så var det ofte snestorm og ned i tyve kuldegrader i den norske fjellheimen. Selv om man ble fraktet med store weaseler ut i felten, hadde det engelske filmcrewet en uvant og tøff jobb med å hindre dugging på linsene.

Selvfølgelig er "Imperiet slår tilbake" og resten av "Star Wars" serien en typisk B-film som er tungt markedsført, men også skikkelig laget med til dels vanligvis mindre tilgjengelig tankegods som kan gi et glimt av selverkjennelse i all spenningen. Men jeg fikk en uventet opplevelse da jeg gjenkjente en av "kamppilotene" fra Finse som jeg allerede da opplevet som uventet rund til å være "helt".

Så så jeg altså filmen igjen for første gang på et titalls år. Og oppdaget at vedkommende trivelige tjukkas, som jeg ofte spist lunsj med på Finse, var en av de få med "hvit hatt" som ble ofret i et spektakulært pyroteknisk bigbang for at vår mer atletiske superhelt til slutt skulle få prinsessen og halve kongeriket; i hvertfall et smellkyss og en veldig stor medalje.

Også i et land ganske så nær deg både i tid og sted, kan det virke som vi er villig til å ofre både politikere og deres nærmeste familie for å vinne den ultimate sak; den mest juicy historien på TV den dagen. Om offeret bare er tjukk nok...

Den nye og teknisk helt fremragende Blu-Ray utgivelsen av Star Wars av 2011 hviler bokstavelig talt på de store, sølvblanke Laserdiscplatene i LP størrelse som var "state of the art" i 1993.

THE COMPLETE SAGA:

Planeten Hoth

Kvaliteten på disse mer enn 30 år gamle Star Wars filmene demonstrerer hvordan digital-teknologien har gjort det mulig å oppleve de gamle filmene med langt høyere kvalitet hjemme hos deg selv enn hva du kunne oppleve på de store premierekinoen dengang.

TEKST OG FOTO: **KNUT VADSETH**

I 1993 ble det lansert en sensasjon for den sterkt voksende Star Wars menigheten over hele verden: Fox kom med de opprinnelige 3 filmene på det nye Laserdisc-formatet med betydelige bedre kvalitet – til og med i widescreen – beregnet for de profesjonelle 3-rørs videoprojektorene som også velbeslattede hjemmekino-entusiaster hadde begynt å skaffe seg. Film i meterforstørrelse på stueveggen – fantastisk!

BARCO I TAKET

Som ivrig entusiast med en Barco videofremviser montert i taket på kinoloftet, var anskaffelsen av en såkalt Laserdisc-spiller fra Pioneer et betydelig fremskritt med skarpere bilde og renere farger. Og uten det typiske magenta fargestikket fra VHS-tapeformatet, standarden som "vant" over Sony og deres teknisk langt foretrukne system fordi den innflytelsesrike pornoindustrien mente VHS var rimeligst og "bra nok". Men om kvalitetessøkningen i forhold til VHS var betydelig, så var prisen på platene skremmende høye. Dette i tillegg til liten spilletid for hver av de dobbeltsidede 12 tommer

sølvplatene som altså var nøyaktig like store som en LP, men med stort hull slik at man ikke skulle kunne forveksle Laserdisc med vinylplater!

Denne utgaven av Star Wars-trilogien var derfor på 3x3 plater og kostet mer enn selve spilleren da hver LD plate kostet omtrent 200 kroner eller 600 kroner pr. film. Dette altså i 1993-kroner! Men om prisen pr. film idag er under tiendeparten om man tar hensyn til kronekursen, så er kvaliteten altså omvendt proporsjonal. På Blu-ray er bildene skarpere, fargene renere og lyden dramatisk mye bedre enn selv hva vi kunne oppleve det med jomfruelige filmkopier på de aller beste kinoer ved premieren. Med restaurerte 35 MM analogkopier som er overført på nytt og digitalbehandlet rute for rute til såkalt anamorfisk utsnitt i ekte Cinemascope, har man kaster bort mindre av billedutsnittet til sorte striper. Og enten man bruker en ny HD flatskjerm fra 3–4 tusen kroner eller en fargekalibrert projektor fra ca. 10 tusen, så får man en filmopplevelse med disse gamle klassikeren som aldri har vært i nærheten så bra som nå, inkludert de første 3 episodene som er produsert nærmere vår tid. Men hva med plottet, scenene, replikkene?

OPERA

Mens selve stjernekrigen stort sett er flott laget med detaljerte modeller basert på solide tekniske vurderinger foran tidligere omtalte papplater med huller i "far, far away, long ago", så er endel av det andre animasjonsarbeidet ganske så primitivt. Og mens krigsleketøy fungerer glimrende, er det tydeligvis vanskeligere å skape troverdige dyr og mennesker. Som ridedyret tauntaun i starten av Hoth-sekvensen på Finse...

Da jeg så de holde på med dette på Finse, kunne jeg ikke begripe hvordan de skulle kunne klippe dette sammen til å gi sekvensen en viss realisme. Og ved gjensyn med en av de sterkeste sekvenser noensinne på film; da Hans Solo finner Luke Skywalker halvt ihjelfrosset og redder han ved å sprette opp og legge han inn i buken på det nyss avdøde ridedyret, var man forsåvidt ikke i tvil om at dyret er dødt når det faller bokstavelig talt som en stein noen sekunder før. Verre er det at man heller ikke trodde det var levende tidligere! Forøvrig er vel sekvensen en kopi av av den svenske filmen "Utvandrerne" med Liv Ullmann? Og den avskyelige snømann før dette ser mest ut som et billig karnevalskostyme.

Jeg registrerer at mange mener at nettopp Emperiefilmen er den beste av samtlige Star Wars episoder. Selv synes jeg den første som kom også er den beste, mest på grunn av en selvironisk stil som glatter over tilløp til kvasipsykologi og annen pompøsitet. Men uansett; Star Wars er en tegneserie-film i stort format med massevis av pyrotekniske effekter; en moderne cowboyfilm med heltene i hvite hatter og skurkene med sorte; det gode mot det onde.

SJOKKET

Og "The Empire Strikes Back" har en sekvens som slår omtrent alt annet som er innspilt på film; sekvensen da Luke Skywalker slåss på liv og død med erkeskurken Darth Vader som i det mest kritiske øyeblikk avslører at han er Lukes kjødelige far! Denne hårreisende vendingen var superhemmelig under innspillingen, bare 3-4 personer visste om dette plottet. Selv under dette viktige opptaket var replikkene som ble tillagt Darth Vader falske, mens de virkelige replikkene ble innspilt senere av James Earl Jones som var stemmen til Vader. Dette fungerte selvsfølgelig da Darth Vader masken

er helt uttrykksløs uten bevegelige lepper. Selv ikke sjefsfotografen visste helt hva han var med på...

Men Mark Hamill som Luke Skywalker var informert, og reagerte overbevisende, og beviste at han slett ikke var så håpløs karakterskuespiller som vi hadde trodd. Men vekk som en sviske var han uansett etter 3 Star Wars filmer.

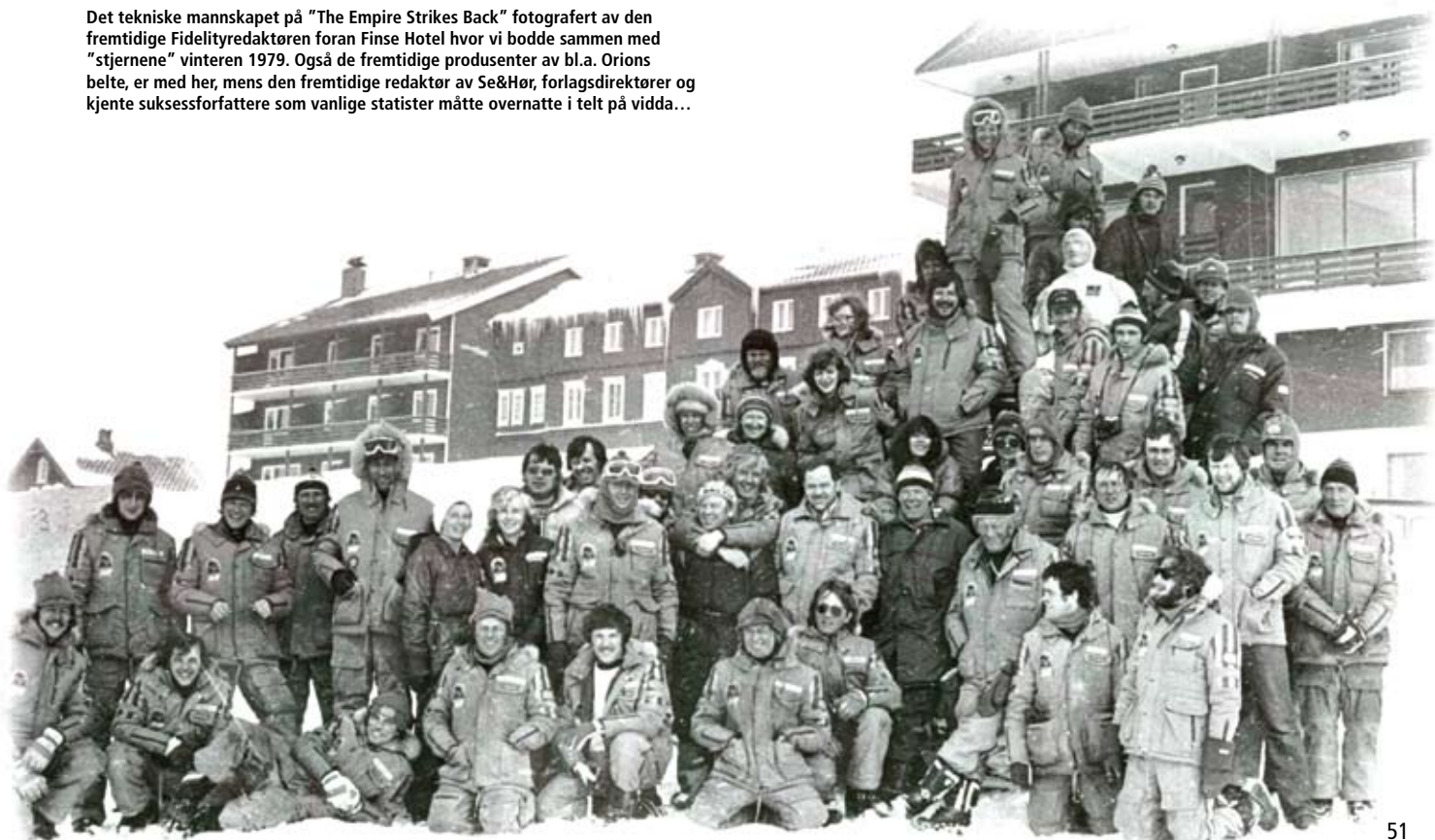
Og vi som ble invitert av Mark Hamill på en privat 16 mm visning av en av hans tidligere filmer i spisesalen på Finse Hotel i begynnelsen av mars 1979, er vel ikke spesielt forundret...

ET NYTT HÅP?

Så regissør Irvin Kershner må ha gjort en strålende jobb, tross alt. Men ifjor døde regissør Kershner som på en av de tre ekstraplatene i denne komplette Star Wars syklusen bl.a. forteller om opptakene på Finse og den vanskelige oppgaven det var å overta regijobben fra George Lucas. Lucas forble sjefsp produsent, men var aldri selv på Finse. De færreste av oss som var med Kershner på den mest berømte filmopptaket i Norge noensinne, kunne drømme om at Star Wars skulle bli den mest omalte filmsyklusen i vår del av galaksen. Og selv etter å ha sett premieren av "vår egen" oppfølger på Collosseum, "The Empire Strikes Back," trodde ingen av oss at denne temmelig fragmenterte oppfølgerene skulle bli regnet som den mest dysindige og "beste" av Star Wars episodene. Heller ikke ante vi at filmen skulle revolusjonere lydbildet på storfilmer med sin digitalteknologi på lydsiden. Og om ikke dette er nok; dette var vel også det store folkelige gjennombruddet for filmkomponisten John Williams.

Men uansett om man opplever Star Wars som billig sci-fi opera eller dyptpløyende eksistensiell og moralfilosofi, og her er vel litt av begge deler, så kan man i denne nytgivelsen oppleve mer enn 20 timer med spennende og tankevekkende – og ikke minst ekstremt populært filmstoff fra slutten av forrige århundre, restaurert og pusset opp til dagens glitrende høye standard slik at filmene ser ut til å være laget igår. Og det hele kan anskaffes nærmest for knapper og glansbilder, om noen Fidelitylesere fremdeles minnes hva glansbilder er for noe... ©

Det tekniske mannskapet på "The Empire Strikes Back" fotografert av den fremtidige Fidelityredaktøren foran Finse Hotel hvor vi bodde sammen med "stjernene" vinteren 1979. Også de fremtidige produsenter av bl.a. Orions belte, er med her, mens den fremtidige redaktør av Se&Hør, forlagsdirektører og kjente suksessforfattere som vanlige statister måtte overnatte i telt på vidda...

Glimmer og gråstein

AV STEIN.ARNE.NISTAD@GAZETTE.NO

IT ALL STARTS WITH ONE ANE BRUN

Ane Bruns nye plate er en maktdemonstrasjon. Hun leverer! Vi snakker om en glimrende produksjon, vakre nedtonede melodier og et musikalsk konsept som holder fra a til å. Det er så gjennomarbeidet og så nærværende! Det er så musikalsk og så elegant! Det er så sofistikert og følsomt! Det er så perfekt men likevel så levende! Dette er Ane Bruns kanskje beste plate og et dokument over hvor godt det kan gjøres. Det slår meg at hun egentlig beveger seg langt inn mot vokalprestasjoner en vanligvis forbinder med jazz. Hun fremfører sine sanger med et så særpreget og sterkt uttrykk at melodiene faktisk blir liggende litt i bakgrunnen. Når disse i seg selv er så bra at de står trygt på egne ben, sier det seg selv at dette er et svært sterkt album. Musikalsk har hun, med et par unntak, valgt å dempe det ned. Instrumenter og arrangementer underbygger og skaper den helheten som særpreger dette formidable albumet. Jeg er overveldet og imponert.

Analyse spor 1: Replay Gain -13,15 db. Peak level: 99%

FINE TOGETHER ROGER JOHANSEN FEAT. GEORG RIEDEL

Noen utgivelser byr på godlyd fra strofe en. Dette er en slik utgivelse. Det handler om deilig fløyelsmyk jazz fremført på en sober og elegant måte. Tore Johansen på trompet og flygelhorn, Jon Pål Inderberg på saksofon, Lars Jansson på piano, Georg Riedel på bass og Roger Johansen selv på trommer. Jeg får assosiasjoner til Jan Johanson, Jan Garbarek og Arild Andersen - samtidig! Her er ingenting veldig komplisert, men ytterst musikalsk og sammensveiset. Produksjonen, miksen og mastringen er bra – og dette gir i sum lyd av audiofil kvalitet. Vi snakker om musikalsk håndverk på høyt nivå! Utgivelsen er et stort lyspunkt i mørke høstkvalder. Tilgjengelig jazz på sitt ypperste!

Analyse spor 1: Replay Gain -8,7 db. Peak level: 95%

LA, LA, LA KAIA

Så er det klart for en ny Bremnes. Denne gangen Kaia Bremnes, som hører til i den berømte slekta. Men det musikalske slektskapet finner vi et annet sted. Tankene glir mot Bjørk og Kate Bush. Til tider synger faktisk Kaia som Bjørk! Det er snakk om en engelskspråklig utgivelse med popmusikk av det litt mer konseptuelle og avanserte slaget. Jeg synes unge Kaia kommer riktig bra fra det. I motsetning til syngedamer som det går sytten av på dusinet, byr Kaia på noe særegent og litt småsært som gjør det både utfordrende og interessant å lytte til. Likevel tilgjengelig, velprodusert og ikke minst vakkert. "La, La, La" er et spennende møte med en ung musiker som vil noe og som viser at hun mener alvor. En debut det står respekt av.

Analyse spor 2: Replay Gain -12,32 db.
Peak level: 96%

JONAS ALASKA JONAS ALASKA

Det er få som har satt meg så ut som denne mannen. På Senkveld fremførte han October, en gripende sang om ung død. Det var rørende og overbevisende. Jonas Alaska har uttrykt store ambisjoner. Han ser ut som en ung Dylan med svart hatt og gitar i neven. Han omtaler også Dylan som sitt forbilde og det er jo i og for seg lovende. Dessuten har han studert ved Paul McCartneys popstjerne skole. Alaska har mye å fare med. Teksten på "October" er noe av det bedre jeg har hørt. Her skaper han en historie i hver linje. Slik som i strofen: "But I liked him, he was one of those guys, that everyone knew, either liked him or not, cus there were no sign of lies in his eyes". Praktfullt. Eller hva med: "October's the best, turns roads into beautiful trails, the rime on the windows, the leaves on your coats, the frost on the cars and the rails". Det er så fint. Derfor er det greit at han i beste Dylan ånd har lånt litt melodi og noen akkorder fra Lillebjørn Nilsens "Aleksander Kiellands plass".

Mer alvorlig er det at Jonas Alaska sliter litt på andre fronter. Albumet henger ikke helt sammen. De beste låtene som "October" og "Aberdeen" er virkelig bra. Problemet er at noen av de andre stikker av stil- og konseptmessig. Jeg registrerer en litt pussig Beatles inspirasjon og noen over-arrangerte up-tempolåter som ikke passer inn og som heller ikke funker helt i mine ører. Albumet reddes av at fire, fem av låtene sterke at jeg ikke har problemer med å anbefale debutanten Jonas Alaska. Det er verdt å lytte til en artist som trolig blir en fremtidig stjerne – men noen ny Dylan ser jeg ikke. Alaska har dessuten et svært godt rykte som live artist. Det er lett og forstå – og har du muligheten bør du få med deg en konsert. Det tror jeg er en veldig fin opplevelse.

Analyse Spor 1:
Replay Gain -14,43 db.
Peak level: 97%

Pink Floyd:

DISCOVERY BOX. 14 ALBUM.

PINK FLOYD

Jeg vet ikke hvor mange baksider av månen jeg har kjøpt, men jeg tror det må bli seks, sju utgaver på vinyl og cd. Når det gjelder Pink Floyd, så er massevis av min egen historie involvert. Det begynte på InterRail i en platesjappe i Roma i 1973. Der oppdaget jeg dette mystiske sorte coveret med prismen, lysstrålene og pyramidene. LPen fant veien ned i sekken og ble med Europa rundt før det spilt av med andektighet i kjellerstua hjemme. Fra da var jeg om ikke frelst, så i alle fall ganske hekta. Filmen fra Pompei så jeg på kino. Så kom "Wish You Were Here" og "The Wall". Alt sammen innspillinger og opplevelser som har preget meg og de fleste i min generasjon.

Pink Floyd varer fremdeles – både på film, på CD og som sterke minner. Jeg har vært så heldig å oppleve begge de legendariske Pink Floyd konsertene på Valle Hovin, Jeg har sett Roger Waters to ganger, sist med "The Wall" i våres. Det var en flott opplevelse, hvor Waters maktet å modernisere stykket og gjøre det relevant. Den audiovisuelle totalopplevelsen var trolig noe av det mest spektakulære som har vært vist i Norge.

Og nå er det duket for en skikkelig Pink Floyd høst og vin-ter. EMI har gjort samme veiven som det gjorde med Beatles og Lennon. Alle studioalbumene til Pink Floyd er remasteret. De er pakket på nytt og vi har fått en haug nye produkter vi må kjøpe, avhengig av fanfaktor. Jeg har fått kloa i den såkalte "Discovery" boksen som inneholder alle de 14 studioalbumene. De har fått nye oppdaterte cover, og i boksen ligger det også ved en sekstisiders bok som gjør meg glad. Det er en slags motvekt å kjenne vekten og lukten av fysiske og påkostede elementer, som underbygger og forklarer det konseptet Pink Floyd er og de konseptalbumene de har spilt inn. Det er en motvekt til det segmenterte og fragmenterte musikk-konsumet Spotify og Wimp byr på. Det er en motvekt til konsepter som løsriver alt fra sin sammenheng og presenterer gjennomtenkte verk som opphogde småbiter. Derfor digger jeg denne boksen og de andre utgivelsene som tar konseptene tilbake og plasserer alt i en sammenheng.

Discovery boksen til 1899 (Nok) er som nevnt kun en del av storsatsingen. Alle albumene kan selvsagt kjøpes enkelt-vis. Som om ikke det var nok, kommer det en serie langt mer påkostede utgivelser. Først ut er The Dark Side Of The Moon - Deluxe Immersion Box Set. Den består av 3CDer, en DVD Audio, en DVD og en blueray. Foruten originalalbumet i digitalt remastret-utgave inneholder boksen sjeldne og uutgitte spor (bl.a. albumet fremført live på Wembley i 1974), nytt videomateriale, albumet på DVD-audio, et 40-siders hefte, sjeldne fotografier og annet snadder. The Wall kommer i samme type utgave i slutten av februar – og slik fortsetter det nok ...

Er det så et poeng å kjøpe disse nye utgavene av lydmessige årsaker (Deluxe Immersion boksene er tross alt for blodfan-

sen). Vel – tjå. Når det gjelder det eldste materialet så er forbedringen markant. Noe skyldes at det er pøst på mer volum - slik at CDene spiller høyere. De ligger imidlertid på samme volumnivå som for tidligere remasteret nivå for The Wall og Dark side of the moon. Personlig synes jeg lyden spesielt på "The Wall" og Dark Side of The Moon er litt krispere og mer detaljert enn på tidligere utgivelser. Jeg gjorde en blindtest på min samboers sekstenåring, som er nyfrelst "The Wall" fan etter Roger Waters oppvisning i vår. Han konkluderte med at den eksisterende utgaven av The Wall (mastret i 1999) låt bedre enn den nye. Han trakk motsatt konklusjon for Dark Side. Jeg har sjekket litt på forum rundt om, og det er litt delte oppfatninger. Noen mener rett og slett at lyden har blitt for krisp. Jeg for min del liker det jeg hører og opplever gjennomgående lyden som mer dynamisk, detaljert og åpen. Den største verdien ligger kanskje i å få tilgang til hele katalogen med god lyd. For meg og mange andre, handler nok Pink Floyd mest om det som skjedde med og etter Dark Side. Til tross for at jeg har alt på vinyl, har jeg aldri fått riktig taket på det tidligere sære og syreinspirerte platene. Med denne samlingen opplever jeg både fornyet interesse og jeg forstår mer hvor geniale dette bandet var i den tidlige fasen. Spørsmålet er også om Pink Floyd fortsatt holder mål? Roger Waters "The Final Cut" virker nok datert. "Animals" er derimot er utrolig mye bedre enn det jeg kan huske. Uansett er Pink Floyd et band som har sprenget grenser. Min konklusjon er at boksen alt i alt er verdt pengene. Også er den god å holde i og se på. Det er også et poeng.

Analyse The Wall "Comfortably Numb":

Replay Gain -10,42 db. Peak level: 100%

Månedens tilbud

Store poser med kun en type drops blir man fort mett på, men det fins unntak. For meg er det beste unntaket plukkede strenger, og da særlig luttmusikk.

AV TORE DAG NILSEN

Lutt forbinder man tidligmusikk, og tidligmusikk er vel sært? Slett ikke, vil jeg si. Musikk for sololutt virker nokså tidløs når den spilles inn med moderne utstyr og passe avstand til mikrofonene.

Lutt har en drøss strenger, og er vanskelig instrument å mestre. Antallet profilerte utøver kan nesten telles med fingrene på en hånd.

Harmonia Mundi har samlet fem innspillinger med luttisten Paul O'Dette i boksen *The Art of the Lute*. Dette er på alle måter en glimrende utgivelse. O'Dette tilhører den eksklusive håndfull viden anerkjente luttspillere. Fem skiver og nesten seks timer spilletid burde være tilstrekkelig for de fleste. Hver skive er i sin helhet viet kjente komponister eller luttister, som Kapsberger, Dowland og J. S. Bach.

Altså, for alle dere som liker gitar og andre strengeinstrumenter, her er stemningsfull musikk man kan komme ned med etter en hard dag på jobben. Den renser sinnet for bekymringer, stress, irritasjon og smuss. O'Dette har en ustresst, ren, stødig og sympatisk spillestil som fyller sjel livet til lytteren med ro, forsoning og en avklart holdning til verden. Ja, intet mindre enn det, kjære leser.

Innspillingene strekker seg fra 1990 til 2006. Lyden på samtlige er absolutt toppklasse. Det dreier seg om naturlig lyd med korrekt balanse mellom

strenglyd og klang fra resonanskasse og rommet rundt utøveren. Mikrofonene er plassert nær nok til at delikatessen, kraft og detaljer ikke blir skadelidende, men ikke så tett på at pusting, gnissing av klær mot instrumentet og lignende blir slitsomt.

I denne sammenheng må det nevnes at lydtekniker på de første to skivene er ingen ringere enn Peter McGrath, en kjent high-end profil som jobber for Wilson Audio. Intervjuet med ham var i mine øyne Fidelity 46s desiderte høydepunkt. Han har en mengde sunne tanker om hobbyen vår. I tillegg har han sunne tanker om opptak. Innspillingene hans er de mest klangriktige og best balanserte man kan få tak i.

De nyere opptakene her er meget gode også, en noe mer nærfangen lyd til tross. Her kan vi nyte godt av dagens digitale opptaksutstyrs rene og dynamiske diskantkarakter.

Med en såpass moderat kilde som en lutt burde det være få kompromisser og lite snekring involvert i å hermetisere lyden. Disse skivene låter da også utrolig fint med de fleste anlegg, men med en toppklassens CD-spiller får man større rikdom i mellomtone og generell klang. Selv billige anlegg får frem masse detaljer i diskanten, men det krever likevel mye av diskant høytalere og forsterkere for at det hele ikke skal bli en smule tynt, lett støvende og sammenklemt.

Etter et raskt søk fant jeg boksen på Platekompaniet til 250 kroner. Hva er vel det i dag? Altså, her er månedens tilbud. Kjøp mens du har sjansen, nummeret er HMX 2907536-40.

Thommessen blir Griegsk

Er du i det søkende hjørnet? Da kunne 2Ls nye utgivelse være noe for deg. Samtidskomponisten Olav Anton Thommessens *Veslemøy Synsk* er et verk for mezzosopran og klaver, basert på Griegs sangsyklus "Haugtussa". Haugtussa er opprinnelig Arne Garborgs tekst.

Man kan i grunnen si at dette er Thommessens høyst moderne tolkning av Grieg. Det er fullt av kjente elementer i dette verket, og musikken blir derfor en del mer lettfordøyelig, melodios og gripar enn man kunne frykte. Vær likevel advart, for sangeren Marianne Beate Kielland både synger, forteller og roper ut teksten på en måte som medfører at denne innspillingen aldri dukker opp på VG-lista. Pianisten Nils Anders Mortensens bidrag er adskillig mindre kontroversielt.

Er man i det rette humøret kan Thommessens Grieg-tolking være både svært fascinerende og oppslukende, men det er uansett drøyt kost. Denne innspillingen strekker seg over to drøyt times lange CD-skiver. Som vanlig med 2Ls utgivelser må man lete forgieves etter kompromisser. De to CD-skivene kan gjengis i vanlig CD-format, tokenals SACD, multikanals SACD eller Blue-ray for to eller flere kanaler.

Lydkvaliteten er som man venten den fra 2L, topp, og coverheftet er smakfullt utformet, velskrevet og smekkefullt av relevant og interessant informasjon. 2L78.

HJEMME ALENE?

Det bør du kanskje være når du skal lytte på *Crystalline*, et pianoverk av den japanske komponisten Karen Tanaka, fremført av Signe Bakke. Denne 2L-innspillingen er en oppvisning i hvilken klangrikdom, nyanser, rå kraft og brutal dynamikk et klaver har.

Samtidsmusikk er tøff kost. Lytter man på den når man er uopplagt eller umotivert, blir den støvende og avvisende. *Crystalline* er langt fra det

mest utsvevende av sorten, men det er vel riktig å si at det er basert på klang, samtidsmusikkens fundament. Likevel er dette verket bristfylt av små melodisnutter og var delikatesse.

Jeg må med skam meddele at jeg ikke har kunnskap om dagens pianister innenfor klassisk musikk. Utøveren her er helt klart en formidabel pianist.

Med enda større skam kan jeg meddele at jeg har hatt denne skiven liggende slengende rundt en tid, uten å feste meg ved den. Det var først når jeg skrudde skikkelig opp for lyden, og begynte å lytte med mer enn bare ørene at utbyttet og fascinasjonen vokste til overveldende dimensjoner.

2L74 er brutal demonstrasjon på nødvendigheten av godt hi-fi utstyr og litt lydtrykk for å oppnå utbytte av musikk. Lyden er bare helt utrolig, med ekstrem renhet, klanglige egenskaper og dynamikk. Varm, behaglig og balansert er den også. (CD, SACD, lytteinntrykk basert på CD)

NYPUSSET VINDU

Så over til min store pianohelt, Thelonious Monk. Jeg klarer ikke motstå omtale når det dukker opp "noe nytt". Det festelige denne gangen er at det ikke dreier seg om noe nytt. Den splitter nye remasteren i "OJCR-serien" får meg til å føle at det er første gang jeg hører Monk's Music. Her er det separasjon, luftighet, innlevelse og definisjon som tidligere CD-overføringer overhodet ikke er i nærheten av.

Skalaen og dybden i musikken er en helt annen divisjon også. Et skikkelig kvantesprang, og nå får man faktisk høre opptaket i stereo. Dårlig og primitiv stereo riktignok, men det bidrar med åpenhet i lyden og dokumentarisk verdi. Det er meget lett å høre at man med denne nye "OJCR-serien" ikke har tuklet med opptakene. Altså ikke har prøvd å ta vekk støy, forandre klangbalanse eller på noen annen måte prøvd å balansere ut feil.

Alt i alt gir dette et nærvær til musikken som er helt unik. Med godt avspillingsutstyr føler man nå at man har direkte kontakt med historien. Et godt anlegg er en tidsmaskin, hvilket er

et argument vi kan støtte oss til når vi synes vi har brukt for mye penger og tid på hobbyen...

Jeg omtalte denne legendariske innspillingen fra 1957 på slutten av nititallet i Audio, forgjengeren til Fidelity. Anledningen var at det allerede den gangen hadde kommet andregenerasjons CD-overføringer foretatt med teknologien "Sony 20 Bit Super Mapping". Lyden var litt bedre enn første generasjon fra slutten av åttitallet. Resultatet var typisk for overføringer på den tiden.

Vinylfundamentalistene var i ekstase. De beste digitalopptakene av akustisk musikk ble ikke utgitt på vinyl, og gode vinylpressinger låt fremdeles mye bedre enn disse overføringene. Spesielt når de ble spilt av på vinylrigger i prisklassen rundt hundre tusen kroner.

I det siste har vi hatt et kvantesprang i det digitale avspillingsutstyrets kvalitet også, og med de nyeste digitaloverføringene kunne det vært artig å ta

sammenlikningen på nytt. Eller forresten, samme kan det være, vi er lykelige over de nye mulighetene vi har til å høre en av den eksentriske og geniale Monks bedre innspillinger i relativt sett fantastisk lyd kvalitet.

På denne innspillingen hadde Monk med seg flere andre legender. Jazzsaksofonens far, den aldrende Coleman Hawkins, den unge og fremadstormende giganten John Coltrane, også han på tenorsaks, og fyrverkeriet og den drivende urkraften av rytmer, trommeslageren Art Blakey. Ray Copeland på trompet og Gigi Gryce på altsaksofon var med for å gi forsterket blåserlyd.

Monk's Music har ekstremt flotte minitorbandutgaver av mange av Monk-klassikerne samt et nytt bonuskutt på hele tretti og et halvt minutt. "Blues for Tomorrow" er herlig blåserjazz. Monk hadde rett og slett sovnet av utmattelse, og resten av gjengen utnyttet gjenværende studiotid med en komposisjon Gryce hadde i ermet. ☺

AV JAN MYRVOLD

Skeive skiver

HEDVIG MOLLESTAD TRIO Shoot! (RCD 2115)

Hedvig Mollestad Trio er en relativt ung sådan, både hva angår besetningsmedlemmenes alder og som musikalsk konstallasjon. Frontdamen Mollestad trakterer selv gitaren, og har med seg Ellen Brekken på bass og Ivar Loe Bjørnstad på trommer. Skjønt de er alle ganske så erfarne musikere med solid faglig ballast, og Hedvig Mollestad Thomassen (som det står på dåpsattesten) selv fikk jo prisen for «Årets Jazztalent» under Molde-festivalen i 2009.

De kommer fra helt ulike plasser rundt om i det provinsielle Norge. Vel, nå er vel strengt tatt Norge i det hele tatt provinsielt plassert i den store sammenhengen. (Åge hadde rett allerede for snart førti år siden – det er langt til Royal Albert Hall.)

Nå sikter muligens ikke denne friske trioen mot nevnte arena med det aller første, men albumet «Shoot!» ble spilt – for ikke å si improvisert – inn mer eller mindre live med tekniker Eyvinn Magnus Solberg i Ocean Sound Studio

i Giske, mikset av Kai Andersen i hans Halden-baserte Athletic Sound studio, før det ble ferdigstilt av Dave Collins Mastering i Los Angeles.

Og de har så absolutt lyktes med å få med noe av en live-følelse ned på mastertapen. Soundet har et slags grunngrep, med enkelte sjatteringer av jazz og blues, som myker det opp litt i kantene. Det hele er instrumentalt, og kan til tider faktisk minne litt om det Bill Frisell gjorde på album som «Gone, Just Like a Train» og det påfølgende «Blues Dream». Bare generelt tyngre i grunnuttrykket, og ingen flørtning med country. Altså et solid og tungt rytmisk fundament, med en lysende elektrisk gitar i front av lydbildet.

Mollestad Thomassen har egenhendig komponert fem av de i alt ni låtene, Bjørnstad tre – hvorav en sammen med Brekken. Albumets eneste coverlåt har tittelen «Blood Witch», som kanskje noen lesere vil gjenkjenne fra albumet «A Senile Animal» med det amerikanske grungepunk-metalbandet Melvins, et av Curt Cobains favorittband. Vi så jo hvordan det gikk med han.

Når sant skal sies har jeg i skrivende stund ennå ikke merket noen suicidale tendenser etter å ha spilt igjennom «Shoot!». Rundt regnet et dusin ganger, og ser heller ingen grunn til å henge med hodet over at det fortsatt finnes plateselskap av Rune Grammofons støpning, som altså tør satse på yngre, ubeskrevne blad med relativt alternative uttrykk. Jeg hører gjerne mer fra denne meget stødige trioen.

JACKIE LEVEN AND MICHAEL COSGRAVE Wayside Shrines And The Code Of The Travelling Man

2011 har absolutt ikke vært Jackie Levens beste år. I mars døde lillebroren hans, og det var både bekymring og skuffelse man i september mottok meldingen om at Leven var innlagt på sykehus og måtte avlyse all høstens turnering inntil videre. Leven lager ikke leven for småtteri. Han skulle jo faktisk spilt rundt omkring i Norge omtrent samtidig som bladet du holder i hånden ankommer ditt lokale Narvesen-utsalg eller postkassen. Men gjennom beroligende e-mail sier han vi ikke skal være bekymret, og lover oss snart å være klar igjen!

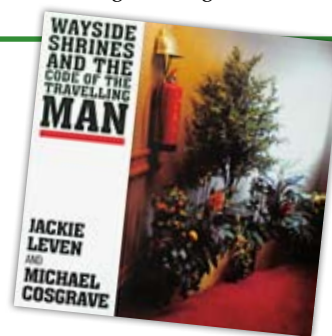
I mellomtiden får vi trøste oss med det splitter nye albumet «Wayside Shrines And The Code Of The Travelling Man». Og det er selvsagt ingen dårlig erstatning, fordi det finnes ingen som vandrer under den samme himmel som undertegnede – i alle fall har kjennskap til – som på samme måte som Jackie Leven kan mane frem velvære og fred i sjelen ut av de mørkeste utgangspunkt. Jeg vet lite om hans penn er fylt med blekk, bly eller grafitt, men alt som kommer ut av den er uansett gull. Der andre nå og da kan komme opp med en catchy frase eller et vellykket rim, skriver Leven hele veien uforfalsket poesi og skjønnlitterær prosa på et helt eget nivå. Som han så deklamerer med en tidens aller største stemmer, og er aldri i nærheten av å bomme på en eneste tone. En sanger av ufattelig stort format som helt på egenhånd kan fylle et helt rom på en måte som gjør lytteren

forsvarsløs. Og simpelthen er tvunget til å rette all oppmerksomhet mot den. Man legger rett og slett ikke merke til hva som måtte finnes av andre lyder i nærliggende omgivelser. Jeg velger å kalle det hypnotisk.

Det er denne stemmen som på egenhånd og i flere lag innleder og setter stemningen for det gjennomgående tema gjennom hoveddelen av «Wayside Shrines And The Code Of The Travelling Man». Grunnstemningen er mørk, både i tekst og tone, nærmest gotisk.

Men som det går frem av overskriften, er dette en utgivelse hvor Leven har likestilt sin trofaste følgesvenn og musikalske kapellmester Michael Cosgrave. En multiinstrumentalist og musikalsk altmuligmann, som også har vært ansvarlig for arrangementene på de fleste av Levens utgivelser de siste åra. En sann trollmann med de syntetiske tangentene, noe som kanskje også påvirker i litt negativ grad, da Levens komposisjoner fortjener ekte vare. Flere av disse låtene kunne ha løftet seg enda et par hakk med for eksempel ekte strykere og andre akustiske innslag. Dette har selvsagt med økonomi å gjøre, og jeg håper snart noen tar affære og gir disse gutta et litt rausere budsjett ved neste korsvei. Elitemusikere fra alle seriøse sjangre ville trolig stått i kø for å få være med på et Leven-prosjekt av en slik art.

Uansett grad av software og enkelte oppspritete innslag av spretne tekno-effekter har dette albumet altså et gjen-

nomgående mørkestemt tonespråk, hvor tangentbrettet venstre fløy dominerer harmoniseringen. På den positive side har Levens eminente fingerspill på gitaren fått mer plass en tidligere. Faktisk sveipes det innom country-sjangeren i «Townes At The Borderline», albumets kanskje lyseste øyeblikk, hvor Leven erindrer en konsert med Townes Van Zandt på The Borderline i London, den gang Leven selv var i støpeskjeen som artist. Teksttemaene tar ellers hovedsakelig utgangspunkt i det mer dystre, blant annet blir brorens tidlige bortgang beskrevet. Men på sedvanlig vis, er det ingen tegn til selvmedlidenhet her. Leven observerer, konstaterer og godtar. Han gir lytteren grafiske innblikk i havarte relasjoner, sykdom, død, ensomhet, anger og savn, uten at disse forholdene nødvendigvis trenger å være ensidig negative. Leven ser – med tonnevis av erfaring – alltid veier videre og er i stand til å lagre de gode minnene. Og han vet av den samme erfaring at han må gjennom lignende forhold og tilstander flere ganger på veien gjennom tiden på jorda som gjenstår. Som han altså ifølge sitt forrige album alltid ender opp på «the gothic road». På «Wayside» later han til å ligge i venstrefila mesteparten av tiden.

NEAL CASAL

Sweeten the Distance (FR21264)

Den amerikanske countryrock-sanger og låtskriver – for ikke å glemme gitarist! - Neal Casal har hatt en lang og kronglete karriere, men har til tross for mye tull og tøys med plateselskap og lignende forhold nå rukket å gi ut sitt tiende soloalbum, «Sweeten the Distance». Altså grunn til å feire, men neppe at han har tid. Han er jo også gitarist i The Cardinals – bandet til selveste Ryan Adams – og blir dermed muligens snart å høre for annen gang her til lands på et halvt år. Samtidig er han travelt opptatt denne høsten med å turnere som innleid gitarist for Chris Robinson Brotherhood.

Etter noen gjennomspillinger av «Sweeten the Distance» er det vel et spørsmål om tid når herr Casal blir sin egen headliner, for han er viser med disse elleve låtene at han er en låtskriver som rett og slett er for god til å stå i skyggen, og det selv av etablerte stjerner som Adams. Soundet er ikke helt uventet i samme landskapet som de seneste utgivelsene fra nevnte Adams, og både stemmeregister og generell vokal er heller ikke alt for fjernt beslektet. Men dessverre har denne innspillingen visse lydmessige svakheter, og da spesielt en generell mangel på dynamikk og luft. Nå er det et demoeksemplar jeg lytter til, og mistenker at det rett og slett kan være kopiert ned fra en mp3-fil eller lignende. Eller så funker det bare ikke slik det er ment på en highend-rigg bestående av EmmLabs, Hegel P/ H30 og Respons Grand Artist.

Men låtskrivingen er det som nevnt absolutt intet å utsette på, ei heller det øvrige musikalske håndverk som her er nedlagt. Dette er med enkelte oppbrytende unntak lettere laidback og relativt lavmælt, men med elegant melodisk strukturføring, som burde sikre ham et relativt bredt nedslagsfelt uten å virke dedikert «kommers». Her kan vi trekke linjene direkte tilbake til Gram Parsons via The Byrds. Casal kunne spilt både på Skavlan og på The Borderline i London, og høstet jubel begge steder.

Ser vi bort fra lyd kvaliteten på demoeksemplaret er dette et album uten direkte svake punkter. Men skal jeg velge meg et høydepunkt, må det bli den avsluttende «Angel, and you're mine». En utenomjordisk vakker countryvalsballade, du ikke må finne på å ha på iPod 'en der du ferdes på fjellet under høstens jakt, da noen fort kan forveksle rypefjær med gåsehud. Selv ha-geleværet, og kjøp heller studiotid for Neal Casal hos Kongshaug. Såpass fortjener han.

SINIKKA LANGELAND

The Land That Is Not (ECM 2210 2762036)

Av en eller annen for undertegnede uforståelig grunn har ikke Sinikka Langeland ennå oppnådd helt samme status eller bevissthet hos det musikkinteresserte publikum med over gjennomsnittlig interesse og skarpt fokus på lyd, som enkelte andre kvinnelige norske sangere har blitt til del. Muligens har Sinikka Langeland et større publikum og salgspotensial i Irland, da de jo har meget sterke tradisjoner for hennes måte å uttrykke seg på der borte. Så har hun da også fått fabelaktige anmeldelser for sitt album «Starflower» i de største avisene der.

Hun er uansett ute med sitt nå trettende album, sitt tredje på ECM, innspilt i like vidunderlige som legendariske Rainbow Studios med Manfred Eicher og Jan Erik Kongshaug som henholdsvis produsent og tekniker. Og da vet «alle» i Fidelitys leserkretser at man kan forvente store, luftige og gjennomsluktige lydlandskaper mot kullsvart bakgrunn. En ro og stillhet man vel nesten må reise dypt inn i Langelands hjemtrakter for ellers å føle. Og jeg er fortsatt like forbauset – for ikke å si skuffet – over hvor «oversett» Kongshaug og Rainbow faktisk er sett i forhold til kvaliteten som leveres. Kongshaug skulle for lengst vært tildelt alle de priser og musikkfortjenestemedaljer som er å oppdrive i kongeriket Norge, dersom det fantes snev av rettferdighet.

Sinikka Langeland debuterte på Grappa i 1994 med «Langt Innpå Skoga», for hun fulgte opp året etter med «Har Du Lyttet Til Elvene Om Natta», hvor hun har komponert egen musikk til Finnskogens store diktersønn (og tømmerhogger) Hans Børli. Langeland er definitivt en dame med nære bånd til sin egen historie og tilhørighet. Selv om hun nå har tatt steget opp fra helnorske Grappa til det verdensrenommerte ECM, er stemningen av det nordiske fortsatt tilstede med full tyngde gjennom hele «The Land That Is Not».

Albumet fører videre mye av det uttrykket som for alvor kom til overflaten med ECM-debuten «Starflowers» for fem år siden. Sinikka Langeland har jo sine musikalske vokaler dypt plantet i folkemusikk både fra Norge og mer østlige områder som Karelen, men har gjennom utvidet uttryksomfanget med innslag av runesang, middelalderens balladetradisjon og religiøse sanger. Gjennom karrieren har vel Langeland da også trukket linjer mellom ulike epoker og tradisjoner, og utfordrer stadig disse med dristige improvisasjoner, og spesielt fra den såkalt «nye nordiske jazzen», som nettopp ECM har solide erfaring med. Langeland er derfor nøye med hvem hun velger som medmusikanter på de forskjellige prosjektene. Like viktig for henne er det tydeligvis å la de samme musikerne ha sin egen tilnærming til materialet de jobber med.

Det er så vidt jeg husker samme inter-nordiske besetning, hvor Langeland selv utover hennes fortryllende vokale også trakterer sin meget spesielle 39-strengers kantele. Med seg har hun dermed Arve Henriksen på trumpet, Trygve Seim – alt og tenorsaks, Anders Jormin – bass, og helt i bunn batterist Markku Ounaskari. Definitivt intet B-lag, hvorav alle tilhører sine respektive nasjonale toppsjikt på sine respektive instrumenter, og alle med solo-utgivelser på ECM. Et kvalitetsstempel i seg selv.

Tittelen på dette albumet er direkte oversatt fra Edith Södergrans dikt «Landet som icke är», og alle tekstene på albumet er dikt av nettopp Södergran eller Olav H Hauge, fruktdyrkeren fra Ulvik i Hardanger, som gikk ut av tiden i 1994. Felles for begge disse modernistene, var vel at de som orientens Zen-diktere uttrykte seg svært økonomisk, hvor det er rom for ettertanke mellom verselinjene. Tekstene avsynges – eller kvedes – på originalspråkene, altså svensk respektivt nynorsk. Alle tekstene er for øvrig også trykket i engelsk oversettelse i albumcoveret.

Tilbake til innledningen – jeg kjenner bare én eneste person i egen omgangskrets jeg med sikkerhet vet jevnlig hører på Langelands «Har Du Lyttet Til Elvene Om Natta» og «Starflowers». Han heter Seamus, Irish to the bone, snakker gælisk, bor i Belfast og spiller fele i The Half Stoned Cowboys (selvsagt også i undertegnades femtiårsdag), og generelt glad i Hans Børli's diktenskap. Profet i eget rike blir kun de få, men likevel på høy tid at flere nordmenn oppdager Sinikka Langeland, som på en særdeles fengslende måte setter ord og toner fri. En sjelden stjerneblomst som innehar en uvurderlig transmitterfunksjon av den urnordiske musikkulturarven over til den yngre garde av reseptorer.

Barb Jungr Sings Bob Dylan 2001: Every Grain Of Sand

Lyden er glasklar og knivskarp på Barb Jungr's tribut til hans Bob'ness, selveste Robert Zimmermann aka Bob Dylan. Det er faktisk ufatteligt, så godt musikken lyder når den gengives via et par bittesmå højttalere i en PC. Men så prøv at høre sangene på et godt, eller endnu bedre anlæg. Det lyder virkelig fantastisk. Og musikken kender vi jo ret godt, men disse nye fortolkninger er så charmerende udført af Jungr's mørke (og nogle gange lyse) stemme.

Nogle af sangene har vi før hørt på nogle af Linn Records compilations plader, så når vi hører nye sange, som fx hendes version af Don't Think Twice, It's Alright, så løber det mig koldt ned af ryggen, så smukt er det!

Pladen er optaget tilbage i 2001, og var Jungr's begyndelse til hendes kærlighed til Dylans sange. Den kan downloades i MP3 (men hvorfor nøjes, spørger vi bare?), og i forskellige opløsninger helt op til 24bit 88.2kHz. Filen fylder så hele 1,205.8MB i FLAC format, og selvfølgelig endnu mere når den er konverteret og pakket ud til fx WAV eller AIFF filer, og på den fysiske skive er der både et SACD lag i 5.1 surround og i almindelig til kanals lyd.

Don't Think Twice It's Alright og Ring Them Bells

(med et fantastisk flot gospel kor) er mine favoritter på denne skive, og måske to numre som du kan prøvelytte på Linnrecords.com. Så ved du hvilken musik og lyd vi taler om.

Hele herligheden er faktisk inspireret af en tur til Ålesund i Norge, hvor den smukke skiftende himmel gav sangerinden lyst til at bryde ud med sangen Every Grain Of Sand, står der i notaterne. Calum Malcolm har igen siddet bag knapperne, som han så ofte gør for Linnrecords og for Jungr.

Barb Jungr udtaler sig: Da jeg først begyndte at synge Dylans sange kunne jeg bare ikke stoppe.

"She never said nothing there was nothing she wrote

She gone with the man in the long black coat" fra Dylans: Oh Mercy er et citat fra titelsangen på Jungr's nyeste skive, som du kan finde som CD eller som download fra Linnrecords.com

Og der er lidt mere spræl end på ovennævnte plade, specielt på nummeret: The Times They Are A-Changin'. Men prøv at lægge dit øre til Jungr's fortolkning af Dylans Like A Rolling Stone. Der går tekst, musik, lydkvalitet, og musikalsk performance op i en højere enhed. Eller "Sara" som jeg husker så inderligt fra originalen fra pladen: Desire. Men

Barb Jungr Sings Bob Dylan 2011: Man In The Long Black Coat

så alligevel; når jeg lytter til originalen, så savner jeg lige pludselig Dylans mundharpe, og hans vrælende sang. Godt nok er Jungr's version helt hendes egen, alligevel er Robert Zimmerman's sange helt tilbage fra 70'erne gennemsyret af hans skæve sang, skramlende guitar og mundharpe. Hendes version er lidt for pæn, og ikke fræk nok, hørt med mine ører. Med et gude smukt klaver, og kun hendes stemme, optaget i en fornem kvalitet, savner jeg dog noget mere, fx lidt vildskab, en forvrænget guitar eller et smældende trommesæt. Det hele plasker meget pænt derudaf. Og mange HiFi elskere vil givet sætte denne sang på anlægget pga dens vellyd.

På I Shall Be Released bliver Jungr akkompagneret af flotte og realistisk lydende strygere. Hun synger flot, og stor respekt for den flotte produktion. Igen savner jeg dog lidt mere... Mere vildskab, kald det Rock 'N' Roll, eller bare lidt flere nuancer eller blå i stedet for sort og hvidt; det vi ofte kalder dynamik. For bliver det ikke lidt kedeligt altid køre ud ad samme lige vej, er det ikke sjovere med lidt mere kontrast, fx når man ikke hel ved hvad der venter efter det næste sving? Det er smukt, men også forudsigeligt, nogle kan bedst lide det de kender, andre kan bedre lide det ukendte.... Luk øjnene, lyt og døm selv. Du kan prøvelytte på linnrecords.co.uk. Og vi lyttede til en 96 kHz 24 bit opløsning, så der var masser af detaljer i lydbilledet.

Calum Malcolm har igen siddet bag mikser pulten, og lyden er afgjort på reference niveau. Musikken og sangene kender vi jo så godt, og de er flot reproduceret. Sjæl og indlevelse er der masser af, men lidt mere variation ville klæde kunsten.

Opløsningen er i top med hele FLAC 24bit 96kHz.

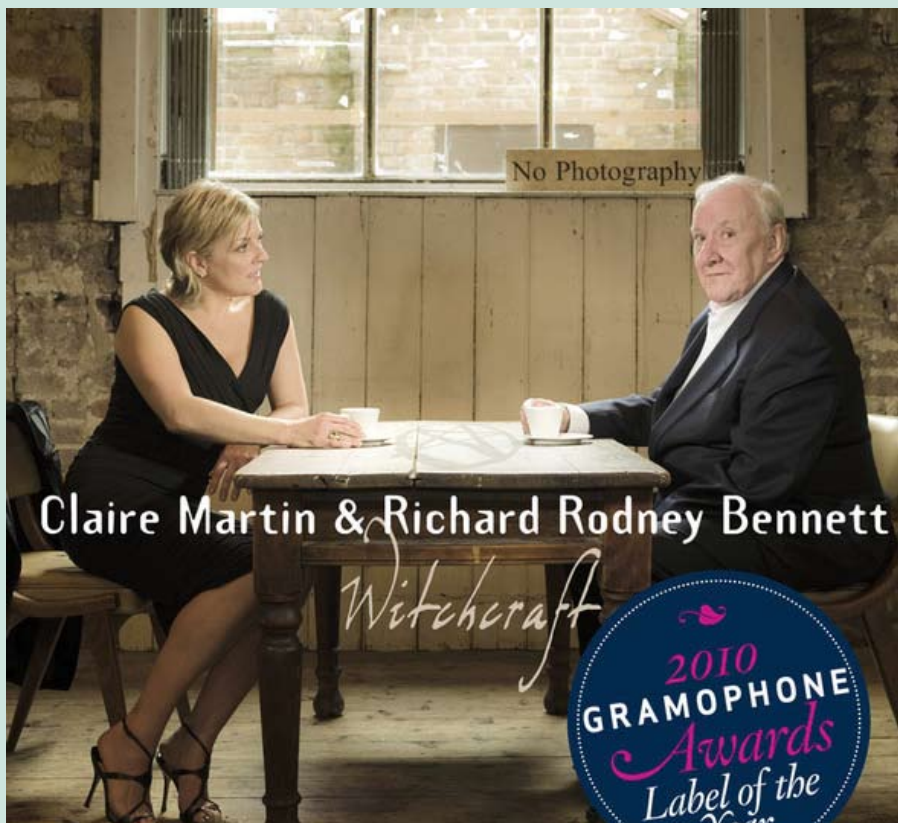
Claire Martin and Richard Rodney Bennett: Witchcraft

Jane Sibbery har lagt al sin musik ud på nettet – gratis

Denne smukke debut imellem de to store og croonede jazz elskere Claire Martin og Richard Rodney Bennett var vel ventet. De leverer deres version af sange af amerikanske Cy Colemans (1929–2004) samlede værker.

Albummet er sparsomt instrumenteret, kun et piano og to vokaler. That's it. Og mere har man ikke brug for når det er så flot udført som her.

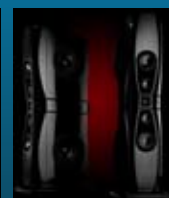
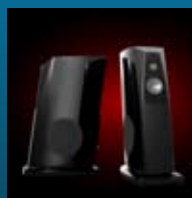
Musikken perler flot ud af højttalerne, det er soft jazz som både kan bruges som baggrundsmusik når man drømmer sig til en hyggelig lille New Yorker bar, eller til fordybelse og afslapning - du vælger selv. Der hersker en intimitet imellem de to kunstnere, som vi heldigvis får fornøjelsen at være vidne og lægge øre til. Would You Believe eller fx With Every Breath I Take er anbefalelsesværdigt, når du vil smuglytte før du køber. Hele herligheden kan downloades i op til 192 kHz og 24 bit, og bestiller du CD'en/SACD'en er der mulighed for 5.1 kanal surround lyd. Lydkvaliteten er i top, og det er musikken også. Og mere er der ikke at sige om dette lille kunstværk. Tommel-fingeren op herfra

EAR / Yoshino

Rockport Technologies

Hør disse spennende produktene hos utvalgte forhandlere

Audio Aktøren
Storgaten 22
3181 Horten

+47 330 74 411
terje@audioakt.no
www.audioakt.no

AudioNorge

www.audionorge.no
post@audionorge.no
tlf. 977 90 427

Renaissance Audio AS

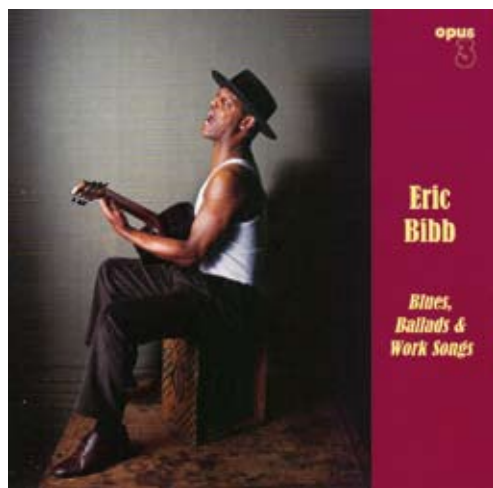
Stølegaten 15 a
5011 Bergen

+47 452 27 819
roald@renaissanceaudio.no
www.renaissanceaudio.no

Blått & Rått

AV HÅKON ROGNLIEN

Med hilsen til vår gjesteskribent i forrige Fidelity, vil jeg starte dette nummerets musikk anmeldelser med å poengtere at også denne gang kommer jeg til å anbefale utgivelser med elendig dynamikk: ødelagte av kompressorer og elektronisk fiksfakseri. Men for en musikk, da mann! Tilgi meg, kjære lesere, jeg kommer til å synde i dag igjen.

ERIC BIBB: BLUES, BALLADS & WORK SONGS
(Anmeldt på SACD-hybrid fra Opus 3)

Eric Bibb er tilbake i folden hos Jan-Eric Persson i det svenske selskapet Opus3, og med det har vi den beste lyden av alle som anmeldes denne gangen. For deg som bare bryr deg om den gode lyden, og lite om det musikalske utbyttet, har jeg gjort det enkelt i dag, ved at jeg legger denne omtalen først, så du slipper å lese hele. Denne skiva låter helt nydelig!

Eric Bibb har oppnådd å bli 60 år, men på bildene ser han fortsatt ut som 35, heldiggrisen. Eller kanskje er det ren retusjering? I forbindelse med sin store dag har han altså gitt ut det albumet han, i henhold til egne uttalelser «har jobbet med hele sitt liv». Det burde kanskje bety at det er unikt, stemningsfylt, intenst og vakkert? Eller kanskje det reflekterer alle hans skiver i alle år? Gjennomlyttingen peker mot siste alternativ. Det betyr dessverre at dette er det ca 18'nde albumet på rad som låter til forveksling helt likt. Eric Bibb synger viser i noenlunde samme toneleie, med noenlunde samme sangstil, med noenlunde samme gitarteknikk, like avslappet, like uengasjert og tilsynelatende like likegyldig som han alltid har gjort. Resultatet er en vakker utgivelse med silkelyd, godt egnet som sovemedisin eller til yogaøvelsene dine.

Bare for å mose det inn: Om du ikke har noen utgivelser av Eric Bibb er denne noenlunde like god og meningsløs som alle de andre, og den er blant de aller beste rent lydmessig, spesielt dersom du har en brukbar SACD-spiller. Bortsett fra det, ser jeg ikke en grunn i verden til å kjøpe enda en Bibb-skive. Så er det bare å vente i ti år til for å finne ut om han oppdager noe underveis som gjør det interessant å lytte på ham.

AMUND MAARUD: ELECTRIC
(Anmeldt på CD)

Amund Maarud er tilbake! Etter noen år som heavyutøver i bandet «The Grand», har han atter fulgt sitt kall, og gleder oss med sitt comeback-album «Electric». Og for en utgivelse dette er! Med sin bror som alltid trygt parkert bak trommene kjører de i gang med den rytmiske og spennende «Derailed», og standarden er satt. Alle låter så nær som en, er originalmateriale komponert av Maarud selv, og det er liten tvil om at årene med The Grand har satt noen vidunderlige spor i musikken hans. Han synger og spiller tyngre og mer dedikert nå, han utfordrer grensene, men han gjør det med en sånn erfaring og tyngde, at man bare tror på det fra første strofe. Denne skiva er Maarud's svar på sin inspirator Buddy Guy's utrolige skive «Sweet tea», og den er ekstremt velgjort. God lyd? Hah, særlig. Distorsjon er en stor del av konseptet, men det er er helt greit, dessuten er det også langt under pari dynamisk sett, men sånn er'e bare, og skiva står som ei påle helt uten å være en lydmessig treffer. Bunnoktavene er kvapsete og upresise, mellomtonen er grei nok, men lite spenstig, toppen er sånn passe rufsete, mens det musikalske utbyttet er en ren tour de force i uforfalsket musikkglede!

Nevnt er den livlige «Derailed», «Your love» er også en treffer med sitt shufflelignende komp, mens selve låta flyter melodist på toppen av det bunnsolide kompet. Den obligatoriske balladen «Farmer», en aldeles nydelig låt om bygda Maarudkara kommer fra, og kjærligheten som kan oppstå selv i ei bygd uten gatelykter. Strålende!

I det store og det hele er dette ei skive som swinger, groover og shuffler deg så det holder, blås og komp som ikke nødvendigvis holder verdensklasse, men som har en ekthet som er mangelvare i dagens konsumentensamfunn. Electric er sterkt anbefalt, selv om den har den lyden den har!

BETH HART / JOE BONAMASSA: DON'T EXPLAIN
(Anmeldt på CD)

Denne har jeg ventet på! To av vår tids mest spennende musikere innen vår sjanger søker sammen, og det kan bli hva som helst! Hart har dessverre ikke levert det jeg har drømt om, det har blitt for mye søtsuppe og for lite dedikasjon på plate, mens live-opptredener har blitt stadig mer rutinepreget. Men Joe Bonamassa ville narre henne til å levere slik han visste hun kunne, han ba sitt management kontakte henne for et samarbeide, der hun valgte låter, og så var det bare å dra i gang!

Beth Hart har faktisk aldri vært en bluesartist, selv om hun til min forundring stort sett opptre som nettopp det, på dertil egnede festivaler. Men nå, i lag med Joe Bonamassa, setter hun standarden fra første strofe på den suggererende låta «Sinners Prayer». Beth Hart er en helt sinnssykt god vokalist! Hun behersker kunsten å holde tilbake, for så å gi oss små drypp av sitt ekstreme trøkk, så vi virkelig får oppleve dynamikken i hennes stemmeprakt. Men da er jeg altså tvunget til å si fra, det er hennes fremføring som er dynamisk, ikke innspillingen, som er alt annet. Joe Bonamassa legger seg også bakpå hele skiva igjennom, her er han tydelig i en backing-rolle, det er Beth Hart som får stråle, og som hun lyser! Hun leker seg gjennom Tom Waits' spenstige «Chocolate Jesus», før hun gir oss strittende gåsehud på den

intense «Your heart is as black as night». For en låt! For en sangerinne!

Skiva er fylt med ballademateriale, det er jazzharmonier, det er soul, det er blues, og selv om det finnes øyeblikk med en viss tyngde, er det de sarte stemninger som bærer denne skiva. Kanskje blir det i overkant søtladent til tider, men for en halvgammel romantiker som undertegnede, kan det knapt bli nok, når vi har med slike artister å gjøre. Tittelkuttet, Billie Holiday's «Don't Explain» er også en sånn låt, Beth Hart synger her med et uttrykk jeg ikke har hørt henne benytte tidligere, hun er søt og nær, og gir en herlig spenning mellom tristesse og livsglede. Bonamassa på sin side bygger svevende, vakre toner rundt Hart's vakre stemme, og vi har enda en vinner. I det hele tatt er dette et overflødighetshorn av såre stemninger og kvinnelig trøkk, og jeg elsker hvert sekund av det. Jeg bryr meg katta om at innspillingen er typisk 2011, dette er årets skive i vår sjanger, og det med god margin. For ei skive!

DREAM THEATER: A DRAMATIC TURN OF EVENTS *Anmeldt på CD*

Over i heavyavdelingen finner vi at Dream Theater fortsatt leverer så det holder etter den mastodontiske trippelskiva «Black clouds & Silver linings» fra 2009. De har nå byttet ut sin trommis, deres nye trom-

meslager heter nå Mike Mangini, en mann langt fra ukjent blant trommeslagere. Utvelgelsesprosessen og tilhørende auditions ble filmet, dokumentaren ligger ved på DVD, alt til prisen av en vanlig skive. Noe må selskapene finne på for å selge fysiske utgivelser i 2011!

«A dramatic turn of events» skiller seg ikke grovt fra DT's signaturlyd, de er tunge, kreative og presise som få, og jeg opplever faktisk at de med denne skiva har tatt enda et steg i retning lyttevennlighet. Dette merkes ved at man på sett og vis «kjenner igjen» andre band, dog uten at de har etterlignet noe som helst. Jeg hører trekk av Jethro Tull. Jeg hører ZZ-Top fra åttitallet, jeg hører Rainbow, Queen og Yes. Men allikevel ikke. Det er kjempespennende!

Bærende kraft er Joe Petrucci, en strålende gitarist, Rainbow var nevnt her, teknisk sett er vel Petrucci i klasse med gitarhelten Ritchie Blackmore, men fantasien og skalakunnskapen mangler mye for å nå opp til kreativitetsnivået til nevnte herr Blackmore. Dette betyr at til tross for spennende låtmateriale, blir fremføringen til tider litt statisk. La dog ikke det skremme deg, jeg storkoser meg med denne skiva, i mine ører en av de aller beste Dream Theater har gjort i sin lange karriere.

Lydmessig er DT bankere, denne har dynamikk og trøkk, detaljer og liv. Selvsagt ikke på nivå med skiver fra ECM, Stockfisch og Rainbow studio i Oslo, men allikevel. Lyden på denne skiva er om lag så bra det blir i denne sjangeren. Flott utgivelse!

RAINBOW-SPEIAL! RISING OG DOWN TO EARTH, EXPANDED EDITION *Nyutgivelser på CD*

I sin fortvilelse over et marked i fritt fall, gjør plateselskapene alt de kan pluss litt for å suge noen ekstra kroner ut av fordums suksesser. Dermed har Polydor atter en gang blåst liv i Rainbow's suksesser fra 70 og 80-tallet, ved å relansere innspillingene i såkalte expanded editions. Rett på sak er dette det rene sludder, det består i korte trekk av å presentere tre forskjellige mixer av samme stoff, hvorav minst en av eksemplene er helt ubrukelige til annet enn zapping for moro skyld.

«Rising» var Rainbow's andre studioskive, trommeslager, bassist og keyboardist var byttet ut fra første skive, og vi har et nokså annerledes totalinntrykk. I etterkant kan man vel hevde at dette var Rainbow's beste, spesielt fordi den inneholder den episke låta «Stargazer», den låta er verdt hele skiva alene.

Blackmore var i ferd med å finne toppunktet av sitt geni i denne perioden, alt flyter lett og lekent, han spiller med dedikasjon og fandenivoldskhet, samt skriver låter med spennende harmonier og komplisert oppbygging. Og med en liten vokalist med et voldsomt driv og stor stemme i front, ga de alt i hver låt. Denne gjenutgivelsen har som sagt begrenset interesse dersom du allerede har denne skiva i en eller annen tapning fra tidligere. Lyden er ikke spesielt god, selv om de denne gangen har unngått å mixe den for lokalradiostasjoner, og med det drepe alt dynamisk innhold. Nå skal det sies at ei heller den opprinnelige innspillingen hadde særlig mye dynamikk å vise til, så det er uansett ikke stort å ødelegge. Den låter relativt tidstypisk også på denne gjenutgivelsen, med et nokså magert lydbilde, uten nevneverdig audiofilit utbytte. Men om du ikke har den fra før, løp og kjøp, dette er et vitnesbyrd over en musikalsk æra, intet mindre. Rainbow ble vel aldri bedre enn dette.

På et eller annet tidspunkt i sin karriere må Ritchie Blackmore ha kommet på at det å være en god musiker ikke var nok, han ville bli rik. Nå kan man vel anta at Deep Purple hadde generert en rimelig bankkonto, men uansett ville gitarhelten videre inn i de kommersielle irriganger. Ergo byttet han ut Rainbow bit for bit til de var en ren kommersiell satsning, og «Down to earth» var første skritt på denne veien. Kortere låter med catchy refreng var tidens melodi, og for første gang benyttet han coverlåter som singel for å komme oppover på listene. Han hadde da også en viss suksess med denne formelen, «All night long» fra denne skiva ble vel deres største hit.

Han hadde byttet ut Dio med en ukjent stemme, men gudene skal vite at også Graham Bonnet kunne synge! Han beviser det til gangs på denne skiva, men dessverre ble det med denne, da Bonnet og Blackmore var alt for forskjellige, og et videre samarbeide ble umulig. Men skiva de gjorde i lag har øyeblikk av monumental karakter, tydelig hørbart allerede på spor to «Eyes of the world», Blackmore's evner som låtsnekker, og hans stadig mer geniale gitarteknikk og feeling begynner virkelig å dra i samme retning. Det finnes dog ingen «Stargazer» på denne skiva, men magiske øyeblikk er det flust av. En annen ting som markerer et tidsskille for Blackmore er et av bonussporene på denne CD'n. «Weissheim» er hans første rene instrumental, der han utforsker sin ekstreme evne til å spille langsomme, såre melodilinjier med sin lynraske teknikk og kreative skalavalg. Denne låta var opprinnelig B-siden på en single, nå får vi endelig sjansen til å høre hans fantastiske feeling som ren instrumental, han flommer over av feit gitarklang og teknikk av en annen verden. Dette ble jo senere et varemerke, og han utviklet teknikken til det ekstreme fra denne noe forsiktige starten.

Lydmessig er heller ikke denne utgivelsen noe å rope høyt om, men skiva står som ei påle også i 2011, om du ikke har denne fra før, er det lite å vente på. På skiva etter denne slengte han mesteparten av sine musikalske ambisjoner i dass, ansatte en fløtepus i stedet for en sanger, og historien gikk sin gang helt til Deep Purple gjenoppsto og reddet æren for en av vår tids største gitarister. ☺

Nyutgitt KLASSIKER

Etter fjorten år er Vidar Busk & His True Belivers gjenfødt.

En remastret klassiker – endelig på vinyl – har nådd konfirmasjonsalderen!

AV JAN MYRVOLD

Jeg mener å være på trygg grunn når jeg påstår at en av norsk populærmusikk viktigste utgivelser ble utgitt i 1997, av den gang 27 år unge Vidar Busk fra Langesund og bandet hans His True Belivers. Albumet vi snakker om er selvsagt «Stompin' Our Feet With Joy».

Da hadde Busk faktisk allerede vært profesjonell musiker i ni år allerede, og var ansett som et ekstraordinært talent langt utover det vanlige. Men han led som resten av de fleste som befattet seg med sjangeren at det fantes tilnærmet null interesser i en samlet platebransje for den type «å forgagne» uttrykk. Å oppsøke for eksempel Warner Music (eller WEA som det het den gang) med en demo inneholdende blå toner

kunne i beste fall resultere i manusgrunnlag for en oppfølger til saga om Brian Epstein, Decca og de fire scousere. Herregud – Stevie Ray Vaughn hadde jo vært død i syv år allerede! Og tilsynelatende musikkbransjens interesse i graven med den spedlemmede texaneren.

Heldigvis for Busk – for ikke å si alle bluesinteresserte i kongeriket – kom der inn en apotekersønn fra det særdeles rurale Norge, med kofferten fylt av visjoner og handlekraft. Nå vet jo alle som har lest Keith Richards' selvbiografiske «Life» at individer med nær tilknytning til den farmasøytiske industrien lett får innpass i musikkbransjekretser. Men den unge Eric Malling hadde ingen usunne baktanker,

bare velutviklede evner innen nettverksbygging det norske bluesmiljøet åpenbart trengte, og uten Mallings pågangsmot og Busks tidligere arbeidsgiver i USA - Rock Bottom (med døpenavn David C York)- hadde dette albumet aldri sett dagens lys. Malling forstod at dersom Busks genuine så vel som geniale talent skulle åpenbares for massene, måtte de ta saken i egne hender og de riktige ressurspersoner mobiliseres. Fåglarna vet hvordan Busks karriere hadde utviklet seg uten Mallings målrettede anstrengelser!

TRANG FØDSEL

Etter en del uventede problemer og sykdom i Busks nærmeste familie så egentlig prosjektet ut til å havarere før det startet, men dette kan dere lese mer utførlig om i denne nytutgivelsens cover, elegant ført i penen av mogul Malling selv.

I kortversjon ble de fleste av låtene innspilt i Cross Studio i Kristiansand og de resterende i Silvertone, Oslo. Begge steder med Johnny «Guitar» Augland som produsent. De respektive teknikere Alf Emil Eik og Rune Jørgensen skal selvsagt ha full kreditt og honnør for jobbene de har gjort.

Augland bidrar for øvrig med både gitar og piano på flere av albumets 12 kutt. (Opprinnelig ble det trykket bare et par hundre eksemplarer på vinyl, som folgelig har vært svært ettertraktet av samlere i alle årene etter. Den originale CD-versjonen hadde 14 kutt. På den nytgitte CD-versjonen er det i tillegg lagt til fir såkalte «bonus-kutt».)

Ellers består besetningen av den den gang kun 22 år unge Arne Fjeld Rasmussen på munnspeil. Et ekstraordinært talent, som Rock Bottom med fullt alvor allerede den gangen plasserte på nivå med Rod Piazza, William Clarke og Kim Wilson! Mr York uttalte seg med en viss tyngde, da han selv ikke var hvem som helst på samme instrument.

Trommeslager Martin Windstad, var ikke stort eldre med sine 24. Også han et supertalent med stor dedikasjon til musikken. Han er en fryd å høre på dette albumet, hvor han finner den hårfine balansen mellom det dynamisk frivole og det absolutt kontante hele veien gjennom. Aldri for voldsom, aldri helt borte fra lydbildet.

Bare Rune bassist Rune Endal med sin lange fartstid fra show- og revybandet Vazelina Bilopphøggers og ellers de som var å regne med innen seriøs blues i den perioden, var vel den eneste av gjengen som slapp å legitimere seg ved bardisken.

AUTENTISK

Kanskje er det dynamikken mellom den ungdommelige rast og fryktløshet mikset med Augland og Endals rutine som er suksessformelen for den ufattelig autentiske sound og energi som har tatt plass nede i rillene på «Stompin' Our Feet With Joy». Det låter rett og slett rått og upolert, men med briljant musikalsk håndverk fra samtlige involverte. Og de spiller sammen. Eller mer treffende – de leker sammen!

Reutgivelsene av både CD og vinylversjonen har gjennomgått en remastring, og dette har gitt et visst løft, hvor jeg sitter med en opplevelse av mer rom og luft, uten at det på noen måte virker mer polert eller «forskjønnnet».

Albumet er på flere områder et tydelig vannskille i norsk blueshistorie. Ikke bare er de aller fleste av låtene originalskrevet for selve verket av York og Vidar Busk selv. Dette er noe helt annet enn hva vi her til lands stort sett var vant med – halvdaffe shuffle-versjoner av gamle standarder. Allerede i sin solodebut viser Busk at han ikke vil låse seg fast i en bestemt sjangerbås, og stenker albumet her og der med improvisasjoner fra flere beslektede stilarter. På toppen av dette viser han seg også som en eminent sanger, med uhyre treffsikker timing.

Sjangerutfordringer og brobygging mellom forskjellige stilarter har vel vært selve varemerket for Busks senere utgivelser, hvor hans har tatt mange uventede vendinger. Han har aldri sett poenget i å gjenta en suksess bare for suksessens skyld. Men det har hele tiden vært en nerve av blues i det han har drevet med, om enn ikke helt slik tradisjonalist mener det nødvendigvis bør være.

Men tradisjonalistene og et anseelig antall andre musikkglade nordmenn kastet seg over «Stompin'» allerede da de første kopiene – ennå varme rett fra presseriet – ble lagt ut for salg på Notodden Blues festival '97. Så mange at albumet fikk rett inn på VG-listen i første uke i salg! Totalt endte vel salget i første runde på nærmere 10 000 eksemplarer, noe som må være bortimot norgesrekord for en indie-utgivelse uansett sjanger. Og gjettest hvem som ringte noen uker senere og gjerne ville gi ut neste album (og de etter der igjen)? Mon tro det ikke var Warner Music?

KONFIRMASJON

Undertegnede har ved flere anledninger vært med på lasset til både nærme og fjerne spillesteder sammen med Vidar Busk og andre artister fra Blue Mood-familien. Dette har gitt meg et godt innblikk i hvor allsidig Busk kan være som musiker. Egentlig finner jeg han som selve definisjonen på – eller et epitom – for substantivet «musikk». Gi Busk en Fender eller en Gibson, gi han en Marshall eller Bad Cat å plugge den i, og det blir umulig å se hvor de ulike elementene går over i hverandre. Alt later å smelte sammen til en felles substans, en slags høyere enhet det er umulig å skille fra hverandre igjen. Derfor vil det være helt feil å prøve å sette rammer for hva Vidar Busk skal spille. Vidar Busk er for musikk det Odd Nerdrum er for malerkunsten, definitivt en bohem, og kanskje et element av «enfant terrible» i seg.

Såpass bør folk tåle, og heller bare glede seg over at gjengen nå har gitt alle som ikke var der når den klassikeren ble født, nå har stående invitasjon til konfirmasjonen. Og best av alt – det er du selv som beholder gaven! ☺

Hauk

Fysikk på roterommet

Jeg traff en gammel kompis forleden, en jeg hang mye med i ungdommen, den gang vi eksperimenterte med bygging av høyttalere og justering av azimuth på lurvete kassettspillere. Vi startet umiddelbart mimringen.

- Husker'u den gamle Akai'en jeg hadde?
- Jaggu gjør jeg! Den va'kke så gæren den!
- Litt slapp i bassen var'n jo, men...
- Joa, men den spilte jo bra på tung rock og sånn..
- Visst gjorde'n! Husker'u da Zeppelin 3 kom ut?
- Var'e ikke da vi hadde rappa vin av far din?
- Visst var'e! Men du!
- Ja?
- Jeg må legge samlinga mi på harddisk nå.

Kjærringa vil ikke ha alle skivene mine framme. Aner'u åssen jeg gjør det?

Jeg kom brutalt tilbake til virkeligheten. Virkeligheten i år 2011 er at vi kvitter oss med fysiske media, og lagrer musikken vår på et eller annet diffust sted vi ikke helt skjønner. Det var en gang at vi kunne se nåla skli rundt i rilla, vi kunne undre oss over at den lille nåla kunne lage stereosignal, vi kunne stusse på hvordan det var mulig at det kunne finnes så mange detaljer og lyder ut av svart plastikk. Men allikevel, det var noe fysikk og noe mekanikk, og det gikk an å fatte, selv om det var imponerende på sitt vis. Det er for pokker imponerende enda!

Men nå! Det er ille nok at det er små høl og topper i ei slett skive med sølvfarge, avlest av en eller annen laser med en eller annen sjukt mikroskopisk bølgelengde med der tilhørende farge, men nå er jo selv de fysiske greiene på vei inn i glemselen. Tross alt hadde vi på sett og vis akseptert en verden der musikken var en endeløs remse i retning av 0100111100100100010001000000111111001010101010001001010010101, det er tross alt ca 95% matematisk poesi i det, faktisk.

Så får vi heller leve med det da, at de siste 5% er pur, jævla magi, for tross alt kan man sikkert se høl og topper i plata dersom man har sterk nok lupe. Så noe fysikk fantes der fortsatt. Vi måtte gå i butikken, eller i det minste på nettet, og handle en greie, vi fikk en ting å holde i, vi fikk bilder, tekster, navnet på produsenten, gitaristen og trommisen, takksigelser til familien og gud, og alle smågreiene som var

kult å vite når du lytter på popquiz.

Men nå? Vi oldiser må forholde oss til et medie som flyr i løse lufta, greier uten bevegelse, de kaller det wav og flac, det høres ut som bølger og vingeslag, spør du meg. Men i virkeligheten er det bare en rekke enere og nuller det også, men ingen kan se hvor de er. De bare er der når du sitter med din iPhone og putter fingeren på den følsomme glassplata. Men da er de ikke der hvor du kan se dem! Neida, da er de et annet sted, men ingen kan si hvor de eksakt befinner seg. De kan være i Egypt for min del, dypt nede i kjelleren under Kheopspyramiden for alt jeg veit, allikevel er de der, ja, akkurat der, i det fordømte øyeblikket din finger

tøtsjer glassplata på mobilen som snakker trådløst med nettverket ditt! Brått står de i stua di, fra gud veit hvor, og synger sine gamle sanger som om det er det mest naturlige i verden for levende artister å ligge lagret i en pyramide til evig tid. Eller til det ikke er bruk for lagring lenger, fordi all verdens musikk blir podet inn i lillehjernen din ved fødselen.

Så der er vi nå altså. Vi er der man ikke behøver vente mer. Vi behøver ikke fikle LP'n ut av coveret, glinsende svart og urørt av menneskehender, vi har ingen spenning med å høre hva favorittbandet ditt har brukt de siste 4 årene til å pønse ut. Ei heller behøver du legge den lille sølvplata i skuffen, se maskineriet svelge, se pila lyse opp for spor 1, høre de første tonene og kjenne hjertet slå. Nei, nå skriver du «Neil Young» på Spotify, hele samlinga hans dukker opp, trykk på en av låtene, og han er der. Kanskje kan du se et lite bilde av coveret, men hvem spilte egentlig trommene den gangen?

Atter en gang tar vi syvmilssteg bort fra eierglede, romantikk og dveling, i stedet har vi fått alt, men det er også alt vi har. Det fordømte med å ha alt, nemlig, er at dermed er det intet som har verdi. Jeg husker hvordan jeg jobbet for min første LP. Jeg brukte en hel sommer på leiting etter flasker nok så jeg kunne sykle ned til sentrum og handle Uriah Heep's Sweet Freedom. For en seier! 30 øre for en flaske, ti flasker 3 kroner, 110 tomflasker for en LP.

I dag hørte jeg gjennom en strålende skive med Clapton og en eller annen trompetist på Spotify. Det er sikkert en strålende skive, men jeg bryr meg ikke. Jeg fikk den uten å reise raua fra stolen, jeg bare trykte inn bokstavene c-l-a-p-t-o-n i søkefeltet, og der var'n. Verdiløst. Ingen følelse av seier

og stolthet. Ingen eierglede. Som du ser aner jeg ikke hva trompetisten heter en gang. Langt mindre aner jeg hvem andre som spilte på den skiva. Nei, der ser du. Skiva? Det var ingen skive! Det var bare en rad enere og nuller som tok turen fra Kheops via en satellitt i verdensrommet og inn på mitt kontor på kortere tid enn det tok meg å klemme ut en fis. Jeg behøvde ikke justere azimuth på musa da jeg slapt justerte opp det digital volumet heller.

-Veit du hva? Sa jeg til kompisen min, -det er hundre måter å spille fra harddisk, men jeg skjønner ingen av dem, og neste uke er det sikkert hundre til som er bedre, billigere, smartere og enda mer uromantiske. Rett over gata ligger en Rema-sjappe, nå rusler vi dit en tur, tar med 4 jævla six-packer med Aass gourmet og drar hjem til meg. Der har jeg en tung, deilig platespinner, rørforsterker, horn og kabler som er dyrere enn striper med kokain. Og 6 meter plater fra den gangen musikk var noe å ha. Den gangen, kamerat, var'e tjuveri å gå inn i sjappa å hente skiva uten betaling. Nå anses det som smart.

Jeg veit ikke, jeg, kompis, om jeg vil dit. Jeg vil fortsatt åpne mitt gamle cover og undre på om Tina Turner hadde truse under den sjukt korte kjolen. Og akkurat det vil jeg diskutere med deg etter den første six-packen utpå kvelden en gang!

Vi tittet over mot Rema. Sola skinte kjølig gjennom disen fra en kjølig oktoberhimmel, det var lørdag, det var ingen kone i heimen, og jeg hadde vunnet 7000 på hest.

-Jeg spanderer, til og med! fullførte jeg.

Han gliste. -Trur jeg driter i hele harddisken, jeg. Det er andre harde greier jeg er mer opptatt å beholde!

Så gikk vi. Over gata på rødt. Det er så deilig å være rampete selv om du har fylt 50! Og Tina Turner hadde ikke truse på det bildet, jeg lover! ©

-Hauk

"Det man har forsøkt med 10X5 er å lage en pickup for massene. En pickup som er det naturlige valget om man ønsker å oppgradere fra f. ex. Ortofon OM-5 eller Audio Technica AT-95E. Det har de lyktes med. Til de grader! Dette er helt klart et av de beste alternativene i prisklassen under fem tusen kroner."

Gunnar Brekke - Fidelity 48

www.plsn.no

**Dynavector
10X5**

AUDIONORGE

Stedet for ekte HiFi-elskere...

Audio Norge takker alle besøkende ved Hortensmessen og ser frem til et gjensyn!

Ta kontakt for demo.

www.audionorge.no
post@audionorge.no
tlf. 977 90 427

**Rockport Technologies - Soultion - MBL - Tidal Audio - Kondo - Oracle Audio Technologies -
E.A.R./Yoshino - ZYX - Transparent Audio - Renaissance Audio - Oyaide - Copulare**

Ren SPILLEGLEDE og masse UTSTYR

En spiller for alle digitale medier – 3D film, nettverk avspilling og CD inkludert DVD Audio og SACD? En spiller med en lydgjengivelse fra CD som er hørbart bedre enn gårsdagens referanser, og som koster under 10 laken!

Denne gangen tester vi Cambridge multispiller i budsjettreferanse anlegget – og først og fremst er det musikkgjengivelsen vi konsentrerer oss om!

AV ANDERS ROSNESS

Jo da, vi testet Oppo BDP-95 i forrige nummer, og konklusjonen var at det faktisk er et spennende alternativ til din gamle CD-spinner med sin gode og engasjerende lyd. Allerede har den en konkurrent fra Cambridge med betegnelse Azur 751 BD. Vi har helt fra starten skrytt av CD-spillerne deres – så spørsmålet er om denne multispilleren kan følge opp denne tradisjonen.

UTSTYR

En komplett beskrivelse av denne spilleren ville oppta plassen til et par tre gjennomsnittstester i Fidelity. Det sier sitt at manualen er på 40 A4 sider - så her kommer kortversjonen.

Avspilling kan foregå fra, foruten CD, DVD og Blu-ray, nettverk eller USB i de fleste vanlige formater som MP3, Flac, AVI, MOV og MKV (dessverre ikke AAC). Mer moro er at DVD Audio

og SACD (til og med HDCD – remember?) også fungerer på denne spilleren – sjeldne, men særdeles vellydende. Fronten på Azur 751 er overstrødd med kjente og ukjente logoer og betegnelser som for eksempel Blu ray 3D og BD live for å nevne to. Baksiden er relativt fullspekket: Nettverktilkopling, 2xHDMI Video ut (kompositt) IR fjernkontrollstyring, USB (også en på fronten), digital ut (optisk og koax), RS 232C PC

kopling, 7.1 analoge utganger samt stereo ut – dog ingen balanserte. Det har derimot Oppo som vi er temmelig sikre på at bruker den samme digitaldelen som 751. Cambridge får du heller ikke sonefri og den mangler volumstyring på utgangen, men for øvrig er mye likt.

På forsiden er det velkjent layout som jeg kjenner den fra tidligere Azur-produkter. Men i tillegg kommer en knapp for valgfri filtrering – linear phase, minimum phase og steep, samt en USB. Til nettverkstilkopling medfølger en WiFi dongle – den fungerte utmerket i husets åpne nettverk etter at jeg enkelt konfigurerte den. Apropos konfigurere, ved første gangs oppkopling kommer det opp en set up wizard hjelp som greit tar deg gjennom prosedyren.

Digitaldelen er altså utstyrt med hele 5 stk Wolfson WM8740 DACer – 24 bit/192 kHz og Anagram Technology Q5 192 kHz upsampler for samtlige 30

kanaler. Ellers er det ting som strømforsyning og analogdel vi mistenker Cambridge for å være særdeles flinke med, jmf. budsjettpreferanser som holder følge den dag i dag. Og den skuffer heller ikke. Totalt sett må man si at Azur 751 ser ut som en suveren pakke til prisen – kr 7000.

LYDEN

En av de mest imponerende egenkapene til dette produktet er faktisk oppstartstiden. Du legger i en plate, og på bemerkelsesverdig kort tid har Azur 751 funnet ut hva det er, og starter avspillingen. Etter å ha levd med Marantz i en del år starter SACD avspilling flere sekunder før jeg er vant med! Små, men hyggelige overraskelser. Spilleren var ny da jeg mottok den, så flere dager med innspilling ble innvilget før seriøse lyttetester startet. Til sammenlikning av CD avspilling har jeg anvendt AB testing med budsjettpreferansen Music Hall cd35.2 som koster ca kr 8000 men som altså kun spiller vanlig CD. Også Oppo BDP-95 har vært vurdert, og som du kan lese av testen i forrige nummer går mange av de lydmessige kjennetegn igjen. Jeg fant at den beste lyden faktisk var med filteret innstilt på linear phase og med funksjonen Pure Audio valgt fra fjernkontrollen. Den skrur av bildeprosessen, noe som resulterer i en anelse bedre oppløsning.

ANE BRUN – (IT ALL STARTS WITH ONE)

Cambridge får fram den litt dystre, vakre og mørke stemningen på hennes nye plate på utmerket vis. Her er det masse informasjon nedover – og det fungerer meget bra. Lyden er ørevennlig og grunnleggende behagelig, men også entusiastisk og levende – noe jeg kjenner godt igjen fra Cambridge CD-spillere jeg har hatt til test tidligere. Gjengivelsen er lett å like med en kraftfull bass og lett avrundet diskant. Ved å skifte til et slakere filter – linear phase, åpnes noe i toppen, men diskanten er uansett ren og klar og godt definert, bare litt knapp i stilling steep. På denne innspillingen framstår allikevel Music Hall som noe bedre definert gjennom hele frekvensområdet – særlig på vokalen – men det kan også høres ut som om den er noe lysere i klangen totalt sett.

JAN E. KONGSHAUG (ALL THESE YEARS)

Dette låter kjempetøft med Cambridge. Her er det full pupp med tung bass – hør forresten på den svære basstromma til Per Oddvar Johansen på spor 1 (Pat)! Bare å skru opp, dette er gøy å spille høyt! Det svinger av denne skiva og de rytmiske genene Cambridge er kjent for kommer til sin fulle rett. Dog kan det kanskje renne litt over inn i mellom, for eksempel spor 6 (A little kiss) blir nok en anelse overentusiastisk. Her strammer Music Hall til noe, og nyan-

serer det hele en anelse bedre uten å bli analytisk eller kjedelig for den del.

SACD lyder særdeles flott på Eric Bibbs Opus 3 innspillinger, og også Miles Davis Kind of blue og RCA klassiske Living Stereo går tett på master tapene. Flott! Men altså rock og trøkk: Jeff Beck anbefales på det varmeste. Det blir liv i stua med hans utrolige Why Else album. Spor 3 og 5 setter hele kåken i svingninger – for en live følelse! Litt ZZ Top og Led Zeppelin er heller ikke å forakte, og kvelden blir til natt når Black Stone Cherry og Porcupine Tree havner i skuffen.

VIEL SPASS!

Og resten av familien får også sitt fra denne spilleren. Filmer kjører jeg i stereo og det fungerer utmerket. Også konsertopptakene blir revitalisert – både bilde og lyd står fram som all time high i stua mi – jeg har riktignok ikke testet toppspillere av denne kategorien. Alt budsjetttstyr jeg har prøvd utklasser den rent audiovisuelt!

Streaming og avspilling fra min iTunes konto over trådløst nettverk overrasket i mange tilfeller positivt med sin lydkvalitet. Her er Cambridge tonale karakter nesten med å hjelper fram lydkvaliteten. Til slutt kan det konkluderes med at SACD lyder organisk og troverdig – men at noen konvensjonelle CD-innspillinger tilsynelatende ikke står tilbake her. Bravo!

KONKLUSJON

Denne spilleren gjør det aller meste riktig, og har med sin tiltalende og engasjerende lyd potensial til å få fram rockeren i de fleste av oss. Hvis du er glad i bass og solid fundament i gjengivelsen er den et funn. Også for deg med litt lys eller sjenert høyttalerlyd er den kanskje nøyaktig hva doktoren vil anbefale. Hvis du derimot er ute etter mikrodetaljer, luft og gjennomsluktighet og spiller mest klassisk og annen akustisk musikk fins det alternativer. Den balanserte Oppo BD95 er nok en av disse.

For alle kjøpegale teknofreaks – og for alle musikkelskere som også ser en film i ny og ne – Cambridge Azur 751 er et kjempekjøp. Den fungerer supert til alle musikk og bildeformål og har liten konkurranse opp til kr 10000 (unnatt vinylplatene dine da), og i denne testen viser den med sin musikalitet og spilleglede i to eller flere kanaler at den kan konkurrere med de beste spillerne i klassen. Og den kan erstatte flere apparater i den akkumulerte haugen en del nå har samlet på seg. Formatkrigen har jo tross alt pågått en stund, så rackene våre er i ferd med å nå uanede høyder! På tide å rydde opp? ©

Pris: kr 6 998
Importør: Hi-Fi Klubben

3 liter musikk

Mini. Alle har hørt om, sett og kanskje kjørt en bil med det navnet. Og erfart at bilkjøring kan være enkelt, fartsfylt og moro, selv om alt utenom speedometeret er miniatyrisert. Kanskje er det slik i hi-fi verdenen også?

AVANDERS ROSNESS

Flere av høyttalere i Imagine serien fra PSB har vært testet i Fidelity de siste seks årene med meget godt resultat. Det er tydeligvis noe disse kanadierne, med designer Paul Barton i spissen, gjør riktig, siden PSB Imagine Series er blitt en såpass stor suksess verden over. Når vi nå tester Imagine seriens minste blir spørsmålet om den kan sette en ny standard for prisklassen? Med sine 23 cm høyde og 4 toms bass/mellomtone element er det en ekte mini. Med et totalvolum på 3,1 liter er de derfor særdeles fleksible når det gjelder plassering – det gir den sikkert noen ekstra poeng blant potensielle kjøpere.

Imagine serien er smart og gjennomtenkt til minste detalj, og konstruert rundt et fåtall elementer og moduler som brukes i forskjellige konstellasjoner. De er tenkt anvendt både til hjemmekino og hi-fi, og skal derfor kunne kombineres på forskjellig vis. Som de fleste kjenner til er forutsetningene for slikt et felles tonalt lydavtrykk – en lydmessig homogenitet som gir sammenhengende og konsistente lydbilder. Det mest karakteristiske for serien er diskanten som går igjen. Den har en 1 tom titaniumsdome opphengt i gummi som deles ved 2200 Hz, noe som gjør at lilleputtene er oppgitt til å tåle forsterkere på opp til 150W. Mellomtone/bass elementet på 4 tommere har membran av støpt polypropylen og er utstyrt med en hard støvhette. Bassrefleksporten har avrundet åpning på baksiden av kabinettet.

Baffelen er lekkert buet med en karakteristisk fordypning på midten, mye er gjort for å stoppe resonanser og stående bølger, samt gi homogen spredning. Kabinettene er avrundet begge veier slik at rette vinkler og parallelle flater er totalt eliminert - noe som pleier å slå positivt ut lydmessig, men vanskelig å få til i denne prisklassen. Imagine Mini er utstyrt med forsenkede og skjulte terminaler av god kvalitet, og fire plast/gummibein som gjør dem lett å plassere. (Tror at spesialsokkel vil gjøre seg utmerket her!) Høyttalerne tar seg like lekke ut med front som uten. Lyttetestene foregår alltid uten front av lydmessige hensyn – også Imagineserien forbedres av dette. Selv om en diffusor (med PSB logo) også beskytter domene bør man se opp for klåfingrede barn. Slike blanke kuler ser uimotståelige ut for dem...

LYDEN

Samtidig med høyttalerne kom den nye Ane Brun plata inn i heimen (It all starts with one), et programmateriale som kler disse høyttalerne utmerket. Man forbløffes umiddelbart av den enorme lyden disse småhøyttalerne kan reproducere! Etter hvert avsløres at nettopp dette førsteinntrykket skal holde seg gjennom hele testen, uansett musikk. Imagine Mini låter nemlig stort – ja, større enn mange adskillig mer omfangsrike konkurrenter. Imponatoreffekten er formidabel – igjen er det duket for – "det er vel den gulvstående vi hører på?" (Nei du, den fungerer bare som sokkel!). Og den demonstrerer på forbilledlig vis fordelene med en liten høyttaler: Plassering er ikke kritisk for lydgjengivelsen – gitt at det finnes en bakvegg innenfor en meter – og at du har fri sikt til diskanten – thats it. Konevnnlig - you bet! Og begrensningene – i form av mangel eller forvrengning i bassområdet – og ditto lydtrykksproblemer – er ikke av det slag man har blitt vant med fra slike småtasser. Faktum er at de spiller bemerkelsesverdig rent og åpent – og med en god forsterker (som de i høyeste grad fortjener) også med masse autoritet og flott klangbalanse. Igjen må vi gratulere PSB med en høyttaler som henger usedvanlig godt sammen lydmessig fra bunn til topp, ingen defrefrekvensproblemer kan detekteres. Titaniumsdomen er rask og ufarget og imponerer stadig med sin

suverene kombinasjon av definisjon og nøytralitet. Dessverre var ikke Dali Menuett tilgjengelige under testen, men jeg tror disse to høyttalerne kniver om nettopp tittelen "minst farget lyd fra under 5 liters kabinett"!

Gitt det gode førsteinntrykket ble fristelsen for stor til å beherske seg når det kom til programmateriale. Og imponatoreffekten vedvarte! Jeff Beck, Dvoraks niende, Griegs A moll, Mahler (!), Weather Report og Mathias Eick – mang en sokkelhøyttaler har gått på snørre med disse testsporene – men miniene tar dem på strak arm. Bassen er oppgitt til å falle (med 10dB ved 48 Hz, -3dB ved 53 Hz) noe som bekreftes av materialet. Men siden du langt på vei slipper den frekvenskullen som er blitt så vanlig ca 50 – 100 Hz høyere oppe, nyanserer den bassinstrumentene fint. Den kan dessuten skape mye bevegelsesenergi siden basset elementet har et langt, men kontrollert, utsving. Mellomtonen er nok dog den viktigste grunnen til vår begeistring. Den er dynamisk og detaljert på en måte man ikke hører hver dag i budsjettprisklassen – og den skaper illusjonen om store rom og lydbilder. Det særdeles viktige grunntoneområdet står som en pæle – for eksem-

pel trompeten til Mathias Eick – som verken mangler trøkk eller nyanser – fenomenalt! Selvfølgelig finns det begrensninger - ved kraftige crescendoer kan den bli litt kortpustet, noen kvinnestemmer kniper litt oppover i frekvens, og litt annet pirk - men det opptrer lenge etter at du har forventet at nettopp

dette skulle skje. Ordet naturstridig er brukt hele tre ganger i notatene – det sier vel egentlig sitt! Forklaringen finnes i det resonansfrie og flotte kabinettet, de grunnleggende gode elementene, og ditto defefilterer.

Dessuten er den utpreget lyttervennlig i sin grunnleggende natur. Med litt mer allment materiale som visesang og akustisk jazz oppstår en koselig og vennlig atmosfære i stua. Godmodig er også et adjektiv fra lyttenotatene – og den lyder distinkt og tydelig også ved lave volumer. Det ble ikke så mye kinolyd under testen, men det tar jeg for gitt at den vil takle på strak arm. Og dialogen skulle være rimelig godt ivaretatt. Et forbehold gjelder forsterkning. Man bør ikke fristes til å spare for mye penger i den enden – en riktig god en (eks NAD, Rotel, Xindak eller helst Aura Note, Hegel H70 eller Abrahamsen v 2.0), vil utgjøre veien til full tilfredshet her.

KONKLUSJON

Danmark og England er kjent for høyttalerprodusenter som lager små og uforskammet gode høyttalere til gunstige priser. Nå har flere land meldt seg på, og Kanada er at av disse. Som Mini bilene (opprinnelig fra British Leyland, nå BMW ironisk nok) er PSB Imagine Mini en usedvanlig sjarmende liten tass som oppfyller de fleste krav man kan stille – gitt pris og størrelse. Faktum er at disse produktene gjør alt det store kan, med like stor entusiasme men med en ørliten kvantitativ reduksjon. De får fram smilet på tross av – mer enn på grunn av. Den bekrefter dermed inntrykket vi har av at markedets bedre høyttalerkonstruktører er blitt stadig flinkere til å balansere de fysiske lovers begrensninger. Er du ute etter små høyttalere med stor lyd (hvem er ikke det?), bør du høre disse kanadierne. Til prisen er de et virkelig funn! For bare få år siden ville Imagine Mini vært en umulighet – du bør kunne deg å høre dem. ☺

Pris: kr 4 995 (par)
(kr 5 495 i pianolakk – hvit /sort)

Importør: Interconnect

God DAC!

Den nyeste Oppo multispiller har samme Dac-chip som de beste rene digitalkonverterer til samme pris. Og låter nesten like godt.

AV ARNE CHRISTIAN DAMHAUG / ACHRI-D@ONLINE.NO

For halvannet år siden hadde jeg Oppo BDP-83SE på besøk og det var spennende å få den nyere og potensielt enda mer skarpskodde broren Oppo BDP-95EU på besøk. Spilleren kan nesten alt og bruksmanualen er på hele 90 sider – så her er det mye en kan sette seg inn i.

Først installerte jeg den i hjemmekinoanlegget vårt og satte den opp ved hjelp av menysidene. Etter min mening kan man ikke sette den opp skikkelig uten monitor. Jeg klarte å få satt opp Blu-ray og SACD prioritet uten å koble den til TV-skjermen, men det var vanskelig – med monitor går det som en lek og jeg tror neppe produsenten ser for seg at noen gjør slikt uten en monitor. Vi så på et par filmer og dokumentarer (kun DVD) og lyd-bilde kvaliteten var svært god – i vårt hushold er denne spilleren mer enn god nok.

Streaming og avspilling fra USB-minnepinne eller USB-HD var rett frem og jeg

synes lydkvaliteten over hjemmekinoanlegget var tilfredsstillende.

Etter et par dager flyttet jeg den ned i hovedanlegget med en viss forventning. Oppo BDP-95EU har samme DAC chip som Calyx DAC 24/192 som jeg har hatt i anlegget en tid og det var spennende å sammenligne de to. Jeg spilte igjennom de samme Blu-ray, SACD og CD diskene som da jeg prøvde Oppo BDP-83SE. Den gang var jeg ikke helt fornøyd og syntes kanskje at den hadde litt for høyt støynivå samt at presisjonen var for dårlig. Jeg forsøkte ikke USB og streaming i hovedanlegget.

Musikk eksempelen gjorde det raskt klart at dette er en meget god spiller. Sammenlignet med Calyx er det lite å utsette på ytelsen. F eks 3. sats av Mahlers 2 symfoni dirigert av Fischer (Channel Classics CCS SA 23506. 2 CD/SACD) fungerte svært bra og det eneste jeg kan sette fingeren på er litt mer hvit støy fra Oppo BDP-95EU enn fra den særdeles tyste Calyx. Klang, og

presisjon var til forveksling likt, mens den muligens ikke var så dynamisk som Calyx. Elgars "Complete Songs for voice and piano vol. 1" inneholder mye fin musikk (Channel Classics CCS SA 27507. 1 CD/SACD). Stemmer og piano ble godt gjengitt, men vislelydene – spesielt sopranen - hørtes litt kunstigere ut fra Oppo BDP-95EU enn fra Calyx, men fortsatt mer enn godkjent. Og igjen er den kanskje litt mindre dynamisk enn opponenten.

Oppsummert er Oppo BDP-95EU en svært god spiller enten den brukes i et hjemmekinoanlegg eller tar plassen i et dedikert musikk anlegg – og hadde jeg vært på markedet etter en slik spiller er det stor sannsynlighet for at jeg hadde endt opp med nettopp Oppo BDP-95EU. ©

Pris: Kr 9 995 + kr 700 for "sonefri" DVD og Blu-Ray
Importør: Noble Management AS

NYHET! DEFINITIVE TECHNOLOGY MYTHOS ST

// VERDENS MEST PRISVINNENDE
HØYTTALERPRODUSENT!

// HI-END DER BÅDE LYD, BYGGEKVALITET OG KOMPAKTHET TELLER!

// INNEBYGGET 300W SUBWOOFER SOM ELIMINERER BEHOVET FOR SUBWOOFER

// AKTIV 6x10" RACETRACK KARBONFIBER ELEMENT KOPLET MED TO PASSIVE 6x10" ELEMENTER; SAMME MEMBRANFLATE SOM ET 15" ELEMENT

// 135CM HÅNDPOLERT SORT ALUMINIUMSKABINETT

// BASEPLATE I POLERT GRANITT FOR EKSTREM STØDIGHET OG EKSKLUSIVITET

// PATENTERT "BALANCED DOUBLE SURROUND SYSTEM" (BDSS)

HJEMMEKINO

★ HIGH-END ★

SOUND & VISION
CERTIFIED and RECOMMENDED

Definitive Technology®
The Leader in High-Performance Loudspeakers®

MED 45 DAGERS RETURRETT
MÅ HØRES OG PRØVES!

KUN 29.990,-

SB12-NSD

// ELEGANT, KOMPACT OG MEGET KRAFTIG!

12" SUBWOOFER // 400W DSP

SVS

KUN 5490,-

BP7006

// HØYTTALEREN DU IKKE TRENGER SUBWOOFER
TIL! ALT I EN HØYTTALER - SPAR Plass!

AKTIV 8" SUBWOOFER MED 2x8" PR

Definitive Technology®
The Leader in High-Performance Loudspeakers®

KUN 9990,-

PROCINEMA 600

// KOMPACT OG ELEGANT 5.1 SURROUND SYSTEM
AV HØY KVALITET TIL FORNUFTIG PRIS!

FÅES I SORT & HVIT // MÅ HØRES!

Definitive Technology®
The Leader in High-Performance Loudspeakers®

KUN 5990,-

www.LSOUND.no

45 DAGER
RETURRETT

7 DAGERS
KUNDE
SERVICE

Forsterkerkupp

Musical Innovation er utvilsomt et pretensiøst navnevalg, men konstruktør og innehaver Roar Malmin har faktisk bevist at høye mål kan nås. Og nå viser han igjen at produktene lever opp til navnet de bærer.

AV HÅKON ROGNLIEN

Historien bak Musical Innovation er lang og kronglete, og i sannhetens navn er det først nå, med dagens produktportefølje, at firmaet har fått en tilnærmet strømlinjeformet profil. Produktene er særs interessante, Malmin har nå hele 3 forforsterkere og 2 effekttrinn i produksjon, i tillegg til et RIAA-trinn med alle rettigheter. Og mer er på gang. Utfordringen er distribusjon. I vårt mikroskopiske marked har Malmin funnet ut at det finnes få farbare veier utenom direkte fra fabrikk til kunde.

HJEMMELAGET!

Malmin har hånd om alle steg i konstruksjon og produksjon, og er opptatt av så stor andel lokal produksjon som mulig. Han tegner selv kretsene, legger dem ut, lager printkortene egenhendig, samt monterer, lodder og tester i eget verksted. Et langt samarbeid med Ulveco på trafoproduksjon har fortsatt med Noratel, da disse kjøpte Ulveco for en del år tilbake. Rett nok har Noratel

måttet flytte deler av sin produksjon til lavkostland, men tror du ikke at Malmin har sine tentakler helt på Sri Lanka også? For noen år siden kjøpte han deler av et konkursbo i Drammen, en av maskinene ble videresolgt til nettopp Noratel. I dag står denne maskinen på Sri Lanka og produserer trafokjerner til blant annet Mi-forsterkere!

Kabinettene produseres også i Norge, nærmere bestemt Horten, men Malmin bemerker dog at halvledere av ymse slag må hentes der den rette kvaliteten er å finne, og så langt han vet, produseres ikke slike i Norge. Men med en så total kontroll over prosesskjeden og «arbeidsstokken» i firmaet, kan så visst Malmin konkurrere med lavkostprodusentene på pris. I vårt stadig mindre marked blir dog konsekvensen at distribusjon består av Posten alene, og lytterommet eventuelt får bli stua hjemme hos konstruktøren. Ryktet selger etter hvert brukbart, Musical Innovation begynner å bli et etablert navn i bransjen.

LANG NATTS FERD MOT DAG

Undertegnede stiftet bekjentskap med Musical Innovation som blodfersk Audio-skribent for rundt 17 år siden, den gang var det så vidt min skrøpelige hukommelse kan erindre Mi 2 og 3 som var nye. Disse produktene lever fortsatt i en del hjem i kongeriket, selv om de ikke har vært i produksjon på omtrent 15 år. Det var vel med effekttrinnet Mi 7 jeg virkelig fikk ørene opp for «Malmin-lyden», dette effekttrinnet er undervurdert, mest fordi det ikke fantes en like bra forforsterker fra samme firma på den tiden. Men gi det en god røpre...!

Nå har Roar Malmin omsider tatt forforsterkerutfordringen på alvor. De tre variantene, Mi 11, 12 og 13 er henholdsvis ubalansert, balansert ut og fullbalansert, sistnevnte er en ren high-end satsning med passende prislapp, og jeg antar Fidelity på et eller annet tidspunkt ønsker å se hvor langt Malmins forforsterkerteknologi har kommet i det herrens år 2011.

Den testede forforsterkeren Mi 11 begynner nå å få et par år på baken, og Malmin forteller at han nå også kan levere en noe nedskalert variant over samme krets. Standardutgaven leveres med en svært avansert, universelt programmerbar fjernkontroll fra Nevo (denne kan styre alt du måtte ha av styrbare enheter i hjemmet), alene har denne fjernstyringen en veiledende pris på rundt 6000 kroner, så vi kan nok anta at denne bidrar til en viss andel av prislappen. På Mi 11 kan denne fantastiske enheten kun styre volumet, kanskje er det da en viss trøst i det faktum at den motoriserte volumkontrollen er av de beste man kan få kjøpt, kvalitativt sett.

Mi 11 har svært solid strømforsyning, to separate trafoer for minst mulig forstyrrelse av signalveien, skjermet montering. Innsiden viser oss en overraskende stor kondensatorbank av høy kvalitet, det finnes populære, integrerte britiske forsterkere med mindre strømforsyninger enn Mi 11, men jeg nevner ingen navn! Den kraftige frontplata i massiv aluminium har frest inn modellnavn samt inngangsvalg, valgt inngang vises med en liten diode ved siden av. Kvaliteten viser seg også på bakplata, der en rekke med gull blinker tillitvekkende mot oss. På bestilling kan den leveres med dobbel utgang på bekostning av en av de i utgangspunktet 5 linjeinngangene.

En liten filleting er en anelse irriterende; uten fjernkontroll kan du ikke slå på forforsterkeren. Av og på styres med mute-funksjonen, heldigvis fungerer flere typer fjernkontroll til dette, eksempelvis Marantz og Arcam.

EFFEKTIV EFFEKT

Effekttrinnet Mi 10 har rukket å gjennomgå så vel en liten ansiktsløftning som visse kretsmessige forbedringer og en effektøkning i løpet av sin korte historie. Til sammen har dette gitt modellen en 1 bak nummeret, for å skille denne fra forgjengeren. Det spennende med effekttrinnene Mi 9 og Mi 10.1 er at de jobber utstrakt i ren klasse A. Mi 9 leverer hele 60 Watt i klasse A, mens det testede produkt leverer også relativt ubeskjedent med sine 25 Watt før det switcher til AB. I og med dette sikrer den sitt headroom ved at den dermed kan levere opp til 60 Watt i klasse AB ved behov. Grunnlaget for disse totalt 2 x 60 Watt er å finne i en solid, spesialbygget trafo på 500 VA. Selve utgangen styres av ett par transistorer pr side ettersom disse jobber i push-pull. Ettersom såpass store effekter omsettes i klasse A, ligger det en høy hvilestrøm her, noe som er så vel synlig som følbart på kjøleribbene. Frontplata omsetter også noe varme, kanskje skulle jeg heller si at den magasinerer,

ettersom vi snakker om en 1 cm tykk massiv aluminiumsplate. Baksiden har ser innganger og høyttalertilkoblinger av meget høy kvalitet samt en standard IEC nettbrønn med sikring. Innsiden er ryddig og elegant, i det store og hele ser det ut som et solid bygget produkt.

VARM OG GOD

Mi 10.1 / 11 spiller fint rett fra produksjonslinja, men blir klart mer avslappet, kraftfull og elegant etter et par hundre timer. Jeg har hatt Mi 11 til disposisjon ved flere anledninger, mens dette er mitt første bekjentskap med Mi 10.1. Mine lytteinntrykk baserer seg på langvarig lytting på begge komponenter i flere oppsett, deriblant i kombinasjon med en av vår tids flotteste forforsterkere i form av Audio Research Ref 3.

Hovedinntrykket som komplett kombinasjon er at dette oppsettet skiller seg en anelse fra den lyden jeg etter hvert

har tilvent meg som Mi's «huslyd», der til dels brutal kraft og naturlig klang er hovedpilarer. Der denne komboen skiller seg litt ut, er at den vante kontrollen måttet vike for en viss mykhet, samt et noe mørkere totalbilde enn vanlig fra den kanten. På den annen side har vi fått noe i tillegg; mellomtonen fra dette oppsettet er noe av det flotteste du kan oppnå fra transistorer, det er en eleganse og en behagelighet her som holder ekstremt høy kvalitet. Jeg opplever det som om noe av oppmykningen i bunnoktavene skyver en del subjektiv opplevelse av varme oppover i mellomtonen, slik at helheten får et noe mer tilbakelelt uttrykk enn vi har fått fra så vel Mi 7 som Mi 9 og Mi MOS-FET. Og ja; det er bevisst at jeg her legger denne egenskapen over på effekttrinnet, det har nemlig vært andre forforsterkere involvert, uten at dette fenomenet helt forsvinner. Men faktum er faktisk at noe av oppmykningen også foregår i forforsterkeren, med nevnte AR-pre ble presisjonen bedre, og attackviljen et snøpp hvassere. Et fenomen som derimot tilhører effekttrinnet alene er mangelen på ren og uhemmet brutalitet helt nede i bunn, jeg har ikke fått Mi 10.1 til å flytte luft eller sjokkere med sin voldsomhet helt der nede, uansett pre og høyttaler. Press den over kanten, og elementene går over til å låte litt «bøtte», i stedet for å slå deg mør.

START OG STOPP

Dette forsterkersettet profiterer på partnere med hurtighet, dynamikk og levende, åpen diskant, gjerne med en anelse fokus på sistnevnte. Siden egenlyden heller noe i retning av en viss avslappet klangbalanse, opplever jeg at samarbeidende utstyr med samme karakter, fort trekker fokus bort fra rytmikk og moro, og det må bare ikke skje! Spesielt fordi hurtigheten i Mi 10.1 er så utpreget og frekk, at det er fullstendig misforstått å bremse den med subjektivt «langsomme» partnere. Men la oss gå gjennom noen musikk-eksempler, så vi får plassert dette på kartet.

«N.J. Turnpike», den spretne låta signert sax-symbolet Candy Dulfer, er tilegnet noe så sært som en motorvei i New Jersey. Wikipedia forklarer følgende: The New Jersey Turnpike is a toll road in New Jersey; it is among the most heavily traveled highways in the United States (according to the International Bridge, Tunnel and Turnpike Association, the Turnpike is the nation's sixth-busiest toll road). Og sånt kan man altså lage en spretten, swingende låt om. Mi 11/10.1 vet da også å sette pris på sprettenheten. Det er skyv og glede i dette, en herlig innsiktsfull mellomtone, hurtighet og kraft. Innsigelser? En viss mangel på klang, rom og despotisk kontroll, er vel fair å påpeke.

Så derfor drar vi til med Coverdale / Page og deres tilårskomne «Shake my tree». Her gjør Mi-settet en formidabel opptreden, og selv om jeg har hørt mellomtonen mer innsiktsfull med rør i kjeden, er dette faktisk bare deilig, fett og tungt. Denne låta låter som kjent ofte rent ut sagt dritt, men her er det bare gøy!

ORGANISK KJEMI

Vi lar de mykeste toner fylle rommet, da i form at «No sanctuary here». Dette er stort sett barnamat for de fleste anlegg, mens noen flyter over i bunnoktavene, og lukker med det døra til innsikt i mellomtonen. Jeg hadde delvis ventet meg det fra dette settet, men ble positivt overrasket over hvor lekende lett og elegant det ble. Det oppleves rett nok en anelse overdrevet helt nederst, og litt langsommere start og stopp enn jeg setter helt pris på. Mistanken på dette tidspunktet tilfaller effekttrinnets tross alt begrensede ressurser, vi kommer tilbake til dette i neste avsnitt.

Lakmustesten på klang og kontroll kommer med de to påfølgende spor, «Pesante» fra komponisten Béla Bartók og den klanglig sett kompliserte «Finale» av Scarlatti, en vakker innspilling med Maria Kristina Kiehr. Her står Mi-settet seg brukbart og vel så det, men til en viss overraskelse for undertegnede

er det på rene, akustiske klanger dette settet har de største utfordringene. Det er vakkert, uten tvil, men det mangler litt før det sitter 100%. Vi slipper stort sett unna hardhet og skarpe klanger, heldigvis, det blir aldri ubehagelig. Men det blir heller ikke den naturlige avslappethet man kjenner fra de beste oppsettene på kloden. Og det er forsåvidt greit, vi betaler da heller ikke for en tur til Utopia!

Dette med forforsterkere har ligget som en klam hånd over Norges hi-fi konstruktører i alle år. Vi har nå fått flere gode, Electrocompaniets EC8, Aura Fidelity's klangfulle og prisgunstige Deriva, og dagens testobjekt, den dynamiske Mi 11. (DP's aktive pre ligger nå dessverre kun som en tenkt modell hos EC, og kanskje får vi aldri se disse noe annet sted.) I dette nummer av Fidelity har vi forhåpentligvis også en test av Norges kanskje første seriøse high-end pre; Hegels flaggskip P30, så omsider er vi ikke bare produsenter av gode effekttrinn, men kan også levere forforsterkere i samme liga. Eller kan vi det?

REFERANSEKVALITET!

Igjen opplever jeg noe av det samme som jeg gjorde ved test av pre / power fra Aura Fidelity, men her med motsatt fortegn. Der AF hadde pre'en som stjerne, er det her effekttrinnet som tar game, set og match. Med dette vil jeg ikke si at Mi 11 ikke er en bra pre i prisklassen, men ville nok i konstruktørens sted vurdert om det kunne være hensiktsmessig å droppe den påkostede fjernkontrollen, for å gjøre den mer konkurransedyktig. Dynamikken fra Mi 11 er strålende, detaljeringen bra, mens klangstruktur og det noe diffuse uttrykket «nerve» er de største utfordringer.

Vi graver dypt i Fidelitys utstyrsjungle og setter inn den aldeles fantastiske forforsterkeren Audio Research Ref3 i stedet for Mi11, og får fullstendig hakeslepp. Visst ante det meg at Mi 10.1 var et forbannet bra effekttrinn, men dette hadde jeg dog ikke ventet meg! Her har vi et effekttrinn til under 20 tusen som spiller med en selvfølgelighet, glatthet, styrke, eleganse og klang(!) så det knapt er til å tro på. På samme måte som med sin fjerne fetter, den ultra gjennomsiktede Doxa 73, skal man slett ikke ta hensyn til prisen, man skal bare kline til med den mest fantastiske (rør)preamp'en man kan finne!

Det viste seg faktisk at det var enda mer å hente på forforsterkersiden enn forventet, dynamikken er på om lag samme nivå, men et litt underlig aspekt viser seg i denne sammenheng. Mi 11 er liksom mer «på» hele tiden, og gir en følelse av mer dynamikk hele veien, der Ref 3 har en klart større differensiering. Dette fenomenet har jeg hørt før, og så langt jeg har kunnet finne ut av det, relaterer det seg til «rufs» i toppen et sted. Der de mest forvrengningsfrie komponenter forholder seg i ro helt til de blir bedt om noe annet når musikken krever det, vil denne typen «støy» medføre en opplevelse av dynamikk som ikke er der i det virkelige livet. I tillegg får vi rommet, vi får innsynet og klangen, vi får kontrollen, vi får til og med enda mer kraft! Jeg er nær stum av beundring for Mi 10.1, dette er en av de få effekttrinn som gjør at alt mekket med rør ikke blir så fryktelig fristende i fortsettelsen...

MI OG MY

Mi 11 / Mi 10.1 er en svært god kombinasjon, som garanterer deilige, dynamiske musikkopplevelser i mørke

vinterkvelder og lyse sommermorgener. Spesielt vil jeg fremheve det tilsynelatende unnselige effekttrinnet her. Med sine ekstremt kommunikative 25 Watt klasse A, pluss litt påfyll i klasse AB opp til ca 60 Watt i hver kanal, vil du med relativt lettdrevne høyttalere få en allrounder som skremmer konkurrentene til tårer i så vel sin egen som flere andre prisklasser. Det er i seg selv så fabelaktig at jeg ikke ville la meg skremme av tanken på å matche det med en enda dyrere forforsterker enn den som her er testet. For det fortjener den så til de grader. Rett matchet er dette et kupp av dimensjoner! ©

Dæven, Roar Malmin, den satt i sikringsboksen!

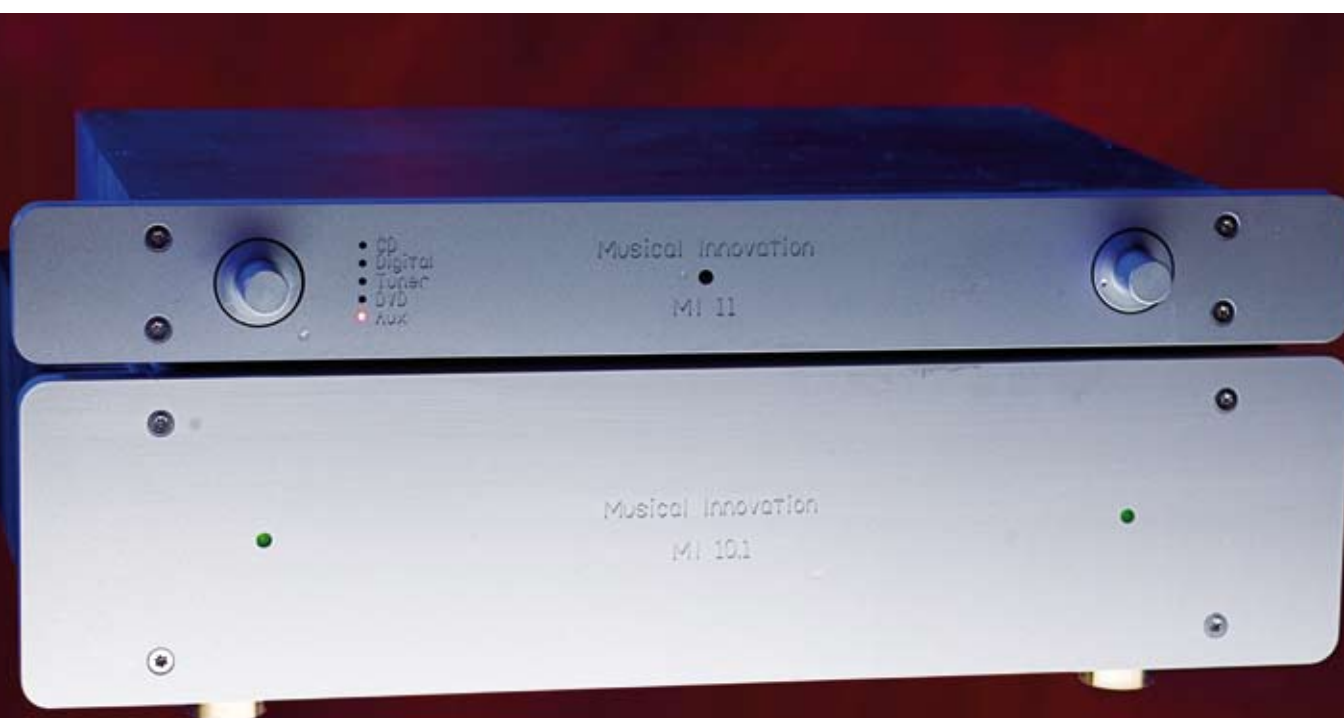
Mi 11 forforsterker med Nevo Q 50 programmerbar fjernstyring: NOK 30 000

Mi 10.1 2 x 25 W klasse A dual mono effekttrinn: NOK18 000

Produksjon og distribusjon: Malmin Audio Design

BENYTTET UTSTYR

- Rega Apollo 35th CD-spiller
- Audio Note Dac 3.1x Balanced
- Beresford TC 7510 DAC
- Marantz UD 7006 universalspiller
- Klipsch S1 stativhøyttaler
- Kudos C20 og Zu Essence gulvstående høyttalere
- Kabler fra Chord Cable Company

Ypsilon

Magico

Devialet

Magnepan

Audio Research

Renaissance Audio

DarTZeel

Master Audio Systems

Krell

Hanss Acoustics

Wilson Audio

Pythagoras

Wisdom Audio

Thales

Synergistic Research

Moon

Like som vanndråper?

At noen av oss i Fidelity fremdeles lar seg begeistre av "gammeldagse" cd-spillere og sølvplater fremfor å ta skrittet helt over til fremtidens mange musikkstrømningssystemer, skyldes mye den fysiske gleden over å bla opp en bunke cd-er, plukke ut den ene som vekker mest begeistring eller nysgjerrighet, for så å sette seg forventningsfull ned i sofaen med fjernkontrollen. Og for å være helt ærlig; mange av de "revolusjonerende" datasystemer som nærmest helautomatisk skulle holde orden på platen dine, enten de stammer fra rippede CD'er eller er lastet ned fra Nettet, oppleves som en sjikane for en musikkelsker som er født og oppvokst i rakettalderen. Mine fremtidsvyer i 60-årene var bl.a. en ferietur med PanAm til Månen, ikke en trikk full av passasjerer som alle snakker ivrig, men knapt til hverandre!

CD-DEN NYE VIMYLEN?

Noen dataeksert er jeg altså ikke. Men IT-bransjen har vært utrolig flinke til skape veldig avanserte produkter som likevel blir billige fordi utgiftene deles av de mange. Og både teoretisk og i praksis har undertegnede stått som sannhetsvitne for fordelene med å ta drivverket ut av CD-spilleren og la en harddisc, en minnepinne eller nettet overta den jobben billigere – og med klart mindre jitter. Og med betydelig redusert behov for datakorreksjoner som resultat. Dette høres enten men velger å utnytte fordelene med dette ved å bruke alle pengene til en tilsvarende bedre DAC, eller man kjøper det billigste som er "godt nok", hva nå det er.

Men selv om vi i Fidelity var tidlig ute med noe av det beste av Direct Streaming som var å få for penger, opplevde vi likevel et lite sjokk da vi etter betydelige investeringer skulle

På samme måte som ved lanseringen av CD-spilleren, hevder mange at de nye USB Dac'en låter nesten helt likt, uansett prisklasse. Men om forskjellene er subtile, så er det ulikheter både i tilnærminger til musikken og absolutt kvalitet. Dette vil påvirke totallyden uansett hva du gjør senere i lydkjeden.

TEKST OG FOTO: KNUT VADSETH

sjekke ut lyden på vår Erato 2 multispiller fra Muse; denne hadde betydelig mer trøkk og omph og livsbejaende rytmisk fremdrift enn det beste vi hadde hørt fra såkalte USB-Dac'er, selv om de beste av disse kunne ha en smule mer finkornet og presis oppløsning.

Og det siste bare til vi satte på DVD Audio plate med Krall og fikk ytterligere bakoversveis. Nå var her BÅDE trøkk og raffinert oppløsning; og så holografisk, finkornet og ikke minst jublende dynamisk med så fremragende utklinging som vi hadde hørt fra NOEN signalkilde. Var det mulig at

vi hadde hatt for mye oppmerksomhet på parametre som var særlig positive for det nye mediet uten å høre nok på Håkon Rognliens evinnelige terping på dynamikk, dynamikk, dynamikk som de viktigste kriterier for god lyd?

ALTERNATIVET

Uansett så førte disse erfaringene til at vi gikk tilbake til CD-mediet for å oppnå den aller beste signalkilde fra et rikt utvalg tilgjengelige innspillinger. Og de fleste av oss er vel enige om at beslutningen om å investere alle sparepengene i den rådyre Soulution CD/

SACD rigg, har vært en betydelig årsak til at vi opplever referanseanlegget som så grensesprengende tett på det teknisk og musikalsk optimale som noe fagblad kan drømme om. Men Soulution har til gjengjeld et prisnivå langt utenfor allfarvei. Vi er derfor nå veldig lykkelige, men samtidig ganske blakke! Vi kan likevel innrømme at de såkalte USB-Dac'en, selv som her i mellomprisklassen rundt 10K, gir 95% av lydkvaliteten til 5% av prisen av Soulution, for å sette det litt på spissen. Det er liten tvil om hvor godkjøpene ligger...

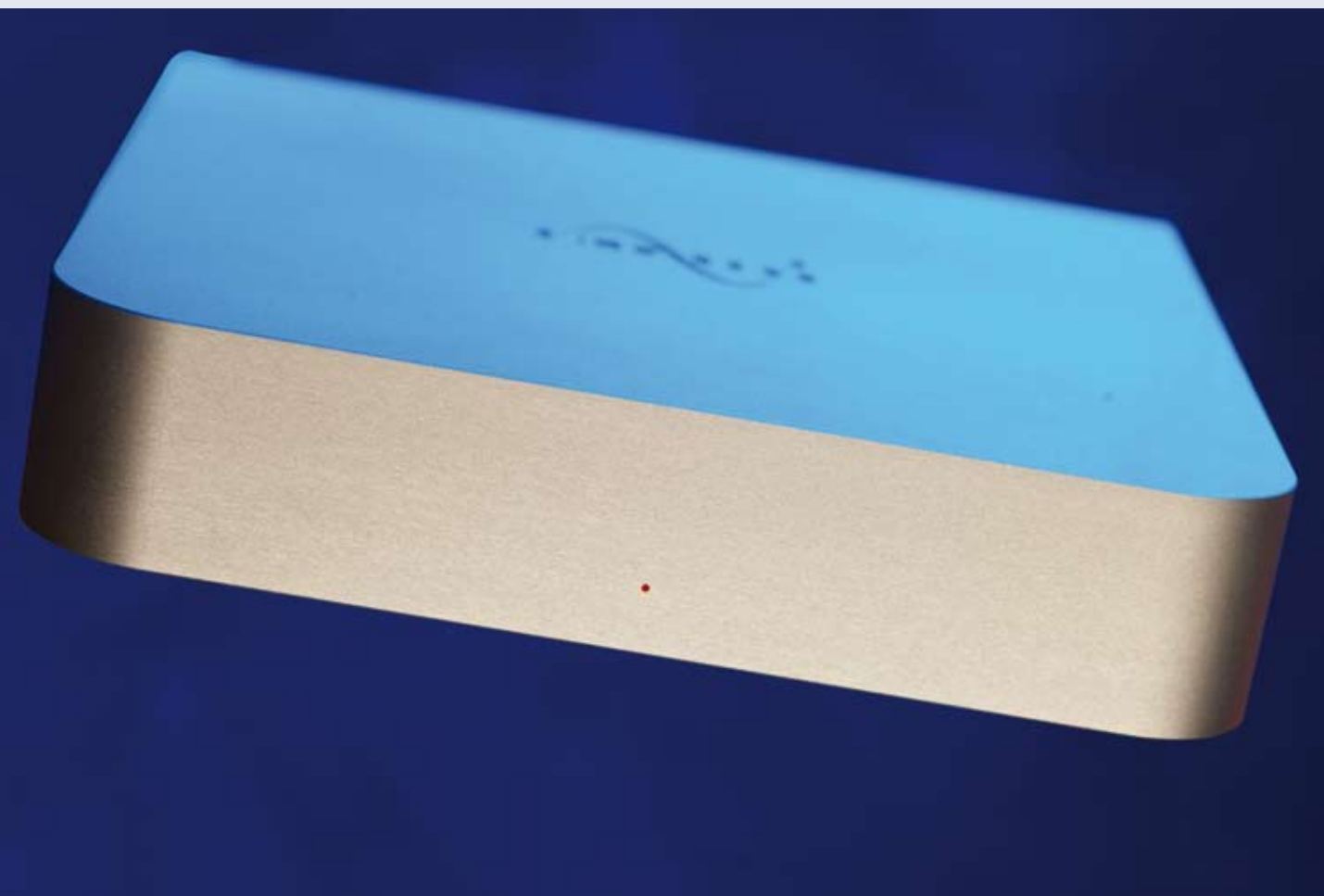
USB/DAC-MEST FOR PENGENE

Men HVOR bra er egentlig disse nye Dac'ene sammen med programvare i normal CD-oppløsning? Og låter de virkelig såpass likt som vår dataekspert antyder i de to siste bladene? Vi prøver dem derfor ut i referanseanlegget som for tiden består av Audio Research Ref 5, Mark Levinson 400 watter, Jorma kabler og Coltrane 2 høyttalere. Vi prioriterte av praktiske grunner USB inngangen- det heter jo USB Dac på folkemunne- og benyttet vanlig 16 bits oppløsning. Dette viste seg i etterkant som litt uheldig for "de norske", både Hegel og Electrocompaniet, noe også vår dataekspert Christian bekreftet. I begge tilfelle benyttet disse USB-inngang av noe dårligere kvalitet enn forventet i prisklassen. I hvertfall Electrocompaniet har gjort noe med dette med å spandere en noe mer påkostet USB-inngang på senere produksjonsserier. Hadde vi valgt å sjekke Pdif kunne resultatet blitt annerledes, men uansett oppnådde vi hovedpoenget; Det ER fremdeles forskjeller i lyden mellom ulike titusen kroners Dac'er. Og kvaliteten i denne prisklassen viste seg også å være god nok til å kunne tilfedsstille de fleste, selv langt inn i high-end land...

MUSIKK

- Patricia Barber: *Café Blue. Premonition Records 66917 90760 2 7.1 CD. 1994.*
#1 What A Shame.
- Geirr Tveitt, Johan Svendsen, Harald Sæverud, Johan Halvorsen & Edvard Grieg: *Norwegian Heartland - Michail Jurowsky, Sigurd Slåttebrekk (piano), Arve Moen Bergset (vocal), Isa Katharina Gericke (soprano), Oslo Philharmonic Orchestra. Simax PSC 1260. 2 CD/SACD. 2005.*
#29 Harald Sæverud: *Kjempeviseslåttene, Canot Rivoltoso, op. 22a, no. 5.*
- The Dave Brubeck Quartet: *Time Out. COLUMBIA CK 65122. 1 CD. 1997.*
#3 Take Five.

Calyx DAC 24/192

Testpanelet

TROND TORGNESSKAR:

Veldig stort rom, virkelig glimrende oppløsning, gjengir kor på en måte som gjør det lett å telle stemmer og få med seg de forskjellige stemmenes individuelle karakterer. Det samme gjelder akustiske instrumenter, som har karakter og signatur i bølgevis. Det gjør gjengivelsen troverdig og ekte.

Diskanten er luftig og oppløst, nyanserer veldig fint, men kan virke litt klemte når det skjer mye. Som om den prøver å overbevise om at det er mer der enn det virkelig er. Bassgjengivelsen er dyp, stram og har virkelig punch, men mangler kanskje litt framdrift i mellombassen.

Likevel er gjengivelsen preget av en spretten aksentuering av rytme og timing. Apropos rom, her er det mer snakk om hangar. Veggene mangler, på et vis. Impone-rende så det holder, men det sier ikke like mye som hos Wyred om hvordan rommets beskaftenhet påvirker opplevelsen.

Calyx flombelyser opptaket og låter ganske så glimrende, men kanskje litt ivrig aller øverst. Det er mulig det kan komme av at den ikke hadde fått like lang oppvarmingstid som de andre. Sånt har skjedd før.

KNUT VADSETH:

Dette er en overraskende lekker og god Dac som riktignok er testens dyreste, særlig om man velger stor strømforsyning, men som også både ser ut som en ekte high-ender! Og som også spiller svært tett på den flere ganger dyrere dCS Puccini. Klangbalansen er også ganske lik denne; luftig og leken, men kanskje også en smule pastell uten det sorteste sorte i paletten. Her mangler altså etter min mening litt musikalsk fundament og dynamisk bassgang. Oppløsningen er til gjengjeld uventet god for et produkt i denne prisklassen, og konverteren makter å løse opp "knuter" i lydbildet uten at det låter hardt og kantete. Også holografien er dyp, luftig og storslagen.

CRISTIAN DAMHAUG:

En god DAC med et godt definert lydbilde og en klang jeg oppfatter som nøytral. Stemmer ble godt gjengitt – kanskje litt hvislelydproblemer, men mindre så enn konkurrentene. Nedover var den distinkt og god – og kanskje, men bare kanskje, med litt mindre pondus enn W4S i redaktørens anlegg. Sammen med W4S er dette den tyste av de fire DACene i denne sammenligningen.

REMOVING THE WEAK LINK

Magico

Magnepan

Devialet

Audio Research

Master Audio Systems

DarTZeel

Distributør Skandinavia:

Audionord AB
TEL 0046 836 22 40
www.audionord.se
contact@audionord.se

Agent Norge:

Acoustic Tuning
TEL 0047 980 87678
www.acoustictuning.com
post@acoustictuning.com

Wyred4Sound DAC 2

Testpanelet

KNUT VADSETH:

Jeg skvatt til fra første tone; dette minnet da utrolig mye om den typiske "DP" lyden til Leif Ernstsens; fast og fyldig nedover med imponerende kraftutfoldelse og glimrende dynamikk, men også nøktern oppover uten helt den luftigheten som for eksempel dCS er kjent for. Også det tredimensjonale perspektivet er mer enn godkjent på opptak der dette finnes i utgangspunktet.

Om jeg skulle velge denne eller Calyx i et anlegg, skulle jeg nok bruke endel tid på å finne ut av da forskjellene er ganske subtile, men likevel svært viktige for å oppnå den "perfekte" lyd etter egne ører.

Her skulle det nok også gå med noen timer for å prøve ut ulike kabler! Uansett en veldig rikt forspent Dac med volumkontroll som har det lille ekstra bruksmessig, og som absolutt ikke betaler for dette med dårligere lyd. Snarere tvert imot!

TROND TORGNESSKAR

Veldig stort rom også her, oppløsningen virker ved første øre kast ikke like formidabel, men mer naturlig, da ingen-

ting stikker seg ut. Gjengivelsen er roligere, og opptaksrommet er litt mykere belyst. Lydbildet er dypere, det er litt mer luft mellom hvert instrument, men disse står ikke meislet med samme kirurgiske presisjon som med Calyx. Klangfargene er formidable, stryk, stemmer og flygel får en kropp og en resonansbunn som er skremmende realistisk og egentlig ganske sjelden utenfor virkeligheten. Flott dynamikk, glimrende homogenitet og sammenheng, strålende mellomtone, fysisk, oppløst og drivende bass. Nydelig!

CHRISTIAN DAMHAUG:

Signaturen til W4S er svært nær – for ikke å si lik – Calyx, noe som er spesielt enkelt å høre over USB-inngangen. Det kan høres ut til at den har noe mer pondus nedover enn Calyx i redaktørens anlegg – noe jeg likte godt da jeg satt og lyttet til musikken.

Det var for eksempel en fryd å høre hvor godt kontrabassene ble gjengitt da vi spilte kjempeviseslått. Sammen med Calyx er dette den tysteste av de fire DAC-ene i denne sammenligningen.

Hegel HD20

Testpanelet

KNUT VADSETH:

Denne dac'en har fått utrolig mye skryt av både norske og utenlandske hi-fi journalister, men hvertfall i 16 bits USB-modus opplever jeg lyden ganske kjedelig i forhold til Calyx og W4S. Ofte ønsker jeg å legge sammen lyden fra to gode produkter for så å få det beste fra begge. Riktignok er Hegel hverken så lys i klangen som Calyx, ei heller så mørk som W4S.

Den har likevel tatt noe av det alminneligste fra begge, ikke det mest spennende og dramatiske. Dette gir en ganske nøytral klangbalanse, og her er egentlig lite å trekke. Men noe high-end produkt når det gjelder oppløsning og dynamikk er det knapt.

Til prisen er denne enkle boksen likevel et utmerket kjøp, men USB-utgangen er hørbart døllere enn på de to utlendingene som bare er marginalt dyrere. Jeg er faktisk litt forundret på bakgrunn av så mange panegyriske artikler i andre blader. Og vi i Fidelity er da generelt virkelig positive til Hegel, noe våre mange Hegel-tester indikerer. Ikke minst er vi imponert over de stadig bedre forsterkere fra Hegel og Bent Holter i alle prisklasser.

Hvis det viser seg-som noen hevder- at det hele kan fikses for litt lommerusk for en noe mer påkostet USB-terminal, så er det bare å få fingeren ut, Bent!

CHRISTAN DAMHAUG:

Hegel HD20 tegner opp et ganske breitt og dypt perspektiv. Klangen er god, men dynamisk er den mer forsiktig enn de tre andre DACene i redaktørens anlegg. Jeg synes nok at stemmer og også instrumenter kan virke litt avdempede og dermed kanskje litt mindre engasjerende enn hva konkurrentene får til i dette miljøet.

TROND TORGNESSKAR

Igjen er rommet stort, musikere og instrumenter står som ei påle. Hegel plasserer ikke like generøst som de to foregående, alle står litt mer på linje. Det går ut over opplevelsen av tredimensjonalitet. Det er luft og pulserende rom her, toppen er luftig, lettflytende og fin, mellomtonen har et varmt anstrøk som gir en umekanisk og veldig kommunikativ stil, men den kan mangle litt nyanser. Den er litt summarisk der hvor Wyred framviser en palett som gir gåsehud. Ikke noe man kanskje legger merke til om dietten er rock og pop, men straks du hiver en strykerrekke i retning Hegel, blir det litt lite karakter. Alle fiolinene låter på en måte ganske likt. Harpiks, strenger, karakter og buestrøk må vike for «fiolin».

Hegel spiller med overbevisning, dynamikk og trøkk, men det skorter altså litt på finesse.

Electrocompaniet

Prelude PD 1

Testpanelet

TROND TORGNESSKAR

Rom i massevis nok engang. Litt snauere belyst, noe som gir en opplevelse av at oppløsningen har litt trangere kår. Toppen er myk, her er det ikke spor av digital vreng på litt lurvete opptak. Litt som om musikken er drukket litt penere. Mellomtonen er nydelig, klangfargene på plass så det holder, men det males med litt bredere penselstrøk enn for eksempel Wyred, som har klart mer detaljering. Alt plasserers glimrende, dybden er til å ta å føle på, bassen er potent, drivende og puncy, men kunne vært mer oppløst. Litt tendenser til «polvotter» hos bassisten.

KNUT VADSETH:

Den litt varme og fyldige EC-lyden med en antydning av forskjønnende halo rundt trasientene, er noe man kan like- eller mislike. Jeg opplever denne tilnærmelsen til virkeligheten som lett romantisk; med orkester eller artist belyst av et varmt og mykt spotlys, ikke et kaldt neonlys. At dette minner meg om mye typisk rørutstyr, for stå for min regning siden mange er uenige i denne tilnærmingen, men jeg har så absolutt også forståelse for de som vil ha varene levert rytmisk, men uten noe romantikk, takk.

Vel, dette siste produktet fra Electrocompaniet låter

umiskjennelig EC, rør og solid fylde pluss en dæsj halo, og er et utmerket alternativ for mange musikkelskere som liker å dempe lyset en anelse. Oppløsningen er derfor ikke det første man reflekterer over; da heller at musikken låter ganske stort og deilig med akkurat passe skarpe transienter ved presensnivået rundt 3 khz. Mykt og krispt på samme tid; det er faktisk det vi high-endere søker ved langt dyrere produkter enn dette.

Men selv om her er utmerket holografi, imponerende stemmer med god brystklang og en betydelig realistisk tilstedeværelse; er dette ikke det siste av skarpslepte transienter og superstram dypbass. Og selv om jeg langt på vei går god for EC-lyden, kunne også jeg lett tåle litt strammere lydbilde med litt mer detaljer. Personlig opplever jeg den marginalt dyrere W4S som enda en tanke "bedre" uten at denne blir noe mer sjelløs.

CHRISTIAN DAMHAUG:

PD 1 presenterer etter mitt skjønn musikken med pondus og klangen oppfatter jeg som god. Nedover er imidlertid bassen litt mer fremtredende enn konkurrentene, men sjarmerende er det – og da spesielt med jazz/rock kuttene vi spilte.

Audio Concept är Sveriges största och ledande specialbutik för hifi och high-end

Köp inget innan du har testat - PARASOUND...

Det låter som en "floskel". Vi menar dock verkligen allvar...

Parasounds prestanda är häpnadsväckande bra. Förhållandet pris/prestanda är helt unikt. Oavsett hur ditt musikintresse ser ut, två eller flerkanal så kommer John Curls legendariska Parasound-sound att ge dig helt nya upplevelser. Läs mer på vår hemsida eller på Parasounds egen. Kontakta oss för provlyssning.

Vi garanterar att du kommer gilla både prestanda och priserna.

Karaktären är varm/neutral. Stor ljudbild, hög upplösning, kraftfull dynamik. Driver alla högtalare.

** försteget JS2 BP och effektsteget A21

dynaSprelsk

Høytalerbyggesettet dynaBel SB 2,5 gir uovertruffen valuta for pengene. Du må riktig nok bygge dem selv, men belønnes med forståelse, myteavkledding og en deilig følelse av kontroll.

AV TORE DAG NILSEN

Disse høytalerne bør du merke deg. De er uhyre dynamiske og uanstrengte i lyden. De er faste og rene i nedre mellomtone. De har masser av detaljer i øvre mellomtone og det nedre diskantområdet. De har en klangbalanse som mange vil like, med godt nivå nederst og et svakt fall i øverste diskant. De spiller høyt. Langt over min komfortgrense, og det uten forvrengning. Også den bassen, da! Man kan lure på hva som er vitsen med å lage så store kabinetter – helt til man hører hvor avgrunnsdypt de går. Dessuten er de rene der nede, og jeg merker mye mindre til stående bølger med disse høytalerne enn jeg ellers gjør. Alle strengene på kontrabassen kommer mer jevnt frem.

KONKER ALT

Allerede i innledningen kan jeg for det meste si at ett ord dekker SB 2,5, og det er glimrende. Ikke glimrende fordi det ikke finnes andre høytalere som kan gjøre det samme. Heller ikke fordi de er perfekte, hvilket de ikke er. Nei, de er glimrende fordi de ikke koster mer enn 5 545 kroner. Et par velbygde SB 2,5 har kvaliteter som lett står seg mot det gjengse kvalitetsnivået man finner til den doble, firdoble eller sekسدoble prisen!

Det er helt sant. SB 2,5 står ikke tilbake for høytalere til mye mer enn 30 000 kroner paret. Det er bare én hake ved disse høytalerne, og det er at prisen er eksklusive kabinetter. Faktisk har de ikke noe kabinett i det hele tatt. Du må bygge det selv. Byggesettet består av elementer, delefilterkomponenter, kabler, bassport, terminaler, skruer, strips, dempemateriale, instruksjon og et kappeskjema for 22 mm MDF.

BAKGRUNN

I gamle dager var det vanlig å bygge høytalere og forsterkere selv. Man hadde i praksis ikke noe valg. Det lille som fantes av godt nok utstyr, var stort sett for dyrt for folk flest. Slik er det jo ikke lenger.

dynaBel (tidligere Eltek) er stadig den suverent største norske leverandøren av høytalerselvbygg og komponenter, men de har overlevd godt fordi de har vokst seg store i bilstereo. I dag er det i dette markedsegmentet man finner guttene som virkelig designer og bygger sine egne lydsystemer. På mange måter er bilstereofolket mye mer innovative og ressurssterke enn oss audiofiler.

TILBAKE TIL FREMTIDEN?

Hvis man i dag trenger grei lydgjengivelse for en rimelig penge, kan dynaBel tilby ti ganger så mange ferdighøytalere som selvbygg. Selvbygging har blitt en nisje for de som vil ha "custom". Det fins stadig noen få folk som vil gjøre alt fra starten av, inkludert konstruksjon. De fleste høytalerprodusenter har startet på denne måten. Gleden ved å ta full kontroll selv, er fullkommen.

Men veien er meget lang.

Den største gruppen av selvbyggere blir imidlertid betegnet som medbyggere av dynaBel. Disse kjøper byggesett og følger vedlagte oppskrift. Motivet er å spare noen kroner samt kanskje muligheten for å improvisere litt med egne løsninger innenfor konseptet, særlig på kabinettetsiden. Salget av slike byggesett har gått nedover i takt med flommen av ferdige produkter.

Likevel dukker det av og til opp nye muligheter. Mange av de anerkjente komponent- og elementprodusentene er ikke utelukkende underleverandører. De lanserer stadig flere, mer raffinerte og mer påkostede deler som vi audiofile sluttbrukere sikler etter. Når slike deler begynner å komme opp på et prisnivå som er typisk for "high-end hi-fi", skaper man et oppsving i markedet for selvbygg. Disse delene er stort sett for kostbare til å benyttes i kommersielle ferdigbygde konstruksjoner beregnet på forbrukere med normal tykkelse på lommeboken.

2.5-SYSTEMER BEST I DEN VIRKELIGE VERDEN?

SB 2.5 har navnet sitt etter SB Acoustics, produsenten av elementene til 2.5-settet. 2.5 er et "kit", altså en komplett og ferdig pakke med deler til ett sett gulvstående høyttalere, bortsett fra kabinetter. Med 2,5 tenker vi på en konfigurasjon hvor det ene av to bass- og mellomtoneelementer rulles av tidligere oppover, typisk omkring 500 Hz.

2,5 er et glimrende prinsipp hvor man høster de fleste fordeler fra både toveis- og treveisprinsippet. Man får mer membranareal i bassområdet, men kan likevel anvende så små elementer at man får gode egenskaper oppover i øvre mellomtone. Man kan rette ut frekvensgangen og oppnå et par, tre desibel høyere følsomhet enn toveissystemet.

Til tross for at man trenger en nokså stor seriespole til det elementet som tas ned tidligst, slipper man gjerne unna med et relativt enkelt delefilter i 2,5-konstruksjoner. Heldigvis ligger nederste delefrekvens i et 2,5-system betryggende mye høyere enn i mange treveissystemer.

Jo lavere delefrekvensene befinner seg, dess verre er det nemlig å klare seg med vanlig passiv filtrering. Slik undertegnede ser det, hører ikke passiv deling ved svært lave frekvenser hjemme i high-end. Seriespolen spiser for mye bass. Hva er vitsen med knalldyre kabler når det befinner seg tretti meter tynn, vanlig, lakert kobberledning inni høyttalerne?

Den eneste store ulempen med 2,5-systemer er at man må doble kabinettvolumet på grunn av to basselementer. Den første tanken man får når man ser 2.5 er at de er unødvendige store i forhold til de små femtommers elementene de er bestykket med. Den strekker seg en meter i høyden, 31 cm i dybden og 22 cm i bredden. Vanlige kommersielle høyttalere med samme type bestykning er gjennomgående mye mindre, men så leverer heller ikke de 30 Hz med brukbart trykk og lite forvrengning!

SB ACOUSTICS

SB Acoustics-elementene er produsert i Indonesia. Det er et eller annet uforklarlig, men kjent ved diskantelementet, ikke sant? Joda, visst ligner det på "ringradiatorene" til Peerless eller Scan-Speak. Både det og basselementet er konstruert av Ulrik Schmidt, en forhenværende Scan-Speak-ingeniør. Diskanten har ikke noe fastmontert "spyd" i midten slik ringradiatorene har, men til gjengjeld har det et effektivt areal på hele 9,6 kvadratcentimeter. Det sammen med bakkammer gjør det mulig å dele meget lavt uten å få forvrengning.

Basselementene har stort og påkostet magnetsystem og god slaglengde. Kort og godt snakker vi om elementer av høy kvalitet, men siden de produseres i et land med lavere kostnadsnivå og kjøpes inn direkte av dynaBel, er prisene svært gunstige.

Diskant og det øverste basselementet deles ved 1800 Hz med et impedanskorrigert tredje ordens filter. Jeg har ikke sett dette filteret, men ut fra 3D-tegningen ser det ut som komponentmengden er moderat. SB-elementene oppfører seg så fint at det greier seg med en enslig kjernespoler (med 1,2 mm tykk tråd) som tar ned det nederste basselementet ved 450 Hz.

DynaBel har lagt seg på et fornuftig nivå med filterkomponenter. Jantzen Z-Standard kondensatorer, luftspoler med 1,2 mm trådtykkelse og MOX-motstander fra Mundorf er flotte saker som ikke koster skjorta.

Jeg er helt ute av stand til å si noe vettug om kabinettbygging annet enn at testobjektene er meget tunge og stive og godt dempet. De har tre horisontale etasjevastivere. All ære til de som har ferdigheter og tålmodighet til å bygge slike og få til en god finish.

"SPISELIG LYD"

I en tid hvor det ser ut til at gigantomanien herjer, har undertegnede ved flere anledninger fremhevet små høyttalerelementer. DynaBel 2.5 styrker min oppfatning i så måte. Disse femtommerne har uinnskrenket spredning til godt over det faktiske delefilterområdet. Det finnes nesten ingen andre to eller to og en halvveis høyttalere som sprer lyden så jevnt. 2.5 er homogene og behagelige å lytte på helt ut til minst 40-50 graders vinkel.

Ujevn spredning er nok hovedårsaken til at mange fremdeles synes høyttalere er en slags "black art" hvor det er

helt tilfeldig om de vil spille godt i sitt hjem eller ikke. En annen årsak er at alle rom gir stående bølger i bassen. Disse bølgenes amplitude kan reduseres med god plassering. 2.5 har bemerkelsesverdige ressurser i bassområdet. De er tyste når de skal være det, går kjellerdypt og er meget detaljerte og faste. Det mest bemerkelsesverdige er at jeg merker mindre enn vanlig til stående bølger, uansett hvilket rom og hvilken plassering jeg går for. Grunnet god plassering av porten og forseggjort innvendig demping hører man ingen luftstøy eller mellomtonelekkasje fra dette velvoksne hullet.

Det er utrolig hvor mye fart, tyngde og uanstrengthet disse små basselementene er i stand til. Selv om elementene har så stor motorkraft at Q-faktoren er relativt lave 0,33, har de fått rause 35 liters volum å boltre seg i. Det er ganske mye, men likevel er det fremdeles stor forskjell på netto og brutto volum. Slik blir det når alt treverk er 22 millimeter tykt. Lavere støy, farging og forvrengning har sin pris.

dynaBel har bevisst avstemt 2.5 med en svakt hellende frekvenskurve for å gi litt varm klang, og for at skarpe innspillinger skal være mer tålelige. Kan jeg driste meg til å si at SB 2.5 er "folkelige" eller "spiselige" i klangen?"

SÆRPREG

Er så alt perfekt? Vel, ingen høyttalere er det. Disse høyttalerne har sin karakter med den kraftige bassen og en svakt fallende øvre diskant. Det siste medfører at disse høyttalerne ikke fokuserer på de høyest overtonene, deler av akustikken på opptakene, båndsus og andre opptakstekniske ting slik som mange av dagens high-end høyttalere gjør. Å "piffe opp" toppen litt er vanlig i de virkelig høye prislag.

I den andre enden av diskantelementets virkeområde, nede ved 1800 til omlag 3000 Hz forholder det seg motsatt med 2.5. Den 42 millimeter store domen er ekstra flink der nede. Det gir et litt monitoraktig preg. Detaljer i øvre mellomtone og nedre diskant blir ekstra tydelige, hvilket kan oppfattes både som positivt eller negativt, alt ettersom. Man får høre mer av musikken, og blir samtidig mer eksponert for klangavvik eller tydeligere eksponering av feil i opptaksprosessen.

Denne digre "ringdomediskanten" blir aldri forvrengt, nesten uansett hvor høyt du spiller. Den er stort sett bløt og behagelig i lyden, men likevel ikke så ren, vektløs og glatt som de beste elektrostater eller båndelementer. I rettferdighetens navn skal det sies at de høyttalerne jeg da har i tankene koster noe helt annet enn 2.5.

Dette fenomenet er også mindre merkbart på moderne opptak med mer populær rytmisk musikk enn de typisk tyntklingende gamle sakene jeg liker å høre på.

EN OFFENTLIG BRANSJEHEMMELIGHET

Det er to ting stereopusherne ikke forteller deg. Den du aldri hører er at man faktisk må venne seg til lyden fra alle høyttalere. Ingen, jeg gjentar ingen, av dem låter som musikken selv, selv om noen selvfølgelig kommer nærmere enn andre.

Den andre tingen du sjelden får høre er at alle vanlige dynamiske bass- og mellomtoneelementer har sine beste egenskaper under 1000-1500 Hz. Man kan litt frekt hevde at gode elementer tenderer mot det snille og litt anonyme over 1000-1500 Hz, mens dårlige er betonte og forvrengte. Produsenter av kommersielle høyttalere utnytter veldig ofte denne effekten ved å la diskantelementet med sin gode detaljgjengivelse komme inn såpass høyt at ubehaglige sider i opptaksmaterialet ikke blir eksponert i samme grad. En svak hengekøye i eller anonymisering av dette området gir fort et inntrykk av større dybde i lyden. Altså mer avstand.

Er det avstand til musikken du vil ha? Det får du ikke med 2.5. I takt med overnevnte frekvensproblematikk er det som mest skiller 2.5 fra hopen er at andre høyttalere har sin "gråsone" fra typisk 1000 til 3000 Hz, mens 2.5 kun har den i et begrenset område mellom 1000 og 1800 Hz.

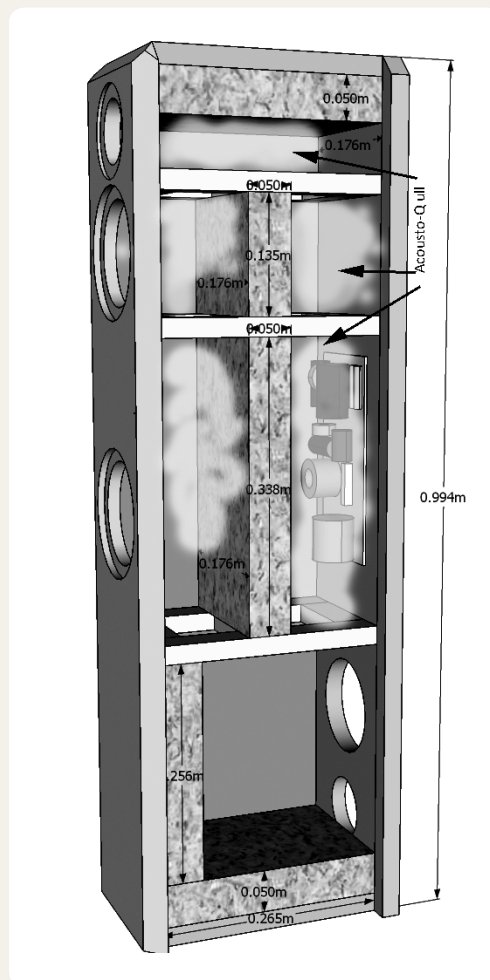
HVA VENTER DU PÅ?

Har du lest alt så langt bor det antagelig en liten høyttalerkokk i deg. Ville det ikke være moro å ta mer av kontrollen over det viktige sisteleddet i lydkjeden? "Hands on" som det heter i reklamen. For å få til det må du begynne å bygge selv.

dynaBel SB 2.5 er et godt sted å begynne. Det er et virkelig kostnadseffektivt byggesett, bestående av komponenter og elementer av topp kvalitet, men til en svært gunstig pris. ©

Pris: Byggesett, NOK 5 545

Importør: dynaBel

www.andervikaudio.no
post@andervikaudio.no
920 12 111

Nyhet: Stello U3 USB converter.

April Music introduserer Stello U3 USB converter. Ved bruk av spesialtilpasset X.core 32 bit/500 MIPS microprosessor og to eksterne klokker med ultralavt jitter er U3 den optimale broen mellom PC og DAC. Støtter alle filer opp til 24 bit/192 kHz. Ganske enkelt den beste DDC i highendmarkedet.

Stello AI500 Norges mest kritikerroste forsterker? 2x150 watt integrert forsterker med digitalstyrt volumkontroll og innebygget DAC. Coax, optisk, nå med USB 96/24 og i-pod digitalinngang. Balansert og ubalansert analoginngang. Ny diskret buffer på forforsterkerdelen.

Stello CDA500 Den perfekte partneren for IA500. Integrert drivverk og DAC med toppladet drivverk og balansert og ubalansert analogutgang. Digitalinnganger for USB 96/24, optisk og coax. Ny diskret buffer på analogutgangen.

Respons Grand Artist MK2. Den perfekte Respons. GRAND ARTIST MK2 Anniversary er en spesialmodell designet for å feire firmaets 30 års jubileum. Ett nytt delefilter design med MIT-Multicap kondensatorer, som i Respons Grand, løfter realisme i musikkgjengivelsen til ett nytt nivå.

ELAC

NYHET!

Gulvstående: FS 257 kr. 19 995,- pr. par.

Stativ/bokhylle: BS 253 kr. 9 995,- pr. par.

FS 609 CE kr. 139 000,- pr. par.

dynaBel
engros

Tvetenveien 32, 0666 OSLO. Tlf. 22 65 80 70. www.dynabel.no

Lurer Apple!

Den nye Amarra ligner ved første øjekast lidt den tidligere version 1.2, men der er meget mere under motorhjelmen, end først antaget. Lad os kigge nærmere på det.

AV KURT LASSEN

Det første vi får oplyst er, at man ikke længere skal bruge en såkaldt iLok dongle. På denne lille USB stik lå der tidligere en registreringsfil, som gav autorisation til at benytte Amarra. Professionelle lydfolk som benytter musik software'en ProTools, har som regel alle deres registrerede effekter (fx deres yndlings rumklange og delays) liggende på denne iLok. Og disse effekter følger vha iLok'en med, når man går i et andet studie på den anden ende af verden, og man har altid sine "settings" med sig på denne måde. Denne iLok dongle er nu ikke længere nødvendig, hvilket iflg. Amarra gør hele registreringen hurtigere og nemmere for slutbrugerne.

så ved de hvad de gør. Konverter specialisten Daniel Weiss (se test af Weiss Firewire DAC i Fidelity No 45) er iflg. flere web sider også stor tilhænger af Amarra. Så stor at hans demo set-up på alverdens HiFi messer består af en Mac Mini, iTunes med Amarra, og så selvfølgelig hans egen konverter.

APPLE OG FLAC

Ligeså visionær og fremadsynet amerikanske Apple kan være (bl.a. opfindelsen af iPhone), lige så snæversynet og konservativ kan de være. Her tænker vi på de kolde facts, at det stadig ikke er muligt at afspille Flash animationer på sin iPhone, at iTunes stadig ikke understøtter FLAC formatet,

Amarra. Tag den Apple!

Og det er faktisk ganske nemt, når du har startet Amarra vælger du "Playlist", og derefter henter du dine FLAC filer ind via helt almindelig drag and drop teknik. Og vupti, nu kan du afspille dine FLAC filer.

En lille bug er der dog for Sonic Studios at rydde af vejen, musikken holder op med at spille i ca. et sekund, mens man trækker et nyt nummer ind i playlisten. Og man kan nemt slette enkelte numre i playlisten, men ikke flere ad gangen, hvilket vi også har gjort ingeniørerne hos Amarra opmærksom på, og vi blev lovet at der arbejdes på sagen. "We work on that one too, Kurt" siger de ovre fra USA.

Og hvor er det skønt at man kan gemme playlisterne, og de loades lynhurtigt igen.

Software'en afspiller nu også komprimeret musik, fx MP3 filer. Dem afspiller den let og elegant via Apples egen MP3/AAC dekoder, forudsat at de er højere end 128 kbs.

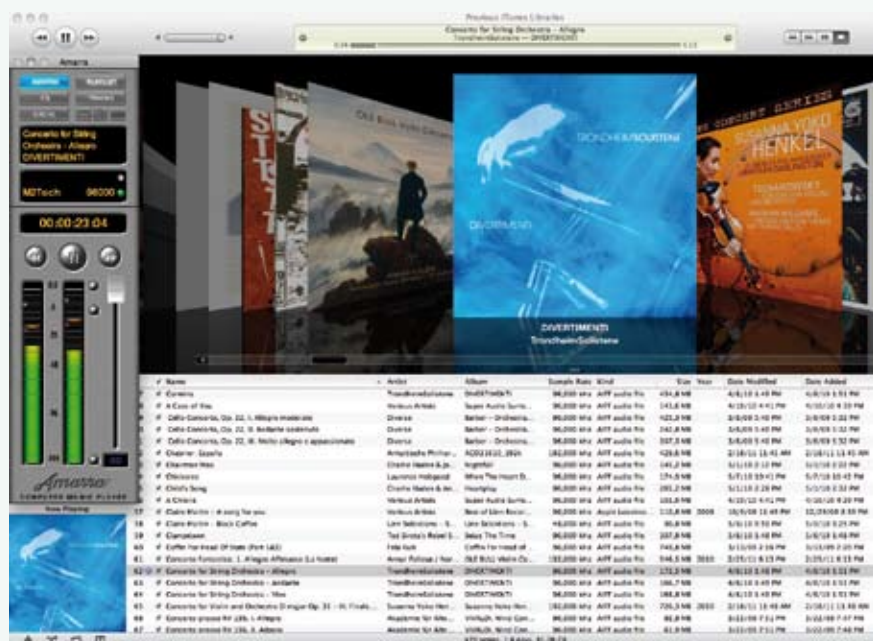
EQ

Amarra har en indbygget avanceret EQ sektion, med 27 forskellige presets, lige fra fx "Small Speaker" hvor grundtone området ved 400 Hz hæves med 2,5 dB, og til "Room Node" som dæmper effektivt de lave frekvenser hvis der er for meget bulder og lavfrekvent rummel i dit lytterum. Og da denne equaliser er nedarvet fra deres proffe studie udgaver, så er også denne fuldstændig transparent og vellydende – og tilmed kan man også her gemme sine favorit indstillinger!

Amarra virker både med Firewire og USB DAC's, så skulle man være fremtidssikker.

LYDEN

Det gode ved denne slags HiFi software er, at den ikke skal tilspilles i flere uger. Installationen går som en leg, og når man starter Amarra op, tændes der automatisk for iTunes. Derefter kan man vælge at rode med de forskellige EQ parametre, eller bare klikke Play og glemme alt om at det nu er Amarra og ikke Mac'en som sørger for vellyden. For vellyd er vel egentlig et meget godt

HVORDAN GØR DE

Det som Amarra gør, er meget simplificeret forklaret, lidt det samme som ASIO drivere i en PC gør. Den omgår computerens egen interne måde at behandle det udgående lydssignal på, og erstatter det med dens egne algoritmer. Folkene bag Amarra kommer fra amerikanske Sonic Studio, som er eksperter i det helt dyre studie udstyr, som bruges i musik- og mastering studier over hele verden. Kig evt. på deres hjemmeside www.sonicstudio.com Med andre ord,

og at samme program ikke automatisk kan skifte samplingsfrekvens, men det skal brugeren gøre manuelt! Det første kan vi (endnu) ikke gøre så meget ved, de to andre ting har Amarra nu ordnet, således at du bare klikker på din fil i iTunes, og Amarra sørger så for at skifte til den rette sample rate. Og FLAC filer kan du nu vælge at konvertere til Mac'ens livret, nemlig AIFF filer (som svarer til Windows WAV filer, dvs. ukomprimerede) on the fly, eller simpelthen bare afspille dem via

rammende udtryk, synes jeg. Det er som om musikken får tilført en ekstra "dimension", forstået på den måde at der subjektivt tilføjes lidt mere rum-informationer, og lyden svæver lidt mere i luften. I virkeligheden er det teknisk set nok nærmere det modsatte, nemlig at Amarra fjerner noget forvrængning og dermed gør lyttebilledet klarere og derfor mere farverigt. Bassen kan godt virke mere voluminøs og fylde mere, og det er specielt dette fænomen jeg kritiserede da jeg i sin tid i en tidligere test nævnte at jeg ikke syntes Amarra var særlig vellydende i bassen. Folkene bag software'en har da også i en e mail indrømmet, at de har justeret nogle parametre siden den gamle Amarra 1.2 som jeg i sin tid lagde øre til.

GRATIS PRØVETID

Amarra's største version kan afspille filer helt op til 384 kHz/24 bit, den midterste udgave kaldet "Mini" kan være med helt op til 192 kHz. Den mindste version som hedder "Junior", kan klare 96 kHz og også den har som de andre FLAC support.

Priserne er på omkring 580 Euro for den store version, 250 Euro for den midterste og ca. 90 Euro for den billigste. Hvis du synes det er dyrt, er det ikke også hvad HiFi elskere gerne gladeligt betaler for et kabel uden så meget som at rynke på næsen? Ja, jeg spørger bare.

Den gode nyhed er så, at man kan prøve en gratis version i hele 15 dage for at høre hvad den kan gøre i dit anlæg. Og set

i det lys, som Amarra i visse kombinationer kan frembringe af vellyd, er det egentligt helt ok, hvis du virkelig går seriøst op i at få de sidste dråber vellyd ud af din musiksamling.

www.sonicstudio.com/amarra

Udtrykket Amarra kommer oprindeligt fra det latinske, og betyder "evig"

Ingeniørerne bag Amarra, Sonic Studio, har brugt ikke mindre end 1.25 millioner US Dollars på at udvikle programmet, får vi oplyst af Oliver A. Masciarotte fra Sonic Studio.

Referanseutstyr til halv pris!

Skandinavias eneste high-end hi-fi magasin selger diverse referanseutstyr som vi har benyttet i ca. 2-3 år som målestokk for det aller beste i ulike prisklasser. Vi selger utstyret utelukkende for ikke å låse oss fast i enkelte merker og lydfilosofier. Alt er i garantert topp stand, og det meste av utstyret tilbys til under halv pris.

- **Audio Research M-1 transistor forforsterker, "verdens beste 6 kanal" med typisk ARC rørlyd, fullbalansert helanalog og glimrende for både stereo og 6 kanal, ca. 4 år gammel.**
(Nypris ca kr 75.000) **kr 29.000.**
- **Audio Research Ref 3 rørpre med nye rør + ekstra sett Old Stock.**
En klassiker og anerkjent som en av de beste.
(Nypris ca kr 105.000) **kr 42.000.**
- **Muse Erato 2 multispiller med HDMI utgang og analog volumkontroll.**
Veldig tett på det aller beste, og med digital utgang på CD og DVD Audio.
(Nypris ca kr 60.000) **kr 19.000.**

fidelity

Henvendelse: Forlaget Fidelity AS. Tlf. 22 55 25 75 / 901 88 024 • E-post: knuvadse@online.no

Musikk på HJERNEN?

Et par hodetelefoner til et halvt hundre tusen kroner, er neppe førstevalget til de fleste. Men for den hyperinteresserte som vil ha maksimalt utbytte av favorittmusikken uten forstyrrelse og uten å forstyrre andre, kan denne luksusutgavene til Stax være helt fantastisk

TEKST OG FOTO: KNUT VADSETH

Hva er egentlig hi-fi anleggets akilleshæl: Signalkilden? Forsterkeri? Kabler? Høytalere? Eller kanskje kone og barn? Tanpen brenner vel for det siste, men alle er vel enige om at høytalerne er det største problemet. Og da også fordi man ikke kan kjøpe så store høytalere som man kunne ønske for optimal bass, men også fordi man sjelden har huset for seg selv og dermed kan nyte sin favorittmusikk i ro og mak. Dessuten fordi det fysiske rommet rundt høytalerne i de fleste tilfelle ødelegger for potensialet i høytalene med dårlig akustikk som ofte roter til bassgangen og skaper en ubehagelig hardhet i øvre mellomtone.

HODETELEFONER

Løsningen på det hele er selvsagt en god hodetelefon. Og det finnes glimrende løsninger til en sang og en dans, eller lite penger, om man vil si det mer direkte. Jeg har akkurat fått høre

på naboens nye Sennheiser trådløse hodetelefon for Bluetooth. Fantastisk bra- i forhold til prisen. Men den helt store musikkopplevelse slik jeg kan oppleve på high-end anlegget når jeg ha huset helt for meg selv; det er det selvsagt ikke i nærheten av. Da må jeg finne frem til mitt gamle Stax Lamda sett med elektrostatiske hodetelefoner som bare er overgått av et røranlegg for elektrostater fra samme Sennheiser som såvidt jeg husker kostet rundt 100-tusen kroner -for minst 10-år siden. Men fremdeles angrer jeg på at jeg ikke klarte å spare nok penger til å anskaffe dette klenodiet mens det var på markedet

Da en av de mest aktive hi-fi pushere på markedet, Thor hos Lyric i Torggaten, lurte på om jeg ville høre på det siste av det beste fra Stax, falt jeg altså for fristelsen som den oppvakte leser antagelig skjønner. Og jo; jeg er likevel enig i at mangel på holografisk dypdeperspektiv og dette å få orkesteret midt inne i hodet kan være litt problematisk i forhold til en realistisk holografisk opplevelse via perfekt oppsatte høyttalere i et godt rom. Og jeg savner så absolutt opplevelsen av dypbassen rett i maveregionen ved disco, basstrommer, pauker etc På den andre siden er her på gode hodetelefoner mye bedre kontroll på frekvensgang, klangfarger og den ekte romklangen fra opptaksrommet, selv om ekte dypbass er sjelden vare. Men for å være helt ærlig; de fleste rimelige hodetelefoner låter metall; hardt og skrikete!

STAX ELEKTROSTATETER

Mine egne 10 år gamle Lamda hodetelefoner med transistorforsterker, er noe helt annet! Men så ville skjebnen at jeg fikk en rask innføring av utviklingen av forsterkere og telefoner allerede ved ankomst. Demoeksmparet av en røforsterker virket ikke på grunn av et dårlig rør. For å spare tid, begynte jeg med å høre på den nye Stax telefonen på min gamle hodetelefonforsterker. Det var jo hodetelefonen jeg skulle teste, var det ikke? Og det låt greit nok det; den nye telefonen var utvilsomt mer åpen og luftig enn den gamle Lamda modellen. Viktigere var det at den nye mekanisk var betydelig stivere slik at lyden ble entydig renere og mer dynamisk. Men forskjellene var ikke mer dramatisk enn at jeg opplevde Lamda som en gammel, velbrukt tøffel med en avslappet og tilbakelemt lyd, mens den nye så opplagt var crispere og mer på hugget og en anelse mindre hengekøye.

NY RØRFORSTERKER

Noen dager senere fikk jeg imidlertid en ny Stax rørforsterker- til og med uinnspilt – som gav meg skikkelig hakeslepp. For nå vokste lyden til gigantiske proporsjoner og det med en

klangbalanse -inkludert en bass jeg ikke trodde det var mulig å skape i et par hodetelefoner- uansett størrelse. Heller ikke var diskanten påtrengende som på veldig mange telefoner, men nydelig integrert i en absolutt naturlig helhet. Og man kunne bare skru opp uten antydning til mekanisk eller elektronisk stress. Dette låt helt som man kunne forvente av en stor, fullrange elektrostater drevet av en førsteklasse rørforsterker i et optimalt dempet rom. Og det skulle i tilfelle koste mye penger!

Bare antydningssvis kunne jeg fremdeles savne opplevelsen av å ha artistene foran meg, men til gjengjeld er opptaksaksustikken særdeles troverdig og godt separert fra den dynamisk og klangelige naturtro direktlyden. Dette låt særdeles overbevisende, forøvrig også med den gamle Lamda-modellen som fikk helt nytt liv med ny rørforsterker til mindre enn kr.15.000. Men den nye modellen telefoner er selvsagt overlegen på flere parametre selv om prisen i forhold til de gamle Lamda-modellene har tatt et solid steg oppover.

KONKLUSJON

Denne luskuskombinasjonen av en elektrostatisk fullfrekvens hodehøytaler (finere ord for telefon) sammen med en aldeles glimrende rørforsterker, er neppe for de mange. Men dette er at aldeles glimrende kjøp for dem med musikk på hjernen og liten plass og anledning til å nyte denne interessen i freden og roen. Selv om prisen er nærmest skrullete høy i forhold til en utmerket sak til å putte i I-poden, så snakker vi om et meget avansert system som like gjerne kan sammenliknes med et komplett high-end anlegg i stua. Bortsett da fra at det nettopp er stua som er problemet med et stort anlegg, både akustisk og i forhold til samboere og naboer.

Dette er det beste hodetelefonanlegg jeg har hørt siden jeg sa farvel til et langt dyrere, men også en enda lekrere sak fra Sennheiser, som forøvrig ikke lenger er i produksjon. Det finnes riktignok flere dynamiske high-end telefoner som er glimrende, men disse blir faktisk ikke så veldig mye rimeligere enn det komplette elektrostatiske Stax systemet når du også skal ha en god hodetelefonforsterker.

Det finnes både ulemper og fordeler ved å benytte hodetelefoner til seriøs musikklytting. Denne Staxkomboen avslører begge deler, men ulempene viser seg å være uventet mye mindre enn fordelene. Og lydmessig er det ingen grunn til å klage på prisen i forhold til et tilsvarende godt high-end stereoanlegg i finstua. ☺

Pris: Komplette ca. kr. 49 900
Importør: TAA Import AS

Jeg KONVERTERER!

For en god stund siden hadde jeg noen uforglemmelige lytteseanser med en fantastisk CD-spiller i redaktørens stue. Den var utenomjordisk dyr, og kom fra Alex Peychev og hans APL hifi. Nå har mannen begått en dac.

AV TROND TORGNESSKAR

Med flere års erfaring fra en fremskutt rolle hos Sonys proffdivisjon skulle det ikke mangles erfaring, og det vi hørte via hans dengang statement-spiller, flyttet da også noen grenser for oss i forhold til hva man kunne forvente fra de digitale ølbrikkene. Men så var den også relativt kostbar, for å si det sånn.

Siden den gang, og da snakker vi vel kun drøye året, er fokuset dreid mer i retning avspilling av lydfiler, streaming og integrering av harddisker i anlegget for mange. Så hva er vel da mer naturlig enn at Peychev lanserer en dac med en langt hyggeligere pris, virkelig gjen-nomførte løsninger, asynkron usb, trafoer på utgangen, galvanisk skille mellom digital- og analogdel, og en masse snadder som får tennene, eller var det ørene, til å løpe i vann hos oss?

MASSIV MUSIKALITET

En ganske massiv boks på størrelse med en ganske standard CD-spiller, med midtplassert display, kraftig kabinett og koner i massiv lønn ble plassert på Base-plattformen

som vanligvis huser min fastboende dac. Digitalkabelen var Oblivions Energetic i sølv, drivverket et relativt heftig oppgradert Tent Labs. Ellers bruker jeg Hovlands emi-nente HP 100 preamp, custombygde SET 300B- monoblokker med Hørning-trafoer og Western Electric 300B, samt Impulse H2 horn med custombasser fra Oblivion, som også har levert all kabling og nettfiltrering.

Til vanlig står det en Audio Note 2.1x Signature i hylla, en dac som også har fått endel etterbehandling og oppgraderinger, og som totalt sett ligger i samme prisleie som S-dac. Den er filterløs, har rør på utgangen og såkalt NOS-dac, og kan knapt sies å være konstruert med det samme utgangspunktet rent teknisk. Likevel har selvfølgelig målet vært det samme. En så troverdig gjengivelse av musikk som vanlig. Som de fleste vel har fått med seg, er det flere veier til rom, noe disse dagene skulle komme til å vise. Nok engang.

S-dac ankom huset fra en Peychev-kunde fra Telemark, og det er vel synd å si at den bar preg av å være innspilt, så den fikk noen døgn med alskens innbrenningsremedier før den seriøse lyttingen tok til.

KLANG!

Det første jeg lytter etter når jeg vurderer et nytt produkt hjemme, er evnen til å gi lyden, det vil si instrumenter og stemmer, en naturlig og rik klangfargestruktur og en levende måte å puste i rommet på. Det er mulig disse uttrykkene blir litt gresk for mange, men det handler om en frigjorthet, åpenhet og umekanisk, fargerik måte å fremstå på som er gjenkjennelig fra en live-situasjon.

Det er på disse parametrene jeg mener godt rørutstyr er det aller, aller meste av transistorbasert overlegen. Den lettflytende, umekaniske måten musikk oppstår i rommet på, er helt vesentlig for troverdigheten. Alt annet blir «innspilt musikk» i foruroligende grad.

Det er også derfor min foretrukne referanse har vært en filterløs og rørbasert dac.

Derfor var det helt naturlig at første plate ut var en jeg kjenner usedvanlig godt, med musikk jeg har hørt fremført en del ganger. Rolf Lislevands «Nuove Musiche» på ECM.

Gjengivelsen var nesten sjokkerende detaljert, og Lislevands instrumenter hadde en veldig distinkt og dynamisk tilstedeværelse, med et fokus på rytme og timing jeg rett og slett ikke har opplevd før. Det ble fort klart at oppløsningen var av en høyere klasse enn til daglig her i huset, og dette gav et mye sterkere innblikk i instrumentets karakter. Strengelyd, måten tonene klinger ut på, fingrenes bevegelse på instrumentets hals, alt var avtegnet med mye større tydelighet. Det var krispere, raskere, mer distinkt.

LUFTIGHET

Samtidig var lyden av instrumentkroppen, den litt hule, resonante fyldigheten som rørene portretterer med en slik selvfølgelighet, gjengitt med klangfarger som var mer presise og rikere, med sartere nyanser. Utklingningen var også mer definert, og instrumentene låt rett og slett enda mer ekte enn til vanlig. Hey! Her kommer det en transistorbasert dac og viser rørene ryggen i disses definitive stjernedisipliner! Du kan si jeg fikk meg litt å tenke på her. Og det skulle komme mer!

Som alt virkelig godt utstyr med koll på oppløsningen, har APL s-dac en voldsom luftighet over seg. Lydbildene er åpne og avslappet, samtidig som at alt som skjer, skjer hurtig og plutselig, uten tendenser til metning eller fokus på ytterfløyene. Åpenhet må aldri forveksles med den blodfattige, forvrengningsstinne hardheten som mistolkes som nøytralitet i enklere utstyr.

HØYOKTAN

APL s-dac rår over hele det omfangsrike klangfargeskri-net, og pensler ut lydbilder med en skremmende rikhet, et dynamikkomfang og en pulserende tilstedeværelse som vanligvis hører mye dyrere utstyr til. Her er det dynamikk, farger og presisjon i et eventyr av en forening. Jeg kjenner igjen den fengslende og rytmisk potente, levende signaturen fra s-dacs dyrere stamfar av en CD-spiller. Familielikheten er ikke til å ta feil av.

Så er det Angela Hewitt som spiller Bach. Rommet er enda større enn til vanlig. Imponerende, med tanke på at jeg regner meg som rimelig bortskjemt her. Pianoanslagene er klarere, mer distinkte og mer plutselige. Det store Fazioli-flygelet står tydeligere avtegnet, og tonenes omgang med den store instrumentkroppen gjengis med en ekstremt fascinerende og ikke minst musikalsk form for presisjon. Musikken pulserer mer, er litt mer rett i fanget, og dermed får den også en enda mer involverende og nesten insisterende kvalitet. Ikke på noen måte masete, men rytmisk alert og spretten.

Det er akkurat som om s-dac gir et større og mer komplett bilde av den energien hver enkelt musiker legger i fremføringen. Det låter litt mer høyoktan, for å si det sånn.

Mellomtonen er så nyanserik, åpen og myk at det er en sann fryd. Stryk og treblåsere er levende og fargerike på en måte som vanligvis fordrer en virkelig kompetent vinylrigg,

KIRURGISK PRESISJON

Det finnes noen opptak som preges av en tett, nesten ugjennotregelig kompleksitet som mye utstyr sliter med, og som dermed gir opptaksteknikere og produsenter ufortjent mye tyn. På feil grunnlag, selvfølgelig. Har anlegget nok oppløsning og nok kapasitet til å dekode alt sammen, gir lyden, musikken og arrangementene en helt annen mening, og lytteren økt innsikt i intensjonene med alt sammen. Alle som har hørt på Gabriels «Us», Kate Bush' «The red shoes» eller Plant/Krauss-mesterverket «Raising sand» vet nok hva jeg sikter til. Den ubehagelige sannhet er at låter disse skivene like seigt som en boks tapetlim, er det anlegget som møter veggen, og ikke teknikerens utilstrekkelighet du må forholde deg til.

S-dac går til verket med kirurgisk presisjon, og løfter disse lydbildene ut i rommet, viser hva som ligger der av vare detaljer, taktskifter, rominformasjon, rytme og intonasjon. En dac med profesjonell stamtavle, hvor det virkelig brukes energi for å løse både jitter- forvrengnings- og støypromatikk, som bruker chipset fra AKM, og hele åtte av dem i parallell pr. side, er tydeligvis i stand til å grave dypt i selv de mest ugjennotregelige opptak, for jøsses, for noen plater dette er! Men gudene skal vite at de krever sin elektronikk for å skinne!

JORDSKJELV

Plutselig har jeg en så seismisk, åpen og pulserende bassgjengivelse at jeg begynner å bli redd for å få ansvar for gipslaget på naboens middagsmat. Det låter så dypt, stramt og detaljert nedover at jeg kan følge Pino Palladino, Charlie Haden og Arild Andersen ned i de dypeste og mest ugjennotregelige avkrokene av basspillet deres. Palladin's åpne E har en snappy og dynamisk hurtighet som er helt uvanlig potent, og de nedre oktavene har aldri vært gjengitt med et sånt nærvær hos meg, uansett signalkilde. Jeg trodde jeg sleit med rommet her, men det gjør jeg ikke med s-dac i riggen!

En god venn av meg med anlegg lysår over gjennomsnittet og veldig god kjennskap til mitt anleggs måte å gjøre ting på, utbrøt entusiastisk at bedre detaljering, bassgjengivelse, åpenhet, luftighet og transientvillighet hadde han ikke hørt fra noe digitalt her i huset. Det er ganske store ord, og sier veldig mye om s-dacs kvaliteter.

En liten runde med Dylan og hans nydelige «Shooting star» viser APL s-dacs evne til å åpne for akustikken og atmo-

sfæren i opptaket. Dylan er mer uttrykksfull i stemmen, mer grepet av ordene han synger. Jeg kommer nærmere, rett og slett. Utrykket hans er mer intenst. Joshua Bell er innom og spiller litt Beethoven, og fiolinen hans er ekstremt uttrykksfull, plasseringen på den berømte millimeter'n, og rommet intet mindre enn gigantisk. Det har en voldsom dybde, og oppløsningen tydeliggjør hvert eneste instrument i symfoniorkesteret. Lyden har noe sobert og majestetisk ved seg som ikke ofte oppleves foran et stereoanlegg.

Jeg tror Alex Peychev har voldsom innsikt i hvordan et instrument virkelig låter, med alle sine klanger, farger, overtoner, bilyder og alt sammen, for rikere orkesterlyd enn det denne skiva gav meg med S-dac i kjeden, er det lenge siden jeg hørte utenfor den berømte konsertsalen, og da jeg gjorde det, var utstyret mange ganger dyrere.

NÆRMERE MUSIKKEN

Her er vi ved kjernen i det APL S-dac gjør så glimrende. Den trekker lytteren nærmere musikken ved å levere nærmest uante mengder åpenhet, klang og uttrykk. Det gjør at du vil høre detaljer du ikke visste var der, og du hører dem som en del av helheten.

Manu Katchés trommer er større, dypere og mye renere. Jeg hører at trommesettet flytter luft i massevis der jeg tidligere høret problematisk romling, og trøkket i mellom-

bassen er tidvis overveldende, akkurat sånn et trommesett i et ikke altfor stort lokale kan låte.

Kate Bush' bruk av sår og pikeaktig vibrato blir plutselig en detalj som er smertelig tydelig, akkurat som Garbareks eller Jarretts intense spill på «My song» er umulig å ikke gripes av. Jeg har på en måte enda mer musikk i hyllene enn jeg var klar over med APL S-dac i anlegget.

Så her har vi altså en boks med referansepretensjoner

og profesjonell stamtavle, laget for den digitale virkeligheten vi oopplever akkurat nå, med nedlasting og streaming i tillegg til fysiske lagringsmedia. Byggkvaliteten er glimrende, lydkvaliteten faktisk en klasse eller to over det jeg hadde forventet, og musikaliteten enorm.

Det er viktig å merke seg at den trenger sine timer med innkjøring, og at før den sitter, leverer den lyd som ikke helt frigjør seg fra høyttalerne, med en rom- og perspektivgjengivelse som er i flateste laget, og med en festpukkel som er ganske påfallende. Men gi den ca 100 timer, og den faller noe så til de grader på plass.

Om det er noe jeg misliker ved APL s-dac, er det den pinglete fjernkontrollen med en finish som knapt hadde passert kontrollen hos Lada ca. 1976. Det må kunne gå an å gjøre det bedre enn dette. Det er et formildende trekk at det følger med en USB-kabel av meget god kvalitet, selv om den er kort.

KONKLUSJON

APL S-dac er en fantastisk vellydende, nøytral, men musikalsk overbevisende og vanedannende dac. Den er faktisk etpar hakk mer vellydende enn jeg hadde ventet, selv med min kjennskap til hva Alex Peychev og APL har fått til før.

Pris og dollarkurs gjør dette til et usannsynlig godt kjøp, og den anbefales på det aller varmeste. ☺

Pris: USD 4 995
www.aplhifi.com

«APL S-dac trekker lytteren nærmere musikken ved å levere nærmest uante mengder åpenhet, klang og uttrykk»

FURUTECH

ADL GT40 inneholder:
USB DAC, Hodetelefonforsterker,
Phono-forsterker (MM og MC).
Med denne kan man overføre alle
analoge kilder til PC og brenne
CD-plater. Meget høy kvalitet!!

TP-60E og TP-609E absorberer
EMI og skjærer for RFI - uten at
det er tilkopleet noen komponenter
i signalveien. (Passiv filtrering).
TP-80E har passiv filtrering -
pluss elektronisk filter i 4 uttak
og fasesjekk + en nettkabel til en
verdi av kr 2290,-

FI-28 & FI-E38 er toppmodellen
av standard nettkontaktene. Meget
høy kvalitet.

FI-50 & FI-E50 er markedets mest
unike nettkontakter. Fungerer som
meget effektive EMI og RFI filter,
uten noen komponenter i signalveien.

ADL GT40 kr 3999,-

TP-609E kr 9175,-

TP-60E kr 2695,-

TP-80E kr 4645,-

FI-28 & FI-E38 kr 835,- pr stk

FI-50 & FI-E50 kr 1845,- pr stk

P.M. Audio

Adresse: Prestbakken 26
4645 Nodeland
Telefon: +47 - 38 18 31 15
e-mail: pmaudio@online.no

www.pmaudio.no

SOLID TECH

Hifimøbler og vibrasjons-
dempere av ypperste kvalitet.

Ingen magnetiske komponenter,
utenom spikes!!

19mm MDF hyller og profilerte
aluminium bein med tanke på
absolutt resonanskontroll og
ingen magnetfeltpåvirkning.

Du kan komponere ditt eget
spesielle rack ved å kjøpe på
ekstra hyller og bein.

Hi-Fi møbler i musikkens
tjeneste!!

SOLO 1 kr 2240,-

SOLO 3 kr 6020,-

SOLO 6 HT kr 10250,-

Disc of Silence kr 1490,-

Slangeolje og snurrepiperier

Med den grusomme mottagelsen enkelte gav vår gjesteskribent i et tidligere blad på vibrasjonsdemperene fra Entreq, tar vi i nr. 55 opp hansken og sjekker ut noen av de tilsynelatende mest skruttede oppgraderingstipsene med fullt lyttepanel.

Som for eksempel at en høyttalerkabel låter uomtvistelig bedre om du forlenger den i begge ender med en tynn, flisete kabellengde med skremmede lite tverrsnitt på 20 centimeters lengde? Det virker om mulige enda dummere enn at en rådyr strømkabel den siste meteren inn til anlegget skal kunne forbedre strømmen, og dermed lyden, etter at den samme strømmen har gått milevis i fjellheimen i vanlige kabelstrekk...

Det var meningen at vi skulle klare dette tidsnok til å rekke dette bladet, men slik gikk det dessverre ikke. Så derfor tar vi ny sats, og kan fortelle at vi allerede har kjørt fullt testpanel i en uhyre spennende demonstrasjon av noen av de presumtivist mest spennende remediene på markedet. Noen av disse koster mye penger, andre er forbausede rimelige i forhold til lydforbedringen. Men nå 2 dager før deadline, skjønner vi at vi ikke kan blir ferdig med å skrive ut disse opplevelsene. Så dette kommer altså først i nr. 55, det første bladet av 10 årgang!

FORBEDRING ELLER FORANDRING?

Vi må uansett innrømme at de fleste forbedringene var langt mer entydige enn vi hadde trodd, og vi ble nesten deprimert ved tanken på å gå tilbake til referanseanlegget UTEN disse til dels kostbare remediene. Men heller ikke dette gikk helt som forventet; anlegget låt etterpå ikke så katastrofalt dårlig som vi noen øyeblikk faktisk hadde trodd med så mange forbedringer av til dels betydelig grad. Det er tydeligvis ikke så lett å høre forskjell på en meter og en millimeter når man fokuserer på små detaljer. Men at det var snakk om realistiske forbedringer, det er ingen i testpanelet det minste i tvil om enten han heter Anders, Trond eller Knut.

Vi i Fidelity er altså overbevist om at de mange til dels kostbare kabler, resonnansedempere og strømsensere og annet stort sett forbedrer lyden i større eller mindre grad. Det vi er mer i tvil om, er hvorvidt disse forbedringene hadde vært større eller i det minste like store om man

kommer til jul! – men først til abonnentene!

hadde brukt de samme pengene til bedre basisutstyr som høyttalere og forsterkere. Og ikke minst om disse ofte lett hørbare forandringene egentlig er forbedringer eller bare forandringer. Og om de adderes i effekt eller de til dels nøytraliserer hverandre???

KJENT TEKNOLOGI

Det interessant med alle disse duppedittene, er likevel at de mest skruete produktene gjerne har sin opprinnelse fra en helt annen industri hvor teknologien bak det er velkjent og velbrukt. At vibrasjonsdempere fra Entreq kan ha en funksjon utover effekten av en like tung bibel til å dempe kasseresonnans fra høyttaleren, virker plausibel for oss, selv uten spesiell tro. Om den kan være verd pengene- utover underholdningsverdien, skal vi sjekke ut i neste blad..

Vi skal også prøve forskjellig antistatiske midler, spesielle oljer som skal øke refleksjonsverdien på CD-plata, samt et apparat som beskjærer omkretsen av samme plate slik at den blir helt symmetrisk uten kast, samtidig som skjærevinkelen reduserer reflekser fra laserstrålen.

Alt har sin tekniske forklaring, og ikke minst vibrasjonsdempere under signalkilde, forsterkeri og høyttalere kan ha en dramatisk effekt. Dessverre er virkningen på mange av disse tingene lite forutsigbar, så her dreier seg uansett om å prøve og høre med åpent sinn. Det kan være vanskelig nok, det...

Andre ting under planlegging:

FORSTERKER

Vi er har enda ikke mottatt en produksjonsmodell av den forsterkeren vi kort omtalte i forrige blads "neste nummer" spalten, men er minst like spente som våre lesere da den låt særdeles lovende.

HIGH-END HØYTTALER

Vi har også tinget på den nye Kef Blade-høyttaleren som er ekstremt spennende med sitt resonansredsende komposittkabinett og nyutviklede elementer, blant annet med et nytt dualkonsetrisk diskant/mellomtone system. Denne høyttaleren ville opplagt kostet betydelig mer om den var laget av en mindre produsent; men Kef med sine betydelige ressurser og produksjon i Kina, har maktet å få prisen ned til NESTEN normal pris for en såpass stor gulvstående. Vi gleder oss!

VINYL

Vi feirer også at vi går inn i vårt 10'ende år som Skandinavias eneste high-end blad, med å oppdatere Gunnar Brekkes' nærmest sagnomstuste artikkel om vinyl som stod i Fidelity nr. 1. Dette blir bibelen også for mange ungdommer som har skjont at vinyl låter bedre enn mye av de komprimerte digitalgreiene musikkbransjen selger som musikk.

Abonnér på Fidelity: Kun 475,- NOK for 1 år = 6 utgaver

Enklere og rimeligere betaling med VISA etc.

Kundeservice: fidelity@kundetjeneste.no • Media Connect AS, PB 256 Økern, 0510 Oslo • tlf 23 36 19 38 • faks 23 36 19 01

Gratis!

Nr. 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 29, 31, 47 og 49 er utsolgt.

Nr 47 er lagt ut i sin helhet på www.fidelity.no

GRATIS NEDLASTING AV TIDLIGERE UTGIVELSER

Tidligere utgaver av Fidelity legges ut på våre nettsider!

Bladene ligger som gratis nedlastbare PDF-filer.

Det er foreløpig 12 måneders "karantenetid".

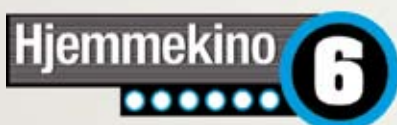
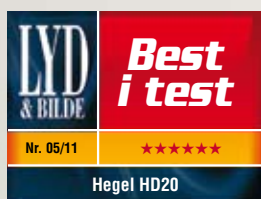
DIGITALFRIHET

D/A-konverter Hegel HD20

"Lyden tar deg med til himmels, og du har egentlig ikke større lyst til å komme tilbake igjen, heller!" –**Hjemmekino nr. 3/2011**

En ny milepæl

"Hegel HD20 er blant de beste DAC-ene vi hittil har hørt. Uansett pris" –**Lyd & Bilde 5/2011**

9 995,-

SOUNDGARDEN

www.soundgarden.no

BERGEN Strandgaten 18 • BODØ Storgata 17 • DRAMMEN Rådhusgt. 35 • HAUGESUND Haraldsgaten 183 • KRISTIANSAND Henrik Wergelandsgate 5
LILLESTRØM Storgata 1b • OSLO MAJORSTUEN Kirkeveien 43 • OSLO CENTRUM Hammersborggata 2 • OSLO SOLLI PLASS Cort Adlersgt 2
PORSGRUNN Hammondgården Storgata 125 • SANDNES Storgaten 61 • FORUS Luramyrvæien 1 • TROMSØ Storgata 41 • TRONDHEIM Fjordgata 34
TØNSBERG Øvre Langgate 63 • ÅLESUND Keiser Wilhelmsgt. 22

ELECTROCOMPANIET

If music really matters™

"One DAC to rule them all"

Få maksimal lytteglede fra din digitale musikksamling med Electrocompaniets nye PD 1 DAC.

Electrocompaniet Prelude PD1 DAC er løsningen for alle som er på jakt etter en brukervennlig DAC med High-End lyd og mulighet for trådløs overføring. PD1 DAC løfter lyden til uante høyder på alle dine digitale lydkilder, enten du henter lyden fra din CD-spiller, TV-dekoder, Squeezebox eller datamaskin. Lydkvaliteten forbedres og musikken gjengis slik som den er ment å være, dynamisk og rik på detaljer.

Når du har tilkoblet din datamaskin via USB inngangen tar Prelude PD1 automatisk over som lydkort på maskinen og forbedrer lydkvaliteten på all lyd du måtte spille av enten du hører på iTunes, Spotify, WiMP eller nettradio. Prelude PD1 leveres med fjernkontroll som lar deg betjene volum, kildeinngang og til og med manøvrere i spillelisten på datamaskinen. Du kan sette spillelisten din på pause, hoppe til neste/forrige sang og justere volumet uten å være i nærheten av datamaskinen.

Som opsjon kan du velge å supplere med Electrocompaniets USB 1 Music Streamer, denne kobles til USB porten på din PC eller Mac og lar deg overføre musikken trådløst i topp kvalitet, via radiobølger (RF) til DAC'en. Du unngår unødvendige kabelsurr og datamaskinen kan plasseres lengre unna anlegget.

Electrocompaniet utvikler og produserer i Norge

Electrocompaniet har utviklet og produsert utstyr for best mulig gjengivelse av musikk opplevelser i over 35 år og vårt utstyr benyttes av studioer og musikk elskere over hele verden. Basert på denne erfaringen utvikler vi nå en ny serie med produkter som er tilpasset den nye digitale hverdagen, der kvaliteten og lyttegleden fra våre klassiske produkter er beholdt.

Våre produkter produseres i Norge og har lang levetid – hvor lang vet vi ikke – mange av de første produktene vi produserte for 35 år siden er fortsatt i bruk.

For en oversikt over tekniske spesifikasjoner og forhandlere besøk våre hjemmesider.

Made in Norway
www.electrocompaniet.no